

**Ραδιοφωνικές εκπομπές
για θέματα που αφορούν στους μετανάστες,
αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου,
ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού.**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕ
ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
(COMMUNITY MEDIA)

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ & ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2015

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Παιδαγωγική επιμέλεια

Ζάρκος Βασίλης/ Κουτσούκη Ευαγγελία

Συντονισμός Ομάδας εργασίας

Πέτρου Γεώργιος

Ομάδα εργασίας

Αναστασοπούλου Βασιλική, Γεροστέργιου Καλλιόπη, Ζάρκος Βασίλης, Κουτσούκη Ευαγγελία, Τσαντίλη Αθανασία.

Ανάπτυξη – Παραγωγή:

Παισιολόγου 19 ▪ 41223 ▪ 2410 554026 ▪ Λάρισα
Αθήνα: 2108838540 ▪ Θεσσαλονίκη: 2310547180 ▪ Τρίκαλα: 2431031450
▪ Βόλος: 2421038333
www.dimitra.gr ▪ contact@dimitra.gr

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Περιεχόμενα

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ	4
1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ»	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	9
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	13
ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ OFF THE RECORD	19
ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	23
ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	32
ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	41
2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΜΜΕ»	48
ΆΡΘΡΟ 14 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	49
ΆΡΘΡΟ 15 Σ Παρ. 1	50
ΙΣΧΥΟΝ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΔΙΚΑΙΟ	51
ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	52
ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΜΕ	63
ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	67
ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΟΥ ΙΔΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ	69
ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ	70
ΣΤΑΘΜΙΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ	71
ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	72
Η ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΙΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	73
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	75

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δορημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ

Εισαγωγή

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί προϊόν του έργου **1.4.β/13** με τίτλο **«Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δορημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»** της Δράσης 1.4/13 «Προαγωγή της διαπολιτισμικότητας ως θεμελιώδους μηχανισμού ένταξης των νομίμως διαμενόντων π.τ.χ. στην κοινωνία υποδοχής» που υπάγεται στην **Προτεραιότητα 1** «Υλοποίηση δράσεων που εφαρμόζουν τις Κοινές Βασικές Αρχές για την ενταξιακή πολιτική των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» του Ετησίου Προγράμματος 2013 του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων, με Τελικό Δικαιούχο την συνεργασία – ένωση αποτελούμενη από τους εξής φορείς: α) **BEE GROUP** Ανώνυμη Εταιρεία – Δικτυακές Υπηρεσίες – Σύμβουλοι Επιχειρήσεων β) **PRAKSIS** – Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας γ) **ΔΗΜΗΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Α.Ε.**

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 3 «Εκπαίδευση εκπροσώπων Μεταναστευτικών κοινοτήτων σε θέματα ραδιοφωνίας και σε Πολυπολιτισμικά Μέσα Ενημέρωσης (community media)» από το ΔΗΜΗΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ και χρησιμοποιήθηκε για την εκπαίδευση και επιμόρφωση εκπροσώπων μεταναστευτικών κοινοτήτων.

Το έργο 1.4.β/13 «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δορημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ασκεί καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία ενσωμάτωσης των μεταναστών και συνδέεται άμεσα με την κατάργηση των διακρίσεων, την ισονομία, την αλληλοαποδοχή και την αλληλοϋποστήριξη. Διατυπώνει απόψεις σε ότι αφορά στις διαδικασίες διαμόρφωσης ενός νέου πολίτη, ικανού να λειτουργεί και να επικοινωνεί στη νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα και απευθύνεται τόσο στις κοινωνικές ομάδες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες όσο και στον πληθυσμό της κυρίαρχης πολιτισμικής ταυτότητας.

Το παρόν έργο λοιπόν, έχει κύριο στόχο την ενίσχυση της διαδικασίας ένταξης των μεταναστών μέσω της ενημέρωσής τους για θέματα που συμβάλουν στην ομαλή προσαρμογή στη χώρα στην οποία διαμένουν. Αναλυτικότερα, μέσα από την Εκπαίδευση εκπροσώπων Μεταναστευτικών κοινοτήτων σε θέματα ραδιοφωνίας και σε Πολυπολιτισμικά Μέσα Ενημέρωσης επιδιώκεται η όσο το δυνατόν πιο έγκυρη και ολοκληρωμένη ενημέρωση των πολιτών τρίτων χωρών για θέματα μεταναστευτικής πολιτικής, προγραμμάτων, δράσεων και υπηρεσιών που λαμβάνουν χώρα στην πόλη διαμονής τους και από τα οποία θα μπορούσαν να ωφεληθούν.

Η παραγωγή ραδιοφωνικών εκπομπών με θεματολογία που αφορά άμεσα τους μετανάστες, αλλά και η συμμετοχή μεταναστευτικών κοινοτήτων σε ραδιοφωνικές εκπομπές που θα πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια υλοποίησης της δράσης, θα βοηθήσουν στην εξοικείωση των μεταναστών σε θέματα ραδιοφωνίας αλλά και στην απόκτηση της κατάλληλης τεχνογνωσίας. Μέσα από την ενεργή συμμετοχή των μεταναστευτικών κοινοτήτων στο πρόγραμμα, επιδιώκεται η ανάδειξη των εμπειριών των πολιτών τρίτων χωρών έτσι ώστε οικίες προς τους μετανάστες φωνές να

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

προσπαθήσουν να εξαλείψουν την απομόνωση και να μεταφέρουν ένα κλίμα συλλογικής διαχείρισης των ζητημάτων που τους απασχολούν. Επιπλέον, το παρόν έργο στοχεύει στην πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του γηγενούς πληθυσμού για ζητήματα κοινωνικού αποκλεισμού που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών κατά τη διάρκεια διαβίωσής τους στη χώρα υποδοχής, αλλά και η προβολή της αξίας της διαφορετικότητας και του γεγονότος ότι η πολιτιστική ζωή στην Ελλάδα όχι μόνο δεν «απειλείται» από τους μετανάστες, αλλά εμπλουτίζεται καθ' όλη τη διάρκεια παραμονής τους στη χώρα.

Δράσεις του έργου

Το έργο 1.4.β/13 στοχεύει στην ενίσχυση της διαδικασίας ένταξης των μεταναστών και στην προώθηση της αρμονικής τους συνύπαρξης με την κοινωνία υποδοχής, μέσα από την εξοικείωση των μεταναστών σε θέματα ραδιοφωνίας και ευρύτερα τεχνικών παραγωγής στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Οι στόχοι θα επιτευχθούν μέσω των ακόλουθων δράσεων του προγράμματος:

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
Πακέτο Εργασίας 1
Σύσταση ομάδας εργασίας
Δημιουργία εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΡΑΣΕΩΝ
Πακέτο Εργασίας 2
Οργάνωση ραδιοφωνικών προγραμμάτων
Πακέτο Εργασίας 3
Εκπαίδευση εκπροσώπων μεταναστευτικών κοινοτήτων
Πακέτο Εργασίας 4
Θεματικές ραδιοφωνικών εκπομπών
Πακέτο Εργασίας 5
Κατάρτιση και υλοποίηση ραδιοφωνικών εκπομπών
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ - ΔΙΑΧΥΣΗΣ
Πακέτο Εργασίας 6
Δημοσιεύσεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Συνεντεύξεις Τύπου
Ψυχαγωγική Εκδήλωση ευαισθητοποίησης
Πακέτο εργασίας 7
Διαδικτυακή ραδιοφωνική πλατφόρμα
Πακέτο Εργασίας 8
Οκτάγλωσσος πολύ-οδηγός
Πακέτο Εργασίας 9
Ντοκιμαντέρ
Πακέτο Εργασίας 10
Αξιολόγηση/ παρακολούθηση του προγράμματος

Η Σύμπραξη υλοποίησης του έργου 1.4.β/13 «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Η Σύμπραξη που συγκροτήθηκε προκειμένου να υλοποιήσει το έργο 1.4.β/13 «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης κατά 95% από Κοινοτικούς Πόρους και κατά 5% από Εθνικούς Πόρους, αποτελείται από 3 διαφορετικούς φορείς οι οποίοι προσέφεραν τεχνογνωσία και εργαλεία για την άρτια υλοποίηση του έργου:

- ❑ BEE GROUP Ανώνυμη Εταιρεία – Δικτυακές Υπηρεσίες – Σύμβουλοι Επιχειρήσεων (Συντονιστής Εταίρος)
- ❑ ΔΗΜΗΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Α.Ε
- ❑ PRAKSIS – Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

«ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ»

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της ενότητας είναι η κατανόηση συγκεκριμένων εννοιών και η δυνατότητα εφαρμογής τους στην άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Πιο συγκεκριμένα οι καταρτιζόμενοι πρέπει να είναι σε θέση να ορίσουν την έννοια της παραπληροφόρησης και να απαριθμήσουν τις επιπτώσεις της, καθώς και τις νομικές συνέπειες που αυτή επιφέρει. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να είναι ικανοί να αξιολογούν την προέλευση των πληροφοριών και να τηρούν τους κανόνες προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Επίσης πρέπει να μπορούν να αναλύσουν τους κανόνες δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ και να γνωρίζουν το νόμο περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Ακόμη, στόχος είναι οι καταρτιζόμενοι να γνωρίζουν τις παραβάσεις του αστικού και ποινικού δικαίου, να αξιολογούν την κοινή γνώμη και να γνωρίζουν τους οργανισμούς δεοντολογίας. Τέλος, θα πρέπει να μπορούν να επιλύουν τυχόν προβλήματα που θα τους δοθούν.

Το πρώτο κεφάλαιο πραγματεύεται την έννοια της παραπληροφόρησης στα ΜΜΕ και στο Διαδίκτυο, τις επιπτώσεις και τους τρόπους αντιμετώπισής της, την άσκηση δημοσιογραφίας από πολίτες και τέλος την ποινική αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης. Το δεύτερο κεφάλαιο ασχολείται με την έννοια της πληροφορίας, την αντικειμενικότητά της, τη διασταύρωση στοιχείων και τη συλλογή πληροφοριών. Το τρίτο κεφάλαιο εξετάζει τη δημοσιογραφική δεοντολογία, τις δημοσιογραφικές πηγές και το δημοσιογραφικό απόρρητο και την ανάλυση του Ν. 2472/97 περί προσωπικών δεδομένων. Το τέταρτο κεφάλαιο μελετά τα οκτώ άρθρα των κανόνων δεοντολογίας, την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ελευθερία έκφρασης και τύπου, καθώς και το Ν. 2121/93 περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στο Σύνταγμα, στην προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και στις παραβάσεις του ποινικού και αστικού δικαίου. Τέλος, το έκτο κεφάλαιο αναλύει το Εποπτικό Όργανο Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ και τους σκοπούς του, την κοινή γνώμη, την ελληνική πραγματικότητα, τη χρήση του Διαδικτύου και το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ).

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Παραπληροφόρηση είναι η μεταφορά διαφόρων ψευδών ή αναληθών ή τροποποιημένων πληροφοριών. Πιθανός σκοπός είναι η παραπλάνηση του δέκτη προς εκπλήρωση προσωπικών σκοπιμοτήτων του παραπληροφορούντος, οπότε η παραπληροφόρηση είναι παράνομη πράξη. Άλλος πιθανός σκοπός είναι η προστασία ατόμων με την απόκρυψη πληροφοριών που θα ήταν επιβαρυντικές γι' αυτά, οπότε η παραπληροφόρηση είναι καλή πράξη ή επιβάλλεται από τον νόμο. Κατά την παραπληροφόρηση γίνεται προβολή των επιλεγμένων πτυχών ενός γεγονότος, κατασκευάζονται ψευδείς αλήθειες, γίνεται παραποίηση της αλήθειας και διαβάλλονται τα εμπλεκόμενα πρόσωπα.

Η παραπληροφόρηση σαν ευρύτερη έννοια θα μπορούσε να εννοηθεί και η σκόπιμη διάδοση ιδεών και απόψεων για ένα θέμα για το οποίο υπάρχει συγκεκριμένη επιστημονική ή φιλοσοφική αντίληψη. Για παράδειγμα, η αστρολογία είναι η παραπληροφόρηση της αστρονομίας αφού καμία πραγματική έννοια σχετική με το σύμπαν δεν αποδεικνύεται χρησιμοποιώντας τις αστρολογικές μεθόδους.

Αυτός που παραπληροφορεί, αν είναι η πηγή της πληροφορίας, έχει όλη την ευθύνη. Αν δεν είναι η πρωτογενής πηγή της πληροφορίας, αλλά απλώς μεταφέρει όσα γνωρίζει, έχει περιορισμένη ευθύνη στο ότι δεν έχει διασταυρώσει τις πηγές του. Οι αναγνώστες (ακροατές, θεατές) οφείλουν να διασταυρώνουν τις πηγές των πληροφοριών τους για να αποφεύγουν την παραπληροφόρηση.

Σχετικά με τις ειδήσεις που μεταφέρονται από κάποιο Μέσο Μαζικής Ενημέρωσης, μπορεί να ισχύει περίπτωση παραπληροφόρησης. Αν το μέσο είναι η πηγή της πληροφορίας, η παραπληροφόρηση θα οφείλεται στο ότι το ΜΜΕ λειτουργεί με βάση κομματικά ή άλλα οργανωμένα συμφέροντα, άρα είναι γενικά αναξιόπιστο ή στο ότι το ΜΜΕ προστατεύει εθνικά ή άλλα συμφέροντα με την απόκρυψη των στοιχείων, άρα αυτολογοκρίνεται.

Το Διαδίκτυο παρέχει ανεξάντλητους πόρους και ευκαιρίες μάθησης. Περιέχει, όμως, και πάρα πολλές πληροφορίες που μπορεί να μην είναι ούτε ωφέλιμες ούτε αξιόπιστες. Καθώς ο καθένας μπορεί να δημοσιεύσει σχόλια ή πληροφορίες στο Διαδίκτυο, οι χρήστες θα πρέπει να αναπτύξουν ικανότητες κριτικής σκέψης. Παραπληροφόρηση στο Διαδίκτυο είναι δυνατό να συμβεί με την παρουσίαση διαφόρων ψευδών ή αναληθών ή τροποποιημένων πληροφοριών σε ιστοσελίδες, με πιθανό σκοπό την παραπλάνησή μας. Παραπληροφόρηση συμβαίνει και όταν οι πληροφορίες είναι ελλιπείς με αποτέλεσμα να οδηγήσουν σε λανθασμένα συμπεράσματα. Παραδοσιακά, οι έντυπες πηγές είχαν τους φύλακές τους, τους επιμελητές και τους διορθωτές που διόρθωναν τα λάθη και διέγραφαν τις ψευδείς και ανακριβείς πληροφορίες. Ωστόσο, το Διαδίκτυο, σε πολλές περιπτώσεις δεν

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

διαθέτει ασφαλιστικές δικλείδες για τον έλεγχο της εγκυρότητας των πληροφοριών που δημοσιεύονται.

Οι επιπτώσεις της παραπληροφόρησης:

1. Παρατηρείται έλλειμμα και εξασθένηση των Δημοκρατικών θεσμών.
2. Ευθεία απειλή εναντίον του Δημοκρατικού πολιτεύματος
3. Ο πολίτης μετατρέπεται σε ένα άβουλο και ανεύθυνο ον που καθοδηγείται από ομάδες συμφερόντων.
4. Σημειώνεται φανατισμός των πολιτών, που οδηγεί σε ακρότητες, βία και διχασμό.
5. Στροφή στο «Μεσσιανισμό», υιοθέτηση και αναμονή αυτόκλητων «ηρώων».
6. Πτώση του πνευματικού επιπέδου του λαού που οδηγεί: σε καλλιέργεια κλίματος αστάθειας. σε κοινωνικές έριδες, συγκρούσεις.

Αντιμετώπιση:

1. Αξιολογούμε τις πληροφορίες που βρίσκουμε στο Διαδίκτυο και ελέγχουμε το συγγραφέα, την προέλευση της σελίδας, τη βιβλιογραφία της πληροφορίας.
2. Χρησιμοποιούμε πολλαπλές πηγές πληροφοριών και διασταυρώνουμε τις πληροφορίες που βρίσκουμε στο Διαδίκτυο.
3. Επισκεπτόμαστε βιβλιοθήκες, όχι απλώς το Διαδίκτυο, και χρησιμοποιούμε ποικιλία πηγών, όπως εφημερίδες, περιοδικά και βιβλία.
4. Χρησιμοποιούμε διάφορες μηχανές αναζήτησης και όχι μόνο μία για να βελτιωθεί σημαντικά η ικανότητά μας να βρίσκουμε ποιοτικές πληροφορίες.
5. Μαθαίνουμε πώς λειτουργεί το Διαδίκτυο και γνωρίζουμε πως ο καθένας μπορεί να δημιουργήσει μια διαδικτυακή τοποθεσία, χωρίς να τον ελέγχει κανείς. Γι' αυτό το λόγο απαιτείται να χρησιμοποιούμε πηγές που γενικά θεωρούνται έγκυρες.
6. Μαθαίνουμε πώς να διακρίνουμε ένα γεγονός από μια άποψη και να αναγνωρίζουμε την προκατάληψη, την προπαγάνδα και τις τοποθεσίες που χρησιμοποιούν ιδεολογικά στερεότυπα.
7. Εγκαθιστούμε φίλτρα λογισμικού που μπορούν να αποκλείσουν πηγές που περιέχουν μίσος, ρατσισμό και άλλου είδους προπαγάνδα.

Τα όρια μεταξύ δημοσιογράφου και ενός απλού πολίτη που εκφράζει την γνώμη του είναι πλέον θολά. Μέχρι πρότινος ο απλός πολίτης μπορούσε μεν να εκφράσει την άποψη του δημοσίως αλλά δύσκολα μπορούσε να αγγίξει το ευρύ κοινό. Με το διαδίκτυο έχει αυτήν την δυνατότητα δημιουργώντας την προσωπική του

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ιστοσελίδα, συμμετέχοντας σε ένα μπλογκ ή απαντώντας σε έναν επαγγελματία δημοσιογράφο. Πλέον, ο κάθε πολίτης όχι μόνο έχει τη δυνατότητα να εκφράζει τη γνώμη του, αλλά μπορεί να παράγει πληροφορίες καταγράφοντας ή σχολιάζοντας την επικαιρότητα. Ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει αυτή τη δυνατότητα και την εξέλιξη στο χώρο της δημοσιογραφίας είναι δημοσιογραφία των πολιτών.

Δημοσιογραφία των πολιτών ή συμμετοχική δημοσιογραφία είναι η δημοσιογραφία που ασκείται από κάθε πολίτη, που δεν είναι επαγγελματίας δημοσιογράφος, με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών και του Διαδικτύου. Η συμμετοχική δημοσιογραφία ασκείται από απλούς πολίτες που δεν είναι επαγγελματίες δημοσιογράφοι έχει προκαλέσει συζητήσεις σχετικά με την αντικειμενικότητά της.

Η βασική της ιδέα είναι ότι η συνολική γνώση όλων των ανθρώπων είναι περισσότερη απ' ότι μόνο των δημοσιογράφων καθώς και το γεγονός ότι πρέπει να δοθεί "βήμα" να ακουστούν απόψεις ανθρώπων που δεν είχαν αυτή τη δυνατότητα έως τώρα. Για παράδειγμα κάποιος μπορεί να σχολιάσει στο ιστολόγιό του τα τεκταινόμενα του τοπικού συμβουλίου της πόλης του ή να αναρτήσει κάποια φωτογραφία ή βίντεο από κάτι αξιόλογο για αυτόν.

Καταλύτη στην εξέλιξη της δημοσιογραφίας των πολιτών αποτέλεσαν σημαντικά κοινωνικοπολιτικά γεγονότα όπως η 11η Σεπτεμβρίου, οι βομβιστικές επιθέσεις στο Λονδίνο την 7η Ιουλίου 2005 ή το φονικό τσουνάμι του 2004 τα οποία κινητοποίησαν την κοινή γνώμη να εκφράσει τη γνώμη της και να μοιραστεί πληροφορίες, εικόνες και βίντεο.

Καθώς οι πολίτες-δημοσιογράφοι συνήθως γράφουν ορμώμενοι από κάποιο γεγονός που τους έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον ή έχει θίξει κάποιο συμφέρον τους υπάρχει αμφισβήτηση σχετικά με την αντικειμενικότητά τους. Επιπλέον επειδή δεν είναι επαγγελματίες συνήθως δεν γνωρίζουν τη μεθοδολογία που ακολουθούν οι δημοσιογράφοι καθώς και τον Κώδικα Δεοντολογίας που τους διέπει. Με τον όρο **αντικειμενικότητα** εννοούμε την παρουσίαση γεγονότων απαλλαγμένα από προσωπικές απόψεις και αποτελεί μια από τις βασικές αξίες του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

Οι ανώνυμες δημοσιεύσεις είναι πλέον μία συνηθισμένη πραγματικότητα (κυρίως λόγω ανάπτυξης των blogs). Η ανωνυμία προασπίζει την ελευθερία του λόγου αλλά δημιουργεί προβλήματα όσο αφορά σε παράνομες δημοσιεύσεις για την εύρεση του υπευθύνου. Βέβαια, ο εντοπισμός του είναι δυνατός μέσω της διεύθυνσης IP αλλά υπάρχουν και τρόποι να αποφευχθεί αυτό. Επίσης, τα δυσνόητα όρια του τι αποτελεί στο internet δημόσιο χώρο καθιστούν δυσκολότερη την αποσαφήνιση του ποιος αποτελεί δημόσιο πρόσωπο σε οποιονδήποτε βαθμό. Το internet θολώνοντας τα όρια

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

της ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας καταστά δυνατή την παρουσία του δημοσιογράφου όλο και πιο βαθιά στην ιδιωτική σφαίρα, νομιμοποιώντας έτσι τη «δυνητική περσόνα» και κατ' επέκταση την ανωνυμία, τουλάχιστον σε κάποιους κώδικες δεοντολογίας.

Ο Ποινικός Κώδικας στο άρθρο 191 προβλέπει ότι:

1. Σε φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών και σε χρηματική ποινή καταδικάζεται όποιος διασπείρει σε οποιονδήποτε τρόπο ψευδείς ειδήσεις ή φήμες ικανές να επιφέρουν ανησυχίες ή φόβο στους πολίτες ή να ταραξουν τη δημόσια πίστη ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στο εθνικό νόμισμα ή στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας ή να επιφέρουν διαταραχή στις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Αν η πράξη τελέστηκε επανειλημμένα μέσω του τύπου, ο υπαίτιος καταδικάζεται τουλάχιστον σε φυλάκιση 6 μηνών κι σε χρηματική ποινή τουλάχιστον διακοσίων χιλιάδων μεταλλικών δραχμών.
2. Όποιος από αμέλεια γίνεται υπαίτιος κάποιας από τις πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

Επίσης, ο Ποινικός Κώδικας στα άρθρα 362 και 363 προβλέπει ότι:

Άρθρο 362: Δυσφήμιση

Όποιος με οποιονδήποτε τρόπο ενώπιον τρίτου ισχυρίζεται ή διαδίδει για κάποιον άλλον γεγονός που μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή με χρηματική ποινή. Η χρηματική ποινή μπορεί να επιβληθεί και μαζί με την ποινή φυλάκισης.

Άρθρο 363: Συκοφαντική δυσφήμιση

Αν στην περίπτωση του άρθρου 362, το γεγονός είναι ψευδές και ο υπαίτιος γνώριζε ότι αυτό είναι ψευδές τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών· μαζί με τη φυλάκιση μπορεί να επιβληθεί και χρηματική ποινή. Μπορεί επίσης να επιβληθεί και στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων κατά το άρθρο 63.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Κυριότερες πηγές ειδήσεων, όλων των δημοσιογράφων είναι τα πρακτορεία ειδήσεων - τοπικά και διεθνή -, τα γραφεία τύπου καθώς και οι προγραμματισμένες συνεντεύξεις τύπου. Οι πιο σημαντικές ειδήσεις όμως προέρχονται από την προσωπική έρευνα του δημοσιογράφου, κυρίως σε «θέματα» που προκύπτουν την τελευταία στιγμή. Για το λόγο αυτό οι δημοσιογράφοι με τα χρόνια αποκτούν μια πολύτιμη τηλεφωνική ατζέντα μέσω της οποίας έχουν πρόσβαση σε πρόσωπα που ανά πάσα στιγμή είναι «ειδήσεις» αλλά και «δημιουργούν ειδήσεις». Ενώ και το αρχείο που συλλέγουν με τα χρόνια είναι πολύτιμος «βοηθός» στη διασταύρωση στοιχείων.

Πληροφορία είναι το κοινό νόημα που αποδίδεται σε ένα απλό ή σύνθετο σύμβολο από δύο ή περισσότερα υποκείμενα. Ως έννοια είναι σύνθετη και αποτελείται από τις λέξεις "φέρω" και "πλήρης". Κατ' επέκταση η έννοια "πληροφορία" σηματοδοτεί εκείνο το νοηματικό περιεχόμενο που είναι ολοκληρωμένο και σαφές. Έχει επίδραση στο φυσικό κόσμο που παρατηρούμε, άρα υπάρχει κι ας είναι κρυφή για εμάς.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι που αποδίδεται πρακτικά η σημασία της πληροφορίας:

1. Αυστηρά τεχνικά αντιλαμβανόμαστε την πληροφορία σαν μια αλληλουχία συμβόλων που αποτυπώνουν ή μεταδίδουν κάποιο μήνυμα.
2. Σε γενικές γραμμές η πληροφορία είναι αυτή που επηρεάζει με *μη τυχαίο* τρόπο την εξέλιξη οποιουδήποτε συστήματος.
3. Ως έννοια αφορά, εκφράζει ή συνδέεται με τη μετάδοση μηνυμάτων, την ερμηνεία δεδομένων (πραγμάτων που έχουν αξιολογηθεί ποσοτικά και ποιοτικά ή έχουν αποτυπωθεί χρονικά), την ταυτοποίηση της κρυφής ταυτότητας μεταβλητών με πραγματικά μεγέθη, την απεικόνιση/αναπαράσταση συμβολισμών, τη μορφή που λαμβάνουν στο νου τα ερεθίσματα από τα αισθητήρια όργανά μας, την αντίληψη, την απόδοση νοήματος, τη διδασχή, την απόκτηση γνώσης, τον έλεγχο που οργανώνει (διαχειρίζεται, δίνει εντολές, κατευθύνει ή ρυθμίζει) τον εαυτό του ή κάποιο άλλο σύστημα, το βαθμό στατιστικής εξάρτησης μεταξύ των μεταβλητών ενός συστήματος (θεωρία πληροφορίας) και ιδιαίτερα, την οργάνωση, την τάξη και την πολυπλοκότητα.

Το Διαδίκτυο κατέστησε εφικτή τη συγκέντρωση μεγάλου όγκου πληροφοριών και επηρέασε σημαντικά τον τρόπο διάθεσής τους, δεν συμβαίνει όμως στον ίδιο βαθμό το ίδιο και στον τρόπο παραγωγής αυτών. Για παράδειγμα, ο τρόπος παραγωγής μιας κινηματογραφικής ταινίας δεν έχει επηρεαστεί σημαντικά από την ύπαρξη του Διαδικτύου, ανεξάρτητα από το αν έχει επηρεαστεί ή όχι από την ψηφιακή τεχνολογία. Παρ' όλα αυτά, και σύμφωνα με την "ιντερνετοφιλική" προσέγγιση, το Διαδίκτυο ασκεί μεγάλη επίδραση στην διαδικασία παραγωγής δημοσιογραφικών

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

προϊόντων. Η δημιουργία της είδησης παύει να είναι πλέον μονοπώλιο λίγων, αφού ο κάθε χρήστης μπορεί εάν το επιθυμεί να δημιουργήσει πληροφορία ανά πάσα στιγμή. Το πιο τρανταχτό παράδειγμα της επίδρασης αυτής είναι τα ιστολόγια (blogs), όπου μπορεί κανείς να εκφέρει απόψεις και να σχολιάσει γεγονότα πάσης φύσεως. Ως αποτέλεσμα της επιρροής αυτής του Ίντερνετ στη παραγωγή ειδήσεων τα όρια μεταξύ ενός απλού χρήστη του διαδικτύου και ενός επαγγελματία δημοσιογράφου γίνονται περισσότερο δυσδιάκριτα. Αυτό με τη σειρά του οδηγεί στην ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της έννοιας της δημοσιογραφίας καθώς και της απαραίτητης εκπαίδευσης των δημοσιογράφων. Η ανάγκη για τον επαναπροσδιορισμό της δημοσιογραφίας, όμως, δεν είναι τόσο μεγάλη σύμφωνα με τους υποστηρικτές της "αντι-πλουραλιστικής" προσέγγισης, καθώς θεωρούν πως το Ίντερνετ δεν μπορεί να ασκήσει ουσιαστική επίδραση στην επικοινωνία γενικότερα και στην δημοσιογραφία ειδικότερα.

Οι δημοσιογράφοι συλλέγουν πληροφορίες, είτε προφορικά είτε γραπτά, και τις δημοσιεύουν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Συλλέγουν πληροφορίες για κάποιο γεγονός και τις δημοσιεύουν με ανταπόκριση ή με ρεπορτάζ στα μέσα μαζικής επικοινωνίας όπως είναι οι εφημερίδες, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, τα περιοδικά, το ντοκιμαντέρ και το διαδίκτυο.

Υπάρχει η άποψη ότι ο δημοσιογράφος πρέπει να είναι αντικειμενικός φορέας ειδήσεων, συγκεντρωμένος στο περιεχόμενο του άρθρου του χωρίς άλλες διαδικαστικές ανησυχίες ώστε η ορθότητα, η πληρότητα και ο τρόπος έκφρασης να συντελούν στη συνολική ποιότητα. Κάτι τέτοιο όμως είναι λάθος και εξ' ορισμού αδύνατον. Εφόσον μπαίνουν στη μέση ζητήματα όπως η επιλογή μιας είδησης ανάμεσα σε τόσες άλλες, ο χρόνος και ο τόπος στον οποίο αυτή θα αναπαραχθεί, το προσωπικό ύφος και ο σχολιασμός του δημοσιογράφου, καταρρίπτεται αμέσως η αντικειμενικότητα, και φανερώνεται η χροιά του υποκειμενικού που υπάρχει σε κάθε δημοσιογραφική δραστηριότητα.

Πράγματι, όταν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεσμεύονται από πολιτικές ή άλλες σκοπιμότητες, παρέχουν μονόπλευρη ενημέρωση, εξυπηρετούν την προπαγάνδα ορισμένων κοινωνικών τάξεων, υποβάλλουν ιδέες στο λαό και έτσι τον παρασύρουν σε πολλά λάθη. Ας σημειώσουμε ακόμη ότι οδηγούνται στον κιτρινισμό του τύπου όπως είναι η σκανδαλοθηρία, η χυδαιολογία, η ρυπαρογραφία, η λασπολογία, η πορνογραφία και η διασάλευση της ηθικής βάσης της κοινωνίας. Επιπλέον καλλιεργείται ο φανατισμός και η εμπάθεια ανάμεσα στο λαό.

Τα Μ.Μ.Ε είναι όργανα ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών, βοηθούν στη γνώση και την ενίσχυση του διαλόγου, την διάπλαση της προσωπικότητας και της υπευθυνότητας. Ακόμη έχουν την δυνατότητα να προωθούν πολιτισμούς και τέχνες άλλων λαών. Δυστυχώς όμως, τα Μ.Μ.Ε έχουν και την αρνητική τους πλευρά, γιατί πολλές φορές λειτουργούν ως όργανα παραπληροφόρησης θέλοντας να

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

παρασύρουν το κοινό σε έναν κόσμο που δημιούργησαν όπως αυτά ήθελαν. Ακόμα, σε περίπτωση πόλεμου λειτουργούν ως όργανα προπαγάνδας θέλοντας να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη.

Οι αιτίες που υπάρχουν αυτά, είναι κυρίως πολιτικά (εξαγορά εξουσίας) και οικονομικά (διαφημίσεις, ακροαματικότητα) συμφέροντα και η κύρια αιτία κατά την γνώμη μου είναι η ευνοϊκή διάθεση του κοινού για τέτοιου είδους θεάματα. Ο μόνος τρόπος να αντιμετωπιστεί αυτός ο «βούρκος» που έχουν δημιουργήσει είναι να αποκτήσουν οικονομική και πολιτική ανεξαρτησία. Ακόμη ένας τρόπος είναι η εφαρμογή των κανόνων λειτουργίας τους θα ήθελα πραγματικά να γίνει κάποια προσπάθεια για την αναβάθμισή τους, γιατί όπως είπαμε παραπάνω είναι σημαντικά.

Οι δημοσιογράφοι χρησιμοποιούν τα social media με πολλούς τρόπους. Γενικώς, μπορούμε να τους χωρίσουμε σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη έχει να κάνει με τη διάδοση των πληροφοριών, τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως μία νέα μέθοδο για την ενημέρωση του κοινού. Η δεύτερη κατηγορία, η οποία αποτελεί πιθανότατα και την πιο ενδιαφέρουσα διάσταση, είναι η χρήση των social media για την συλλογή των ειδήσεων. Η φύση του Twitter ειδικότερα, σημαίνει ότι η πληροφόρηση είναι πλέον προσιτή ανά πάσα στιγμή. Οι νέες τεχνολογίες έχουν διευρύνει τα όρια αυτού που θεωρούμε πιθανό/ εφικτό.

Αυτή η διάσταση είναι η πιο σημαντική. Η επαλήθευση των πληροφοριών είναι απολύτως κρίσιμη. Ο φόβος είναι ότι οι δημοσιογράφοι στηρίζονται ολοένα και περισσότερο στα social media, και δεν τηρούν όπως παλιά τις αρχές της διασταύρωσης και του ελέγχου των πληροφοριών οι οποίες αποτελούσαν κοινό τόπο. Προσωπικά, θα αντιστεκόμουν στη χρήση οποιασδήποτε σημαντικής πληροφορίας από μία πηγή των social media, αν δεν ήμουν απολύτως σίγουρος ότι είναι αξιόπιστη. Αυτό σημαίνει, συνήθως, ότι θα συναντούσα την πηγή μου στον «πραγματικό κόσμο» ώστε να διαπιστώσω την αξιοπιστία της, παρά να επικοινωνήσω μαζί της αποκλειστικά μέσω Internet.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας ο δημοσιογράφος οφείλει να μεταδίδει την πληροφορία και την είδηση ανεπηρέαστα από τις προσωπικές πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές, φυλετικές και πολιτισμικές απόψεις ή πεποιθήσεις του, να ερευνά προκαταβολικά, με αίσθημα ευθύνης και με επίγνωση των συνεπειών, την ακρίβεια της πληροφορίας ή της είδησης που πρόκειται να μεταδώσει, να επανορθώνει χωρίς χρονοτριβή, με ανάλογη παρουσίαση και ενδεδειγμένο τονισμό, ανακριβείς πληροφορίες και ψευδείς ισχυρισμούς, που προσβάλλουν την τιμή και την υπόληψη του ανθρώπου και του πολίτη και να δημοσιεύει ή να μεταδίδει την αντίθετη άποψη, χωρίς, αναγκαστικά, ανταπάντηση, η οποία θα τον έθετε σε προνομιακή θέση έναντι του θιγομένου, να ελέγχει και να τεκμηριώνει τις πληροφορίες, που αναφέρονται στον ευαίσθητο τομέα της υγείας, όπου η παραπλανητική πληροφόρηση και η εντυπωσιακή προβολή μπορούν να προκαλέσουν αδικαιολόγητη αναστάτωση στην

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

κοινή γνώμη, να συλλέγει και να διασταυρώνει τις πληροφορίες του και να εξασφαλίζει την τεκμηρίωσή τους (έγγραφα, φωτογραφίες, κασέτες, τηλεοπτικές εικόνες) με δημοσιογραφικά θεμιτές μεθόδους, γνωστοποιώντας πάντοτε τη δημοσιογραφική του ιδιότητα.

Η πληροφορία που εντοπίζεται στο Διαδίκτυο είναι διάφορων τύπων όπως: προσωπικές σελίδες, παρουσιάσεις οργανισμών / εταιρειών / θεμάτων / προϊόντων, ειδήσεις, αναφορές, απόψεις, διαφημίσεις, στατιστικά στοιχεία κ.λπ. Καθώς ο μεγάλος πλούτος πληροφοριών που παρέχει ο Παγκόσμιος Ιστός ανανεώνεται και επεκτείνεται διαρκώς με αλματώδη ρυθμό, είναι δύσκολο να εντοπισθεί σε αυτόν η ζητούμενη κάθε φορά πληροφορία. Στην αναζήτηση συγκεκριμένων πληροφοριών ανάμεσα στον τεράστιο όγκο πληροφορίας που διατίθεται στο Διαδίκτυο συμβάλλουν ενεργά οι *Μηχανές Αναζήτησης* (Search Engines) και οι *Θεματικοί Κατάλογοι* (Search Directories) που προσφέρονται σε πολλές από αυτές (TEAMS - *Searching the WWW*, 2001).

Η έντυπη πληροφορία σε μορφή βιβλίων, περιοδικών ή άλλων πηγών που υπάρχουν στις βιβλιοθήκες έχει συνήθως αξιολογηθεί από τον εκδότη ή κάποιον έμπειρο που συνεργάζεται με τον εκδοτικό οίκο. Δεν ισχύει το ίδιο όμως για τις πληροφορίες που δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο, ένα μεγάλο μέρος των οποίων εμφανίζονται ως «ανώνυμες». Οι πληροφορίες αυτές είναι συχνά υποψήφιες να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη μίας θέσης, για τη λήψη μίας απόφασης ή για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Κρίνεται επομένως αναγκαίο και σκόπιμο, ο κάθε χρήστης του Διαδικτύου να είναι σε θέση να αξιολογεί τις πηγές που εντοπίζει, πριν τις εμπιστευτεί και τις χρησιμοποιήσει, αναζητώντας σε αυτές δείκτες/κριτήρια της ποιότητάς της.

Για την αξιολόγηση πηγών του Διαδικτύου ως κριτήρια της ποιότητάς τους μπορούν να χρησιμοποιηθούν: η *πατρότητα*, η *επικαιρότητα*, η *ακρίβεια*, η *αντικειμενικότητα*, η *αξιοπιστία*.

Η **πατρότητα** μίας πηγής αποτελεί σημαντικό κριτήριο για την αξιολόγηση της πηγής και της πληροφορίας που παρέχει και σχετίζεται με την ταυτότητα του συγγραφέα και του ιδιοκτήτη του δικτυακού τόπου. Γενικότερα, η ταυτότητα του συγγραφέα χαρακτηρίζεται από την εκπαίδευση/κατάρτισή του, την εμπειρία του στο θέμα που αναφέρεται, το επάγγελμά του κ.λ.π. Αν ο συγγραφέας της πληροφορίας είναι γνωστός, ειδικός και καθιερωμένος στο αντικείμενο της μελέτης, το γεγονός αυτό αποτελεί εγγύηση εγκυρότητας της συγκεκριμένης πληροφορίας. Για *παράδειγμα*, δεν έχει την ίδια βαρύτητα η άποψη που παρουσιάζεται στην προσωπική ιστοσελίδα ενός φοιτητή αρχαιολογίας και η θέση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας σχετικά με κάποια αρχαιολογικά ευρήματα. Το θέμα που προκύπτει είναι να αναζητηθεί ποιος υπογράφει την πληροφορία. Σε περίπτωση που αυτός δεν είναι γνωστός, αναζητούνται στην πηγή ενδεικτικά στοιχεία όπως: βιογραφικά στοιχεία για την αναγνώριση της θέσης του ή τη συνεργασία του με ειδικούς, κάποια

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

διεύθυνση, τηλέφωνο, ηλεκτρονική διεύθυνση ή e-mail από όπου είναι δυνατή η λήψη πληροφοριών για τον συγγραφέα, βιβλιογραφική αναφορά σε αυτόν από κάποιο γνωστό συγγραφέα, σύνδεσμοι προς αυτόν από αξιόπιστο δικτυακό τόπο, θετικά κριτικά σχόλια κάποιου εκδότη ή τρίτων για το κείμενό του. Αν τέτοια στοιχεία δε συνοδεύουν την ίδια την πληροφορία τότε αναζητούνται και σε άλλες περιοχές του δικτυακού τόπου, π.χ. με διαγραφή από τη διεύθυνσή του των χαρακτήρων πριν από το τελευταίο. Επιπλέον, η ταυτότητα του ιδιοκτήτη του σταθμού (εξυπηρετητή – server) που φιλοξενεί το δικτυακό τόπο αποτελεί πληροφορία που συχνά είναι καθοριστική για το χαρακτήρα και τους στόχους του δικτυακού τόπου και εξετάζεται κατά προτεραιότητα σε σχέση με άλλες πληροφορίες. Για παράδειγμα, στην αναζήτηση εκπαιδευτικού υλικού στο Διαδίκτυο η πατρότητα μιας πληροφορίας που ανήκει σε ένα Πανεπιστημιακό ίδρυμα ή σε ένα ερευνητικό κέντρο αποτελεί χαρακτηριστικό της ποιότητάς της.

Η **επικαιρότητα** μίας πληροφορίας σχετίζεται με την ημερομηνία δημοσίευσης και τελευταίας ενημέρωσής της. Χαρακτηριστικό ποιότητας και αξιοπιστίας ενός δικτυακού τόπου είναι η τακτική ενημέρωσή του, ώστε να παρέχει πρόσφατη αλλά και επίκαιρη πληροφορία, καθώς επίσης και η αναφορά της ημερομηνίας της τελευταίας ενημέρωσής του. Δικτυακοί τόποι που τα περιεχόμενά τους αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου, όπως για παράδειγμα τα θέματα μιας εφημερίδας, οι δραστηριότητες ενός σχολείου ή ενός οργανισμού, θα πρέπει να ενημερώνονται τακτικά. Αντίστοιχα όμως υπάρχει πληροφοριακό υλικό στο Διαδίκτυο που είναι ανεξάρτητο από ημερομηνία δημοσίευσης, όπως τα κλασικά έργα μεγάλων δημιουργών, ανθολογίες λογοτεχνικών έργων κ.λ.π. Στοιχεία για την ημερομηνία έκδοσης ή τελευταίας ανανέωσης της πληροφορίας τοποθετούνται συνήθως στο κάτω μέρος μιας ιστοσελίδας.

Ακρίβεια. Αυτό το κριτήριο αξιολόγησης σχετίζεται με την ακεραιότητα της πληροφορίας που παρέχεται και το βαθμό κάλυψης του θέματος σε σχέση με το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Η ακεραιότητα μιας πηγής εξαρτάται από το πόσο σύγχρονη, λεπτομερής, τεκμηριωμένη, σαφής και κατανοητή είναι. Μία παρουσίαση πρέπει να προσεγγίζει πολύπλευρα το θέμα της, να αναφέρει σημαντικά σημεία, γεγονότα, συνέπειες κ.λ.π. Διαφορετικά μπορεί να δημιουργήσει παρανοήσεις ή να παραπλανήσει τον αναγνώστη. Η πληρότητα της παρεχόμενης πληροφορίας εξαρτάται από τα θέματα που καλύπτει, το βαθμό που εμβαθύνει σε αυτά καθώς και τις αναφορές σε άλλες πηγές που χρησιμοποιεί. Αυτά βέβαια συνδέονται άμεσα και με το σκοπό για τον οποίο έχει δημιουργηθεί και το κοινό προς το οποίο απευθύνεται. Για παράδειγμα, ένα άρθρο με τίτλο «Πώς μεγαλώνουν τα φυτά» που απευθύνεται σε μικρά παιδιά και έχει απλοποιημένο περιεχόμενο, είναι μάλλον αδιάφορο για έναν φοιτητή που μελετάει βοτανολογία.

Αντικειμενικότητα. Η αντικειμενικότητα μίας πηγής σχετίζεται με την ταυτότητα του οργανισμού που χρηματοδοτεί το δικτυακό τόπο. Είναι γεγονός ότι συχνά η

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

πληροφορία που παρέχεται σχετικά με ένα θέμα αναπαριστά μία μόνο οπτική γωνία και σπάνια είναι ουδέτερη. Η αξιολόγηση της οπτικής αυτής γωνίας γίνεται συνήθως με βάση τους στόχους του οργανισμού που υπογράφει την πληροφορία (διαφημιστικοί σκοποί, πολιτική σκοπιμότητα, οικονομικά συμφέροντα κλπ.). Αν διαπιστωθεί προβολή θέσεων και απόψεων με διάθεση επηρεασμού του αναγνώστη (όχι λογικά αλλά συναισθηματικά) ή μονομερούς προσέγγιση που αγνοεί αντίθετες απόψεις, τότε η παρεχόμενη πληροφορία πρέπει να αντιμετωπίζεται με δυσπιστία. Αυτή η πληροφορία δεν είναι χωρίς αξία, αλλά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σκοπιμότητες που υπηρετεί πριν χρησιμοποιηθεί. Για παράδειγμα μια εμπορική διαφήμιση, που έχει ως στόχο την αύξηση των πωλήσεων ενός προϊόντος πιθανόν να μην παρουσιάζει αντικειμενικά στοιχεία για την ποιότητα του προϊόντος. Αντίστοιχα, πληροφορίες για το ίδιο προϊόν, οι οποίες προέρχονται από οικολογικές οργανώσεις που στοχεύουν στην προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, συχνά θεωρούνται πιο αντικειμενικές. Συχνά επομένως το μήνυμα που μεταφέρει μία πληροφορία σχετίζεται με τους στόχους της πηγής της.

Αξιοπιστία. Η αξιοπιστία της πληροφορίας αποτελεί βασικό κριτήριο για την αξιολόγησή της. Οι δείκτες που καθορίζουν την αξιοπιστία σχετίζονται με το στόχο της πληροφορίας και την ύπαρξη χαρακτηριστικών ελέγχου ποιότητας στο κείμενο. Αντίστοιχα, η ανωνυμία, η έλλειψη κριτικής ή η ύπαρξη επιφυλακτικής/ αρνητικής κριτικής σχετικά με το περιεχόμενό της θεωρούνται αρνητικά στοιχεία στην αξιολόγηση της αξιοπιστίας μίας πηγής. Ένα κλασσικό παράδειγμα πληροφορίας που έχει αξιολογηθεί πριν τη δημοσίευσή της, αποτελούν τα ηλεκτρονικά περιοδικά τα οποία διαθέτουν μία ομάδα κριτών υπεύθυνη για την ποιότητα των άρθρων.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ OFF THE RECORD

Δημοσιογραφική δεοντολογία είναι το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να συμπεριφέρεται ένας δημοσιογράφος καθώς και οι μέθοδοι που επιτρέπονται κατά την άσκηση του επαγγελματικού του καθήκοντος.

Βασικές αρχές του ηθικού κώδικα των δημοσιογράφων είναι η κοινωνική ευθύνη, η επαγγελματική ακεραιότητα, ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Για την εφαρμογή του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας πρέπει οι δημοσιογράφοι να πιστεύουν σ' αυτό που κάνουν, να σέβονται τη δουλειά τους και να εμπεδώσουν ότι η ποιότητα και η εγκυρότητα της ενημέρωσης είναι καθήκον αλλά και συμφέρον τους.

Στην δημοσιογραφία, με τον όρο **πηγή** χαρακτηρίζεται ένα πρόσωπο, μια δημοσίευση - έγγραφο, ή κάποια άλλη καταγραφή ή ντοκουμέντο π.χ. φωτογραφία, ηχογράφιση, βιντεοσκόπηση κ.λπ. που παρέχει κάποια πληροφορία. Εκτός της δημοσιογραφίας, οι πηγές αυτού του τύπου είναι μερικές φορές γνωστές και ως "πηγές ειδήσεων". Παραδείγματα πηγών περιλαμβάνουν ακόμα και επίσημα αδιαβάθμητα αρχεία, δημοσιεύσεις ή broadcasts, επίσημα πρόσωπα της κυβέρνησης ή του επιχειρηματικού, ακαδημαϊκού, καλλιτεχνικού κόσμου, εκπρόσωποι οργανισμών ή μεγάλων εταιριών, αυτόπτες μάρτυρες εγκλημάτων, ατυχημάτων ή άλλων γεγονότων, καθώς και πρόσωπα που εμπλέκονται, ή επηρεάζονται, από ένα δημοσιογραφικό γεγονός - έρευνα, ή κάποιο επίκαιρο θέμα.

Ο όρος **δημοσιογραφικό απόρρητο** χρησιμοποιείται στη δημοσιογραφία και «συνίσταται στο δικαίωμα και την υποχρέωση που έχει ο δημοσιογράφος να αρνηθεί, ακόμα και ενώπιον δικαστικών αρχών, την αποκάλυψη των πηγών του, δηλαδή την ταυτοποίηση της προέλευσης της πληροφόρησης και των στοιχείων που έχει λάβει για ζητήματα τα οποία, είτε ήδη έχει είτε διατίθεται να γνωστοποιήσει στο κοινό».

Ακόμα κι αν δεν μπορούν να αποκαλύψουν κάποιες πληροφορίες άμεσα, οι δημοσιογράφοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν ανεπίσημη (off the record) πληροφορία προκειμένου να αποκαλύψουν σχετικά γεγονότα, ή να βρουν άλλες πηγές που *θέλουν* να μιλήσουν ανοιχτά. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο στην ερευνητική δημοσιογραφία. Πληροφορίες για εκδηλώσεις έκπληξη ή για έκτακτες ειδήσεις, είτε προέρχονται από επίσημη είτε από ανώνυμη πηγή, είναι γνωστές και ως "tip-off". Πληροφορίες πάλι που οδηγούν στην αποκάλυψη πιο ενδιαφερουσών πληροφοριών καλούνται "lead".

Η ταυτότητα των ανωνύμων πηγών αποκαλύπτεται μερικές φορές στους αρχισυντάκτες ή στους δικηγόρους ενός ειδησεογραφικού οργανισμού, που θεωρούνται ότι δεσμεύονται από την αρχή της εμπιστευτικότητας. (Οι δικηγόροι γενικώς προστατεύονται από κλήτευση σε αυτές τις περιπτώσεις λόγω της

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

εμπιστευτικής σχέσης μεταξύ δικηγόρου πελάτη.) Το νομικό προσωπικό ενδεχομένως να χρειαστεί να δώσει συμβουλές σχετικά με το εάν είναι σκόπιμο να δημοσιευθούν κάποιες πληροφορίες, ή σχετικά με δικαστικές διαδικασίες με τις οποίες κάποιος ίσως να επιχειρήσουν να πάρουν εμπιστευτικές πληροφορίες. Οι αρχισυντάκτες είναι στην πλευρά εκείνη για να αποτρέψουν τους ρεπόρτερ από την κατασκευή μη υπαρχόντων, ανώνυμων πηγών, και να παράσχουν μια δεύτερη γνώμη σχετικά με τη χρήση της αποκτηθείσας πληροφορίας, πως ή πως να μην επιβεβαιώνεις τις πηγές, και εάν θα πρέπει να ακολουθηθούν και άλλες επιλογές. Υπάρχουν βεβαίως περιπτώσεις που το δημοσιογραφικό απόρρητο δεν ισχύει, όπως για παράδειγμα όταν απειλείται η ζωή ενός ανθρώπου ή όταν διακυβεύεται ένα υπέρτατο εθνικό συμφέρον.

Υπάρχουν μια σειρά από λόγοι για την προστασία των εμπιστευτικών πηγών:

- Σε μερικές περιπτώσεις σοβαρή ζημιά ενδέχεται να επέλθει στην πηγή εάν η ταυτότητά της αποκαλυφθεί.
- Η προθυμία άλλων πιθανών πηγών να μοιραστούν πληροφορία με τους ρεπόρτερ μπορεί να φαλκιδευτεί εάν οι εμπιστευτικές πηγές ταυτοποιούνται.
- Η δημόσια πρόσληψη της δημοσιογραφικής ακεραιότητας τραυματίζεται όταν οι διαβεβαιώσεις για δημοσιογραφικό απόρρητο αθετούνται.
- Το ούτως αποκαλούμενο "chilling effect," που χρησιμοποιείται για να αποτρέψει πηγές στο μέλλον να βγουν μπροστά με άγνωστες πληροφορίες ένεκα του φόβου της επίπληξης ή της αντεκδίκησης.

Εκδικάζοντας την προσφυγή της εκδοτικής εταιρείας Telegraaf Media Nederland Landelijke Media BV κατά της Ολλανδίας, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι συνιστά παραβίαση του δικαιώματος σεβασμού στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης, ο εξαναγκασμός των δημοσιογράφων από τις αρχές να αποκαλύπτουν τις πηγές των πληροφοριών τους. Η εκδικασθείσα υπόθεση αφορούσε την δημοσίευση στοιχείων και πληροφοριών, που αφορούσαν τις έρευνες που διεξήγαγαν οι μυστικές υπηρεσίες της Ολλανδίας για ποινικά ζητήματα, από τους δημοσιογράφους Ζοστ ντε Χάας και Μπαρτ Μος.

Στο άρθρο 19 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το [απόρρητο των επιστολών](#) και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας. «Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1. Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9^Α».

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Αντικείμενο της προστασίας δεν είναι το μήνυμα αυτό καθ' αυτό, αλλά το απόρρητο του μηνύματος. Η προστασία του απορρήτου δεν περιλαμβάνει μόνο τα γραπτά μηνύματα (επιστολές) αλλά και οποιαδήποτε άλλη μορφή ιδιωτικής, δηλαδή μη δημόσιας επικοινωνίας, όπως τηλεγραφήματα, τηλεφωνήματα, φαξ, μηνύματα σε κινητά τηλέφωνα, τέλεξ κλπ. Το απόρρητο της επικοινωνίας προστατεύει το φορέα του και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί εναντίον του. Η προστασία του απορρήτου αρχίζει από την μεταφορά στο ταχυδρομείο και τελειώνει τη στιγμή που ο παραλήπτης λάβει γνώση του περιεχομένου του μηνύματος. Απαγορεύεται το άνοιγμα των επιστολών και η ακρόαση ή καταγραφή τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, καθώς και η κοινοποίηση σε τρίτους. Οι περιορισμοί του ανωτέρω δικαιώματος εισάγονται μόνο με γενικό νόμο, που μπορεί να εφαρμοστεί μόνο από το δικαστήριο και η εφαρμογή του επιτρέπεται μόνο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή προς διακρίβωση ιδιαίτερας σοβαρών εγκλημάτων με παροχή εγγυήσεων στο μέτρο του αναγκαίου. Η ευθύνη για παράβαση του απορρήτου των επιστολών είναι ποινική, αστική και πειθαρχική.

Προσωπικά Δεδομένα (ν. 2472/97)

Ο νόμος αυτός ενισχύεται και από το άρθρο 9^Α του Συντάγματος, όπως προστέθηκε, που αναφέρει ότι «κάθενας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει».

«Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» νοείται κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δε λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων. «Ευαίσθητα δεδομένα» είναι τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε σωματείο ή συνδικαλιστική, την υγεία, την ερωτική ζωή. «Αρχή» είναι η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα αποτελεί ανεξάρτητη δημόσια αρχή και δεν υπόκειται σε διοικητικό έλεγχο.

Οι κυριότερες **αρμοδιότητες** της Αρχής είναι οι εξής:

α) εκδίδει οδηγίες προς το σκοπό ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, **β)** καλεί και επικουρεί τα επαγγελματικά σωματεία και τις λοιπές ενώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που διατηρούν αρχεία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην κατάρτιση πινάκων δεοντολογίας για την αποτελεσματικότερη προστασία της ιδιωτικής ζωής και των εν γένει δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων στον τομέα της δραστηριότητάς τους, **γ)**

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή τους τυχόν εκπροσώπους τους και δίδει κατά την κρίση της δημοσιότητα σε αυτές, **δ)** καταγγέλλει τις παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος νόμου στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές, **ε)** ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας διοικητικούς ελέγχους σε κάθε αρχείο, με δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, χωρίς να μπορεί να αντισταχθεί κανενός είδους απόρρητο, **στ)** γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και **ζ)** εξετάζει παράπονα σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν αυτά θίγονται από την επεξεργασία δεδομένων που τους αφορούν.

Ποινικές κυρώσεις υπάρχουν κυρίως σε περίπτωση παράλειψης γνωστοποίησης στην Αρχή σύστασης και λειτουργίας αρχείου ή διασύνδεσης αρχείων, διατήρησης αρχείου χωρίς άδεια, επέμβασης χωρίς δικαίωμα σε αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αφαίρεσης, αλλοίωσης, βλάβης, καταστροφής, επεξεργασίας, μετάδοσης, ανακοίνωσης των δεδομένων αυτών. Αστική ευθύνη υπέχει το πρόσωπο, φυσικό ή νομικό ιδιωτικού δικαίου, που κατά παράβαση νόμου προκαλεί περιουσιακή βλάβη, οπότε υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση ή ηθική βλάβη, οπότε υποχρεούται σε χρηματική ικανοποίηση.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Άρθρο 1

Το δικαίωμα του ανθρώπου και του πολίτη να πληροφορεί και να πληροφορείται ελεύθερα είναι αναφαίρετο. Η πληροφόρηση είναι κοινωνικό αγαθό και όχι εμπόρευμα ή μέσο προπαγάνδας. Ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει:

- Να θεωρεί πρώτιστο καθήκον του προς την κοινωνία και τον εαυτό του τη δημοσιοποίηση όλης της αλήθειας.
- Να θεωρεί προσβολή για την κοινωνία και πράξη μειωτική για τον εαυτό του τη διαστρέβλωση, την απόκρυψη, την αλλοίωση ή την πλαστογράφηση των πραγματικών περιστατικών.
- Να σέβεται και να τηρεί το διακριτό της είδησης, του σχολίου και του διαφημιστικού μηνύματος, την αναγκαία αντιστοιχία τίτλου και κειμένου και την ακριβή χρησιμοποίηση φωτογραφιών, εικόνων, γραφικών απεικονίσεων ή άλλων παραστάσεων.
- Να μεταδίδει την πληροφορία και την είδηση ανεπηρέαστα από τις προσωπικές πολιτικές, κοινωνικές, θρησκευτικές, φυλετικές και πολιτισμικές απόψεις ή πεποιθήσεις του.
- Να ερευνά προκαταβολικά, με αίσθημα ευθύνης και με επίγνωση των συνεπειών, την ακρίβεια της πληροφορίας ή της είδησης που πρόκειται να μεταδώσει.
- Να επανορθώνει χωρίς χρονοτριβή, με ανάλογη παρουσίαση και ενδεδαιγμένο τονισμό, ανακριβείς πληροφορίες και ψευδείς ισχυρισμούς, που προσβάλλουν την τιμή και την υπόληψη του ανθρώπου και του πολίτη και να δημοσιεύει ή να μεταδίδει την αντίθετη άποψη, χωρίς, αναγκαστικά, ανταπάντηση, η οποία θα τον έθετε σε προνομιακή θέση έναντι του θιγόμενου.

Άρθρο 2

Η δημοσιογραφία, ως επάγγελμα, αλλά και κοινωνικό λειτουργήμα, συνεπάγεται δικαιώματα, καθήκοντα και υποχρεώσεις. Ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει:

- Να αντιμετωπίζει ισότιμα τους πολίτες, χωρίς διακρίσεις εθνικής καταγωγής, φύλου, φυλής, θρησκείας, πολιτικών φρονημάτων, οικονομικής κατάστασης και κοινωνικής θέσης.
- Να σέβεται την προσωπικότητα, την αξιοπρέπεια και το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής του ανθρώπου και του πολίτη. Μόνο όταν το επιτάσσει το δικαίωμα της πληροφόρησης μπορεί να χρησιμοποιεί, πάντοτε με τρόπο

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

υπεύθυνο, στοιχεία από την ιδιωτική ζωή προσώπων που ασκούν δημόσιο λειτουργήμα ή έχουν στην κοινωνία ιδιαίτερη θέση και ισχύ και υπόκεινται στον κοινωνικό έλεγχο.

- Να σέβεται το τεκμήριο της αθωότητας και να μην προεξοφλεί τις δικαστικές αποφάσεις.
- Να σέβεται την κατοχυρωμένη με διεθνείς συμβάσεις προστασία των ανηλίκων και των προσώπων με ειδικές ανάγκες και σοβαρά προβλήματα υγείας.
- Να αντιμετωπίζει με διακριτικότητα και ευαισθησία τους πολίτες, όταν αυτοί βρίσκονται σε κατάσταση πένθους, ψυχικού κλονισμού και οδύνης, καθώς και αυτούς που έχουν εμφανές ψυχικό πρόβλημα, αποφεύγοντας να προβάλλει την ιδιαιτερότητά τους.
- Να μην αποκαλύπτει, άμεσα ή έμμεσα, την ταυτότητα των θυμάτων βιασμού, τα οποία επέζησαν της εγκληματικής πράξης.
- Να ελέγχει και να τεκμηριώνει τις πληροφορίες, που αναφέρονται στον ευαίσθητο τομέα της υγείας, όπου η παραπλανητική πληροφόρηση και η εντυπωσιακή προβολή μπορούν να προκαλέσουν αδικαιολόγητη αναστάτωση στην κοινή γνώμη.
- Να συλλέγει και να διασταυρώνει τις πληροφορίες του και να εξασφαλίζει την τεκμηρίωσή τους (έγγραφα, φωτογραφίες, κασέτες, τηλεοπτικές εικόνες) με δημοσιογραφικά θεμιτές μεθόδους, γνωστοποιώντας πάντοτε τη δημοσιογραφική του ιδιότητα.
- Να τηρεί το επαγγελματικό απόρρητο ως προς την πηγή των πληροφοριών που εξασφάλισε υπό εχεμύθεια.
- Να σέβεται τους κανόνες της εμπιστευτικής πληροφόρησης (off the record) εφ' όσον ανέλαβε αυτή τη δέσμευση.

Άρθρο 3

Η ισηγορία και η πολυφωνία, οξυγόνο της δημοκρατίας, αναιρούνται σε συνθήκες κρατικού μονοπωλιακού ελέγχου των Μ.Μ.Ε. και υπονομεύονται με τη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας τους σε γιγαντιαίες κερδοσκοπικές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν την κοινή γνώμη σαν καταναλωτή και προσπαθούν να χειραγωγήσουν το φρόνημα, τις συνήθειες και την εν γένει συμπεριφορά της. Γι' αυτό ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει:

- Να υπερασπίζεται σθεναρά το δημοκρατικό πολίτευμα, που διασφαλίζει την ελευθεροτυπία και την απρόσκοπτη άσκηση του δημοσιογραφικού λειτουργήματος.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

- Να αποκρούει και να καταγγέλλει τις εκδηλώσεις κρατικού αυταρχισμού και τις αυθαιρεσίες των ιδιοκτητών των Μ.Μ.Ε. και ιδιαίτερα των ολιγοπωλίων.
- Να υπερασπίζεται τη δημοσιογραφική ανεξαρτησία στον εργασιακό χώρο του και να αρνείται την εκτέλεση έργου, που έρχεται σε σύγκρουση με τις αρχές της δημοσιογραφικής δεοντολογίας.
- Να μη δέχεται τη σύνταξη είδησης, σχολίου ή άρθρου και την παραγωγή εκπομπής κατά τις υποδείξεις των προϊσταμένων ή του εργοδότη του, αν το περιεχόμενό τους δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και να καταγγέλλει τις εν αγνοία του παραποιήσεις και διαστρεβλώσεις του δημοσιογραφικού του προϊόντος.

Άρθρο 4

Η υπερπροσφορά εργασίας στο χώρο της δημοσιογραφίας επιτείνει τις προϋποθέσεις για την εκδήλωση φαινομένων εκμετάλλευσης, όπως είναι: η άμισθη ή η συμβολικώς αμειβόμενη εργασία, η καταστρατήγηση συμβατικών υποχρεώσεων και κανόνων δεοντολογίας κ.λπ.. Γι' αυτό ο δημοσιογράφος δικαιούται και οφείλει:

- Να στηρίζει και να ενισχύει τις δραστηριότητες της συνδικαλιστικής του οργάνωσης, που αποσκοπούν στη βελτίωση των όρων αμοιβής και απασχόλησης στα Μ.Μ.Ε..
- Να αποκρούει στο χώρο εργασίας του κάθε απόπειρα περιστολής των εργασιακών δικαιωμάτων του ή παραβίασης των κανόνων δεοντολογίας.
- Να μην ασκεί και να μη δέχεται οποιαδήποτε μορφή διακρίσεων, που σχετίζονται με το φύλο ή την επαγγελματική ηλικία των συναδέλφων του.

Άρθρο 5

Η διαφάνεια στις οικονομικές σχέσεις αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της αξιοπιστίας, του κύρους και της επαγγελματικής αξιοπρέπειας του δημοσιογράφου, ο οποίος οφείλει:

- Να μην επιδιώκει και να μη δέχεται αμοιβή για δημοσιογραφική εργασία από απόρρητα κονδύλια κρατικών υπηρεσιών και δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών.
- Να μην επιδιώκει και να μη δέχεται αργομισθία ή έπ' αμοιβή θέση συναφή με την ειδικότητά του σε Γραφεία Τύπου, δημόσιες υπηρεσίες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, που θέτει εν αμφιβόλω την επαγγελματική αυτονομία και ανεξαρτησία του.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

- Να μην επιδιώκει και να μη δέχεται τη διαφημιστική χρήση του ονόματος, της φωνής και της εικόνας του, παρά μόνο για κοινωνικές σκοπούς.
- Να μη μεταδίδει και να μην αξιοποιεί ιδιοτελώς αποκλειστικές πληροφορίες που επηρεάζουν την πορεία του Χρηματιστηρίου Αξιών και την αγορά.
- Να μην επιδιώκει και να μη δέχεται οποιεσδήποτε παροχές σε χρήμα και είδος, που θίγουν την αξιοπιστία και την αξιοπρέπειά του και επηρεάζουν την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του.

Άρθρο 6

Η συναδελφική αλληλεγγύη και ο αλληλοσεβασμός των δημοσιογράφων συμβάλλουν θετικά στις συλλογικές επαγγελματικές επιδιώξεις και στην κοινωνική εικόνα του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Γι' αυτό ο δημοσιογράφος οφείλει:

- Να σέβεται την προσωπικότητα των συναδέλφων του. Να μην εκτοξεύει εναντίον τους ανυπόστατες κατηγορίες και να αποφεύγει τις προσωπικές αντεγκλήσεις, δημόσια και στους χώρους εργασίας.
- Να θεωρεί σοβαρότατη αντιεπαγγελματική πράξη κάθε λογοκλοπή.
- Να μην οικειοποιείται την εργασία συναδέλφων του. Να αναφέρει πάντοτε το όνομα του συντάκτη, του οποίου χρησιμοποιεί κείμενα ή αποσπάσματα κειμένων.
- Να μνημονεύει την πηγή των πληροφοριών, που έχουν ήδη δημοσιευθεί ή μεταδοθεί.

Άρθρο 7

Ο γιγαντισμός των Μ.Μ.Ε. και η παγκοσμιοποίηση της επικοινωνίας αύξησαν σημαντικά τον παιδευτικό και πολιτισμικό ρόλο του ηλεκτρονικού και του γραπτού Τύπου. Με τις πρόσθετες ευθύνες του στις νέες συνθήκες, ο δημοσιογράφος οφείλει:

- Να συμβάλλει στην αναβάθμιση του δημοσιογραφικού λόγου, αποφεύγοντας γραμματικές, συντακτικές και λεκτικές κακοποιήσεις.
- Να αποφεύγει τη χυδαιογραφία, τη χυδαιολογία και τη γλωσσική βαρβαρότητα, τηρώντας, ακόμη και στη σάτιρα και τη γελοιογραφία, τους κανόνες της επαγγελματικής ηθικής και της κοινωνικής ευθύνης.
- Να προστατεύει την ελληνική γλώσσα από την κατάχρηση ξένων λέξεων και όρων.
- Να συμβάλλει δημιουργικά στην προστασία της εθνικής μας παράδοσης και τη διασφάλιση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Άρθρο 8

Οι υποχρεώσεις των δημοσιογράφων, που απορρέουν από αυτόν τον Κώδικα, δεν συνιστούν περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης. Οι παραβάσεις των υποχρεώσεων αυτών ελέγχονται από τα δύο Πειθαρχικά Συμβούλια, συνεργάζομενα σε κοινή συνεδρίαση, μέχρις ότου τροποποιηθεί το Καταστατικό, που θα επιλύσει θεσμικά το θέμα του Εποπτικού Οργάνου του Κώδικα.

Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να **συλλέγονται** κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών. **Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα** επιτρέπεται μόνο όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη *συγκατάθεσή* του. Χωρίς τη σχετική συγκατάθεση επιτρέπεται μόνο αν αυτό προβλέπεται από το νόμο, ιδίως όταν η επεξεργασία είναι αναγκαία για το συμφέρον του υποκειμένου ή του δημοσίου συμφέροντος.

Σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, απαγορεύεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, εκτός αν το υποκείμενο έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή, με τρόπο που να μην αντίκειται στο νόμο ή στα χρηστά ήθη. Επιπλέον, επιτρέπεται η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων όταν αυτή είναι αναγκαία για το συμφέρον του υποκειμένου ή για υπεράσπιση δικαιωμάτων του ενώπιον δικαστηρίου ή όταν η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την ιατρική πρόληψη, διάγνωση, περίθαλψη ή διαχείριση υπηρεσιών υγείας ή για την εξυπηρέτηση δημόσιου συμφέροντος (π.χ. εθνική ασφάλεια, σωφρονιστική πολιτική). Συχνά χρησιμοποιούνται ευαίσθητα δεδομένα για ερευνητικούς και επιστημονικούς λόγους υπό τον όρο ότι τηρείται η ανωνυμία, καθώς και για δημόσια πρόσωπα, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημόσιου λειτουργήματος και πραγματοποιείται για την άσκηση δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη και διενεργούνται αποκλειστικά και μόνο από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπεύθυνου επεξεργασίας. Το **υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα** να ζητεί και να λαμβάνει όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν καθώς και την προέλευσή τους, τους σκοπούς της επεξεργασίας και τους αποδέκτες, την εξέλιξη της επεξεργασίας και τη λογική της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας.

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να προβάλλει οποτεδήποτε αντιρρήσεις για την επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν, απευθυνόμενος εγγράφως στον υπεύθυνο επεξεργασίας με αίτημα για συγκεκριμένη ενέργεια, όπως διόρθωση, προσωρινή μη χρησιμοποίηση, δέσμευση, μη διαβίβαση ή διαγραφή.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Συστατικό στοιχείο της προσωπικότητας και ιδιαιτερότητας του ανθρώπου είναι ότι έχει και εκφράζει γνώμες. Η ελευθερία της έκφρασης προϋποθέτει **ελευθερία της γνώμης**, η οποία κατοχυρώνεται σαν δικαίωμα στο άρθρο 14 του Συντάγματος. Ειδικότερα στις παραγράφους 1 και 2 ορίζεται ότι «καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και διά του τύπου τους στοχασμούς του, τηρώντας τους νόμους του Κράτους. Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται».

Η ελευθερία της γνώμης περιλαμβάνει το δικαίωμα της διαμόρφωσης, κατοχής, έκφρασης και διάδοσης ή αποσιώπησης αλλά και λήψεως μιας γνώμης. Στην ελευθερία της γνώμης ανήκει και η ελευθερία της πληροφορίας στην ενεργητική και παθητική της μορφή. Στο άρθρο 15 του Συντάγματος ρυθμίζονται ιδιαίτερες μορφές έκφρασης της γνώμης: η ραδιοτηλεόραση, η φωνογραφία και ο κινηματογράφος, ενώ το άρθρο 16 κατοχυρώνει την ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης, της έρευνας, της διδασκαλίας, καθώς και το δικαίωμα για την οργάνωση της παιδείας.

Στοχασμό ή γνώμη μπορεί να περιέχει ένα άρθρο, μια μελέτη, μια γελοιογραφία, μια ομιλία, ένα τραγούδι, ένα κήρυγμα, μια παντομίμα, ένα βιβλίο, ένα αστείο, μια θεατρική παράσταση, ένα κινηματογραφικό έργο, μια δήλωση στους δημοσιογράφους, μια αγγελία, μια πολιτική προκήρυξη, μια διαφήμιση, μια διάλεξη, μια αφίσα, μια πανεπιστημιακή παράδοση, η περιγραφή ενός γεγονότος, η μετάδοση μιας είδησης. Η έκφραση μιας γνώμης μπορεί να γίνει γραπτά ή προφορικά με χρήση της γλώσσας προτιμήσεως του εκφραζόμενου, σε οποιοδήποτε τόπο ή χρόνο, με ελεύθερη επιλογή του συνομιλητή ή του ακροατηρίου, χωρίς ωστόσο αξίωση χρησιμοποίησης μέσου ή τρόπου απαγορευμένου (π.χ. επιγραφές σε ξένους τοίχους).

Υποκείμενα του δικαιώματος είναι τόσο οι Έλληνες πολίτες, όσο και οι αλλοδαποί, τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, ακόμη και τα πολιτικά κόμματα και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις. Το δικαίωμα δεν είναι απεριοριστο, αλλά ο καθένας μπορεί να εκφράζει τη γνώμη του τηρώντας τους νόμους του κράτους, ιδιαίτερα μάλιστα δεν μπορεί να προσβάλλει τα χρηστά ήθη, τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια, την τιμή του άλλου, το επαγγελματικό και άλλο απόρρητο. Έτσι, μπορεί να απαγορευτεί στα πλαίσια συμβατικών σχέσεων η ανάρτηση επιγραφών από παράθυρα ή εξώστες μισθίου διαμερίσματος που θα ασχήμαινε την πρόσοψη και θα διακινδύνευε ενδεχομένως την ειρηνική συμβίωση των συγκατοίκων της πολυκατοικίας. Η ελευθερία γνώμης δεν περιλαμβάνει επίσης την εξύβριση, τη συκοφαντία, τη δυσφήμιση, τη ζημία σε ξένα ιδιοκτησία με την αναγραφή συνθημάτων, τη μόλυνση του περιβάλλοντος με πρόκληση υπερβολικού θορύβου ή την προσβολή του πολιτιστικού περιβάλλοντος με εγχάραξη επιγραφών σε αρχαία μνημεία. Οι περιορισμοί τίθενται σε σχέση με το δικαίωμα έκφρασης και

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

διάδοσης γνώμης ή πληροφορίας, ενώ η λήψη ή αποδοχή της γνώμης δεν είναι ποτέ καθ' εαυτήν αξιόποινη. Ρητούς περιορισμούς θέτει το Σύνταγμα για την υπαλληλική σχέση, όπου στο άρθρο 29 παρ. 3 ορίζει ότι «απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος στους δικαστικούς λειτουργούς και σε όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημοσίου...». Απαγορεύει δηλαδή μόνο την ενεργό δράση, αφήνοντας κάθε άλλη πολιτική του εκδήλωση ελεύθερη.

Ειδικότερα το άρθρο 14 παρ. 2 του Συντάγματος κατοχυρώνει την ελευθερία του τύπου. Στην έννοια του τύπου περιλαμβάνονται όλα τα έντυπα που είναι κατάλληλα και προορισμένα για διάδοση, όπως τα βιβλία, τα περιοδικά, οι εφημερίδες, τα φυλλάδια, οι προκηρύξεις, τα αυτοκόλλητα, οι αφίσες, οι εικόνες, τα εμβλήματα, τα σχέδια, τα πανό, ακόμη και ρούχα που φέρουν σήματα ή επιγραφές. Η ελευθερία του τύπου περιλαμβάνει ιδίως την ελευθερία εκδόσεως, συντάξεως, εκτυπώσεως, κυκλοφορίας και γενικά διάδοσης εντύπων στο εσωτερικό και εξωτερικό. Περιλαμβάνει την ίδρυση και λειτουργία επιχείρησης τύπου, την ελευθερία της με νόμιμο τρόπο συλλογής πληροφοριών, την ελευθερία της επιλογής της πηγής των πληροφοριών, την ελευθερία δημοσίευσης ειδήσεων, σχολίων, αγγελιών και διαφημίσεων, την ελευθερία εκλογής και άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και τη δημιουργία και λειτουργία δημοσιογραφικών οργανώσεων.

Απαγορεύεται κυρίως η θέσπιση προσόντων ή προϋποθέσεων, η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο, η οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των εφημερίδων, η κρατική μονοπώληση των ειδήσεων, η επιβολή, απαγόρευση ή ποσόστωση της ύλης του εντύπου, η επιβολή χρήσης ορισμένης γλώσσας, η κρατική κηδεμονία, ο αθέμιτος ανταγωνισμός. Αντιθέτως, είναι ελεύθερη η επέκταση και συγχώνευση επιχειρήσεων, η επιλογή του τίτλου, ο διορισμός προσωπικού, η συγκέντρωση της ύλης, ο καθορισμός του πολιτικού προσανατολισμού, η επιλογή της ύλης, η δημοσίευση αγγελιών και διαφημίσεων, η επιλογή της εμφάνισης και του αριθμού αντιτύπων, η μέθοδος εκτύπωσης, η αποστολή, η πώληση, η διάδοση, η διαφήμιση.

Υποκείμενα της ελευθερίας του τύπου είναι μόνο ιδιώτες, ακόμη και οι ανήλικοι, και τα νομικά πρόσωπα, κι όχι μόνο οι Έλληνες. Οι περιορισμοί της ελευθερίας του τύπου ισχύουν μόνο για την παραγωγή και διάδοση, όχι όμως για την προμήθεια και ανάγνωση του εντύπου, που είναι πάντοτε ελεύθερη. Περιορισμός της ελευθερίας του τύπου είναι η τήρηση των νόμων του κράτους με βάση πάντα την αρχή της αναλογικότητας. Πολλά από τα εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου μπορούν να διαπραχθούν διά του τύπου, π.χ. δεν μπορεί κανείς να συκοφαντεί και να εξυβρίζει διά του τύπου χωρίς να τιμωρηθεί. Επίσης, το Σύνταγμα προστατεύει απόλυτα τον απαραβίαστο πυρήνα της ιδιωτικής ζωής και επομένως το απόρρητο του ιδιωτικού βίου προσβάλλεται κάθε φορά που ενδόμυχα στοιχεία της ιδιωτικής ή οικογενειακής

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ζωής κοινοποιούνται χωρίς τη συναίνεση του θιγόμενου προσώπου. Επιπλέον, ο τύπος δεν μπορεί να προβάλλει την εικόνα ενός προσώπου χωρίς την άδεια του τελευταίου με εξαίρεση τα πρόσωπα της σύγχρονης ιστορίας. Παράλληλα, απαγορεύεται η δημοσίευση ταυτότητας ατόμων που αφορούν σε ποινική δίωξη, δίκες διαζυγίου, δίκες αναγνώρισης πατρότητας, αυτοκτονία, κολάσιμη συμπεριφορά ανηλίκου. Τέλος, στο Σύνταγμα υπάρχει απευθείας υποχρέωση δημοσιεύσεως της επανόρθωσης ανακριβών δημοσιευμάτων. Κατάσχεση επιτρέπεται μετά την κυκλοφορία ένεκα προσβολής της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας, ένεκα προσβολής της τιμής του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, ένεκα δημοσιεύματος που αποκαλύπτει πληροφορίες για τις ένοπλες δυνάμεις ή την οχύρωση της χώρας, ένεκα δημοσιεύματος που αποσκοπεί στη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του κράτους και ένεκα άσεμνων δημοσιευμάτων που προσβάλλουν καταφανώς τη δημοσία αιδώ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Η μετάβαση από τη βιομηχανική κοινωνία στη λεγόμενη κοινωνία των πληροφοριών, της ψηφιακής τεχνολογίας και επικοινωνίας προκαλεί βαθιές επικοινωνιακές, πολιτισμικές και οικονομικές αλλαγές. Η αξία και η οικονομική σημασία των άυλων αγαθών και των πληροφοριών έχει πολλαπλασιαστεί σε μια κοινωνία της οποίας η οικονομία και η επικοινωνία έχει διεθνοποιηθεί. Η πνευματική ιδιοκτησία παρέχει την κινητήρια δύναμη στην κοινωνία της διασκέδασης και της παγκόσμιας επικοινωνίας.

Πνευματική ιδιοκτησία ονομάζεται το δικαίωμα που η έννομη τάξη απονέμει στο δημιουργό ενός πνευματικού έργου πάνω στο έργο αυτό. Πνευματικός δημιουργός είναι εκείνος που δημιουργεί νέες μορφές και ιδέες έστω και αν ενσωματώνει τα δημιουργήματά του σε ύλη που προϋπήρχε. Το αντικείμενο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι άυλο, και έτσι επιτρέπεται η σύγχρονη παρουσία του έργου σε άπειρους τόπους. Επιπλέον, η πνευματική ιδιοκτησία δεν προστατεύει μόνο περιουσιακά του δημιουργού σε σχέση με το έργο του, αλλά και συμφέροντα που ανάγονται στη σφαίρα της προσωπικότητας του δημιουργού, δηλαδή στην ιδιαίτερη ηθική σχέση του κάθε δημιουργού με το δημιούργημά του. Έτσι, ο χαρακτήρας της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι μικτός, προσωπικός και περιουσιακός. Τέλος, κάθε πνευματικό δημιούργημα είναι μοναδικό και ο δημιουργός του έχει μια θέση μονοπωλιακή αναφορικά με το κάθε δημιούργημά του.

Την κύρια πηγή του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα αποτελεί ο **Νόμος 2121/1993 «Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα»**. Στο νόμο αυτό περιέχονται μεταξύ άλλων και διατάξεις σχετικές με τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και τις βάσεις δεδομένων και φωτογραφιών, που θα αναλυθούν παρακάτω. Σημαντική αρωγή στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων προσφέρει και η επιτροπή Ανταγωνισμού που με

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

σχετικές αποφάσεις βοηθά στη διασφάλιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Και η Ελληνική Νομολογία έχει να επιδείξει αποφάσεις, κυρίως σε θέματα συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων, π.χ. 1404/2002 Απόφαση του ΣΤΕ.

Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας συνίσταται στην αναγνώριση συγκεκριμένων εξουσιών ή απολύτων δικαιωμάτων που απολαμβάνουν οι δικαιούχοι. Ειδικά για τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών το περιεχόμενο του δικαιώματος συνίσταται στην εξουσία του δικαιούχου να επιτρέπει ή απαγορεύει την αναπαραγωγή, μετάφραση, προσαρμογή, διασκευή ή οποιαδήποτε άλλη μετατροπή ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή .

Στην Ευρώπη ισχύει η Οδηγία 93/98 περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων.

Το σύνθημα της Νέας Οικονομίας είναι «όσο πιο πολύ κλέβονται τα έργα κάποιου, τόσο πιο πετυχημένος είναι». Πετυχημένοι είναι εκείνοι που επέτρεψαν σε άγνωστους να διανείμουν, να ξαναγράψουν, να προσθέσουν αξία στο αρχικό έργο. Οι παραδοσιακοί εκδότες θεωρούν την ιδιοκτησία τους ξεκάθαρη, το σύστημα copyright τους δίνει το αποκλειστικό δικαίωμα εκμετάλλευσης ενός έργου. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας καθώς και η κατοχύρωση και προστασία τους αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση ανάπτυξης του πολιτισμού γενικότερα αλλά και κάθε επιχείρησης μεμονωμένα. Ο καλύτερος τρόπος να ενθαρρύνουμε τη δημιουργία, τις επενδύσεις και τη δημιουργία πλούτου είναι να καθιερώσουμε ξεκάθαρα δικαιώματα ιδιοκτησίας, δηλαδή δικαίωμα αποκλεισμού τρίτων από τις ευκαιρίες που παράγει το έργο μας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Σε ένα τεχνικό κείμενο είναι βέβαιο ότι, πολλά από αυτά που γράφονται, τα έχουν ξαναπεί και άλλοι. Όμως, η παράθεση εννοιών, νοημάτων, δεδομένων, αναλύσεων και συμπερασμάτων που προέρχονται από άλλα κείμενα, όχι μόνο δεν είναι περιττή, αλλά είναι απαραίτητη και ουσιαστική για τα τεχνικά κείμενα. Αρκεί να γίνεται με σαφή αναφορά της πηγής· χωρίς αυτή την προϋπόθεση παραβιάζονται ηθικοί αλλά και νομικοί κανόνες (η λογοκλοπή – plagiarism – αποτελεί αδίκημα). Με την κατάλληλη αναφορά των βιβλιογραφικών πηγών του, ένα κείμενο γίνεται ειλικρινές, δίκαιο, πειστικό, σύντομο, περιεκτικό και χρήσιμο.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Συνταγματικό Δίκαιο είναι το σύστημα κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν τη συγκρότηση και κατά βάση την οργάνωση και άσκηση της κρατικής εξουσίας, διέποντας γενικότερα και την όλη κρατικά οργανωμένη κοινωνική συμβίωση. Οργανώνει την πολιτική εξουσία κατά τρόπο, ώστε αφενός οι φορείς της να αναδεικνύονται με τακτές περιοδικές εκλογές υπό καθεστώς πολυκομματισμού, αφετέρου η άσκησή της να διασφαλίζει τις ελευθερίες αυτών που διαβιούν στα εδαφικά όρια συγκεκριμένου κράτους.

Το **Σύνταγμα** είναι καταρχάς ένα νομοθετικό κείμενο που περιέχει νομικούς κανόνες και έχει **αυξημένη τυπική ισχύ**. Το κείμενο είναι ενιαίο και κωδικοποιημένο με αριθμημένα άρθρα, παραγράφους και εδάφια. Το ισχύον Σύνταγμα περιλαμβάνει 120 άρθρα.

Η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων ή ελευθεριών είναι επίτευγμα ιστορικό των τελευταίων αιώνων. Στην Ελλάδα όλα τα Συντάγματα που ίσχυαν κατά καιρούς περιείχαν διατάξεις προστατευτικές των ατομικών δικαιωμάτων. Το σημερινό Σύνταγμα περιέχει τη γενική διάταξη που ορίζει ότι *«τα δικαιώματα του ανθρώπου ως άτομου (ατομικά) και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου (κοινωνικά και πολιτικά) τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους»*.

Οι σχετικές διατάξεις για τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα βρίσκονται στο κείμενο του Συντάγματος και έχουν **αυξημένη τυπική ισχύ**, δηλαδή δεν είναι δυνατόν να καταργηθούν από τους νόμους ή άλλες κρατικές πράξεις. Απεναντίας θέτουν νομικά πλαίσια, μέσα στα οποία οφείλουν να κινούνται όλα τα όργανα του κράτους, ιδίως σε ό,τι αφορά στις σχέσεις τους με τους πολίτες.

Το Σύνταγμα ρητώς απαγορεύει την **καταχρηστική** άσκηση του δικαιώματος και αναφέρεται στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα. Τα όρια ανάμεσα στη θεμιτή χρήση και στην αθέμιτη κατάχρηση προκύπτουν από τη συνολική συνταγματική τάξη και ειδικότερα από το σκοπό του εκάστοτε δικαιώματος. Η χρήση δηλαδή του δικαιώματος κατά τρόπο ασυμβίβαστο με την πραγματοποίηση της κοινωνικής δικαιοσύνης εν ελευθερία αποτελεί κατάχρηση και απαγορεύεται. Κατάχρηση συντρέχει, όταν δεν παραβιάζεται μεν καμία ρητή διάταξη, αλλά η χρήση του δικαιώματος αντιστρατεύεται τη συνταγματική τάξη και ειδικά το σκοπό του συγκεκριμένου δικαιώματος, όταν δηλαδή δεν παραβιάζεται το γράμμα αλλά προφανώς το πνεύμα του Συντάγματος. Έτσι, π.χ., ενώ το δικαίωμα της απεργίας κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα, η λεγόμενη «πολιτική απεργία» απαγορεύεται ως καταχρηστική, η δε κατάχρηση είναι καθαρά αντικειμενική. Πότε συντρέχει κατάχρηση δικαιώματος αποφασίζει τελικά ο δικαστής, η δε απαγόρευση της καταχρήσεως μπορεί να γίνει κι αυτή αντικείμενο κατάχρησης. Το Σύνταγμα δεν

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

προβλέπει έκπτωση από το δικαίωμα σε περίπτωση κατάχρησης, αλλά μόνο αφαίρεση της συνταγματικής προστασίας αυτού στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Επιπλέον, όπου ο νομοθέτης θεσπίζει ρύθμιση προς εξυπηρέτηση «γενικότερου δημόσιου συμφέροντος» που αναφέρεται στο Σύνταγμα, η ρύθμιση αυτή υπερέχει κάθε αντίθετης διάταξης. Δημόσιο συμφέρον είναι μόνο ό,τι τα συνταγματικώς οριζόμενα όργανα, κατά τη συνταγματικώς καθοριζόμενη ιεραρχία και διαδικασία, ορίζουν ως δημόσιο συμφέρον.

Το ισχύον Σύνταγμα στο άρθρο 9 παρ. 1 καθιερώνει το απαραβίαστο της **ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής** του ατόμου, ορίζοντας ότι «...η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη». Επίσης στο άρθρο 21 προστατεύεται η οικογένεια, καθώς αυτή, «ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους» ρητά τελεί υπό την προστασία του Κράτους μαζί με το γάμο, τη μητρότητα και την παιδική ηλικία. Δηλαδή το Σύνταγμα διακρίνει την οικογενειακή ζωή, αφενός μεν στην *ατομική* οικογενειακή ζωή του καθενός, την οποία θεωρεί απαραβίαστη, υπό την έννοια ότι στη ζωή του κάθε ατόμου υπάρχει ένας πυρήνας στον οποίο κυριαρχεί αυτός και μόνο αυτός και στον οποίο δεν μπορεί να διεισδύσει το κράτος, αφετέρου δε στη *δημόσια*, χαρακτηρίζοντας την οικογένεια ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους.

Η ιδιωτική ζωή αντιδιαστέλλεται από την οικογενειακή ζωή, που είναι η ζωή στο πλαίσιο της οικογένειας, καθώς και από τη δημόσια, δηλαδή την κοινωνική ή επαγγελματική ζωή. Η διακήρυξη του απαραβίαστου της ιδιωτικής ζωής σημαίνει ότι απαγορεύεται η δημοσιοποίηση της ζωής του ανθρώπου και κάθε κρατική επέμβαση, ιδίως όσον αφορά την αναγκαστική συμβίωση, την αναγκαστική διαμόρφωση της ιδιωτικής ζωής, την οπτική, ακουστική παρακολούθηση ή με οποιονδήποτε τρόπο καταγραφή της ιδιωτικής ζωής, τη χρήση μεθόδου ή συσκευών που εκβιάζουν την αποκάλυψη στοιχείων της ιδιωτικής ζωής, πάντα εντός των ορίων που θέτει ο νόμος.

Ο **γάμος** έχει ταυτιστεί με την έννοια της οικογένειας, ωστόσο δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη συνταγματική έννοια της προστασίας της οικογένειας. Η οικογένεια αποτελείται πρωτίστως από τους συζύγους και τα τέκνα, γνήσια, αναγνωρισμένα ή υιοθετημένα, καθώς και από τους γονείς των συζύγων, έστω και αν δε συζούν με αυτούς. Ακόμα και οι σύζυγοι μόνο, χωρίς τέκνα, αποτελούν οικογένεια. Επίσης δεν επιτρέπεται διαχωρισμός μεταξύ τέκνων γεννημένων εντός ή εκτός γάμου. Κάθε άνθρωπος έχει το ατομικό δικαίωμα να δημιουργήσει οικογένεια. Απαγορεύεται στο κράτος ο περιορισμός ίδρυσης έγγαμης ή άγαμης οικογένειας, η παρεμπόδιση της συμβίωσης, η αντικατάσταση της γονικής μέριμνας με κρατική μέριμνα, εκτός εξαιρέσεων που θεσπίζει ο νόμος. Κατά το Σύνταγμα οι πολύτεκνες οικογένειες και οι χήρες και τα ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο δικαιούνται της ειδικής φροντίδας του κράτους. Υποκείμενα του δικαιώματος είναι μόνο τα φυσικά πρόσωπα και δεν προβλέπεται κανένας περιορισμός.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Σχετικό με την προστασία της οικογένειας είναι το δικαίωμα του **ασύλου της κατοικίας**, που προβλέπεται στο άρθρο 9 του Συντάγματος (...η κατοικία του καθενός είναι άσυλο), δηλαδή το δικαίωμα της απαγόρευσης εισόδου ή παραμονής στην κατοικία των οργάνων της δημόσιας εξουσίας, χωρίς τη γνώση ή παρά τη θέληση του κατόχου της κατοικίας. Παραβίαση του ασύλου υφίσταται, όταν ο ένοικος εμποδίζεται να εισέλθει ή να εξέλθει της κατοικίας του. Εξαιρείται η νόμιμη έρευνα κατ' οίκον και οι επεμβάσεις για πρόληψη ή αποτροπή δημόσιου κινδύνου ή εγκλήματος.

α)ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ: ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Άρθρο 361. Εξύβριση. 1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της δυσφήμισης (άρθρα 362 και 363), προσβάλλει την τιμή άλλου με λόγο ή με έργο ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή. Η χρηματική ποινή μπορεί να επιβληθεί και μαζί με την ποινή της φυλάκισης. 2. Όταν η προσβολή της τιμής δεν είναι ιδιαίτερα βαριά αν ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις και το πρόσωπο του ατόμου που προσβλήθηκε, ο υπαίτιος τιμωρείται με κράτηση ή με πρόστιμο. 3. Η διάταξη της παρ.3 του άρθρου 308 έχει και σ' αυτή την περίπτωση εφαρμογή.

Άρθρο 361Α. Απρόκλητη έμπρακτη εξύβριση. 1. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών τιμωρείται η έμπρακτη εξύβριση (άρθρο 361 παρ.1), αν έγινε χωρίς πρόκληση από τον παθόντα. 2. Αν στην πράξη της προηγούμενης παραγράφου συμμετείχαν δύο ή περισσότεροι, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

Άρθρο 365. Προσβολή της μνήμης νεκρού. Όποιος προσβάλλει τη μνήμη νεκρού με βάνανυση ή κακόβουλη εξύβριση ή με συκοφαντική δυσφήμιση (άρθρ. 363) τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μηνών.

Άρθρο 366. Γενικές διατάξεις. 1. Αν το γεγονός του άρθ. 362 είναι αληθινό, η πράξη μένει ατιμώρητη. Η απόδειξη όμως της αλήθειας του γεγονότος απαγορεύεται όταν αυτό αφορά αποκλειστικά σχέσεις του οικογενειακού ή του ιδιωτικού βίου που δεν θίγουν το δημόσιο συμφέρον και ο ισχυρισμός ή η διάδοση έγιναν κακόβουλα. 2. Αν στις περιπτώσεις των άρθρων 362, 363, 364 και 365 το γεγονός που ισχυρίστηκε ή διέδωσε ο υπαίτιος είναι πράξη αξιόποινη για την οποία ασκήθηκε δικαστική δίωξη αναστέλλεται η δίκη για τη δυσφήμιση έως το τέλος της ποινικής δίωξης. Θεωρείται αποδεδειγμένο ότι το γεγονός που αφορά τη δυσφήμιση είναι αληθινό αν η απόφαση είναι καταδικαστική και ψευδές αν η απόφαση είναι αθωωτική και στηρίζεται στο ότι δεν αποδείχθηκε ότι το πρόσωπο που είχε δυσφημιστεί τέλεσε την αξιόποινη πράξη. 3. Η απόδειξη της αλήθειας του γεγονότος που αφορά τη δυσφήμιση δεν αποκλείει την τιμωρία για εξύβριση αν από το τρόπο που εκδηλώθηκε ή από τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η δυσφήμιση προκύπτει σκοπός εξύβρισης.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Άρθρο 367. 1. Δεν αποτελούν άδικη πράξη: α) οι δυσμενείς κρίσεις για επιστημονικές, καλλιτεχνικές ή επαγγελματικές εργασίες. β) οι δυσμενείς εκφράσεις που περιέχονται σε έγγραφο δημόσιας αρχής για αντικείμενα που ανάγονται στο κύκλο της υπηρεσίας της, καθώς και γ) οι εκδηλώσεις που γίνονται για την εκτέλεση νόμιμων καθηκόντων, την άσκηση νόμιμης εξουσίας ή για τη διαφύλαξη (προστασία) δικαιώματος ή απ' άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον ή δ) σε ανάλογες περιπτώσεις. 2. Η προηγούμενη διάταξη δεν εφαρμόζεται: α) όταν οι παραπάνω κρίσεις και εκδηλώσεις περιέχουν τα συστατικά στοιχεία της πράξης του άρθρου 363 καθώς και β) όταν από τον τρόπο της εκδήλωσης ή από της περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη, προκύπτει σκοπός εξύβρισης.

β) ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ: ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

Κατά το άρθρο 57 ΑΚ όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητα του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον, κατά δε το άρθρο 59 ΑΚ στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων (στα οποία περιλαμβάνεται και το άρθρο 57) το δικαστήριο με την απόφασή του, ύστερα από αίτηση αυτού που έχει προσβληθεί και αφού λάβει υπόψη το είδος της προσβολής, μπορεί επιπλέον να καταδικάσει τον υπαίτιο να ικανοποιήσει την ηθική βλάβη αυτού που είχε προσβληθεί. Η ικανοποίηση συνίσταται σε πληρωμή χρηματικού ποσού, σε δημοσίευμα ή σε οτιδήποτε επιβάλλεται από τις περιστάσεις. Με τις παραπάνω διατάξεις προστατεύεται το δικαίωμα της προσωπικότητας, το οποίο αποτελεί πλέγμα αγαθών που συνθέτουν την υπόσταση του προσώπου, με το οποίο είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο.

γ) ΑΡΘΡΟ 66 Ν.2121/93 (ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ): ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

1. Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 2.900 - 15.000 Ευρώ, όποιος χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου ή διατάξεων των κυρωμένων με νόμο πολυμερών διεθνών συμβάσεων για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, εγγράφει έργα ή αντίτυπα, αναπαράγει αυτά άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα, με οποιαδήποτε μορφή, εν όλω ή εν μέρει, μεταφράζει, διασκευάζει, προσαρμόζει ή μετατρέπει αυτά, προβαίνει σε διανομή αυτών στο κοινό με πώληση ή με άλλους τρόπους ή κατέχει με σκοπό διανομής, εκμισθώνει, εκτελεί δημόσια, μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά κατά οποιοδήποτε τρόπο, παρουσιάζει στο κοινό έργα ή αντίτυπα με οποιοδήποτε τρόπο, εισάγει αντίτυπα του έργου που παρήχθησαν παράνομα στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού και γενικά εκμεταλλεύεται έργα αντίγραφα ή αντίτυπα που είναι αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας ή προσβάλλει το ηθικό δικαίωμα του πνευματικού δημιουργού να αποφασίζει για τη δημοσίευση του έργου στο κοινό καθώς και να παρουσιάζει αυτό αναλλοίωτο χωρίς προσθήκες ή περικοπές.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου ή διατάξεων των κυρωμένων με νόμο διεθνών συμβάσεων για την προστασία συγγενικών δικαιωμάτων προβαίνει στις ακόλουθες πράξεις:

- Χωρίς την άδεια των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών α) εγγράφει σε υλικό φορέα την ερμηνεία ή εκτέλεση, β) αναπαράγει σε υλικό φορέα άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, την εγγραφή της ερμηνείας ή εκτέλεσής τους σε υλικό φορέα γ) προβαίνει σε διανομή στο κοινό του υλικού φορέα με την εγγραφή της ερμηνείας ή εκτέλεσης ή κατέχει με σκοπό διανομής δ) εκμισθώνει τον υλικό φορέα με την εγγραφή της ερμηνείας ή εκτέλεσης, ε) μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά με οποιοδήποτε τρόπο ή παρουσιάζει στο κοινό τον υλικό φορέα με την παράνομη εγγραφή της ερμηνείας ή εκτέλεσης, στ) μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά με οποιονδήποτε τρόπο τη ζωντανή ερμηνεία ή εκτέλεση, εκτός αν η μετάδοση αυτή αποτελεί αναμετάδοση νόμιμης μετάδοσης, ζ) παρουσιάζει στο κοινό τη ζωντανή ερμηνεία ή εκτέλεση που γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο, εκτός από ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, η) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος, την εγγραφή σε υλικό φορέα της ερμηνείας ή της εκτέλεσής τους.
- Χωρίς την άδεια των παραγωγών φωνογραφημάτων (παραγωγών υλικών φορέων ήχου) α) αναπαράγει άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, τα φωνογραφήματα ή το, β) προβαίνει σε διανομή στο κοινό των ως άνω υλικών φορέων ή κατέχει με σκοπό διανομής, γ) εκμισθώνει τους ως άνω υλικούς φορείς, δ) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση όπου και όταν ο ίδιος επιλέγει, τα φωνογραφήματα τους ε) εισάγει τους ως άνω υλικούς φορείς που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεσή του.
- Χωρίς την άδεια των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων (παραγωγών υλικών φορέων εικόνας ή ήχου και εικόνας) α) αναπαράγει άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, ή το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους, β) προβαίνει σε διανομή στο κοινό των ως άνω υλικών φορέων συμπεριλαμβανομένων και των αντιγράφων τους ή κατέχει με σκοπό διανομής, γ) εκμισθώνει τους ως άνω υλικούς φορείς, δ) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στο πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους, όπου και όταν ο ίδιος επιλέγει ε) εισάγει τους ως άνω υλικούς φορείς που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεσή του στ) μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά τους ως άνω υλικούς

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

φορείς με οποιοδήποτε τρόπο συμπεριλαμβανομένης και της δορυφορικής μετάδοσης ή καλωδιακής αναμετάδοσης.

- Χωρίς την άδεια των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών α) αναμεταδίδει τις εκπομπές με οποιοδήποτε τρόπο, β) παρουσιάζει στο κοινό τις εκπομπές σε χώρους όπου η είσοδος επιτρέπεται με εισιτήριο, γ) εγγράφει τις εκπομπές σε υλικούς φορείς ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, είτε οι εκπομπές αυτές μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης, δ) προβαίνει σε άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, της υλικής ενσωμάτωσης των εκπομπών, ε) προβαίνει σε διανομή στο κοινό των υλικών φορέων με την εγγραφή των εκπομπών, στ) εκμισθώνει τον υλικό φορέα με την εγγραφή των εκπομπών τους, ζ) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση όπου και όταν ο ίδιος επιλέγει την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους.
3. Αν το όφελος που επιδιώχθηκε ή η ζημία που απειλήθηκε από τις πράξεις των παρ. 1 και 2 είναι ιδιαίτερα μεγάλα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή 2 έως 10 εκατομμυρίων δραχμών. Αν ο υπαίτιος τελεί τις παραπάνω πράξεις κατ' επάγγελμα ή αν οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες έγινε η πράξη μαρτυρούν ότι ο υπαίτιος είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ή των συγγενικών δικαιωμάτων, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι 10 ετών και χρηματική ποινή 5 έως 20 εκατομμυρίων δραχμών, καθώς και αφαίρεση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης, στα πλαίσια της οποίας εκτελέσθηκε η πράξη. Θεωρείται ότι η πράξη έχει τελεσθεί κατ' επάγγελμα και όταν ο δράστης έχει καταδικασθεί για αδικήματα του παρόντος άρθρου ή για παράβαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας που ίσχυαν πριν από αυτό με αμετάκλητη απόφαση σε ποινή στερητική της ελευθερίας. Η προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων σε μορφή κακουργήματος εκδικάζεται από το αρμόδιο Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων.

δ) ΑΡΘΡΟ 22 Ν. 2472/97 (ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ): ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

1. Όποιος παραλείπει να γνωστοποιήσει στην Αρχή, κατά το άρθρο 6 του παρόντος νόμου τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή οποιαδήποτε μεταβολή στους όρους και τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της άδειας που προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου, τιμωρείται με φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών
2. Όποιος κατά παράβαση του άρθρου 7 του παρόντος νόμου διατηρεί αρχείο χωρίς άδεια ή κατά παράβαση των όρων και προϋποθέσεων της άδειας της Αρχής,

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

- τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών
3. Όποιος κατά παράβαση του άρθρου 8 του παρόντος νόμου προβαίνει σε διασύνδεση αρχείων χωρίς να την γνωστοποιήσει στην Αρχή, τιμωρείται με φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών. Όποιος προβαίνει σε διασύνδεση αρχείων χωρίς την άδεια της Αρχής, όπου αυτή απαιτείται ή κατά παράβαση των όρων της άδειας που του έχει χορηγηθεί, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών
 4. Όποιος χωρίς δικαίωμα επεμβαίνει με οποιονδήποτε τρόπο σε αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή λαμβάνει γνώση των δεδομένων αυτών ή τα αφαιρεί, αλλοιώνει, βλάπτει, καταστρέφει, επεξεργάζεται, μεταδίδει, ανακοινώνει, τα καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα πρόσωπα ή επιτρέπει στα πρόσωπα αυτά να λάβουν γνώση των εν λόγω δεδομένων, ή τα εκμεταλλεύεται με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή και αν πρόκειται για ευαίσθητα δεδομένα με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλες διατάξεις
 5. Υπεύθυνος επεξεργασίας που δεν συμμορφώνεται με τις αποφάσεις της Αρχής που εκδίδονται για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 12, για την ικανοποίηση του δικαιώματος αντίρρησης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 13, καθώς και με πράξεις επιβολής των διοικητικών κυρώσεων των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 21 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών. Με τις ποινές του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται ο υπεύθυνος επεξεργασίας που διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά παράβαση του άρθρου 9 καθώς και εκείνος που δεν συμμορφώνεται προς την δικαστική απόφαση του άρθρου 14 του παρόντος νόμου
 6. Αν ο υπαίτιος των πράξεων των παρ. 1 έως 5 του παρόντος άρθρου είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος, ή να βλάψει τρίτον, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

7. Αν από τις πράξεις των παρ. 1 έως και 5 του παρόντος άρθρου προκλήθηκε κίνδυνος για την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος ή για την εθνική ασφάλεια, επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών
8. Αν οι πράξεις των παρ. 1 έως 5 του παρόντος άρθρου τελέσθηκαν από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή
9. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου, αν υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι φυσικό πρόσωπο, ευθύνεται ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου ή ο επικεφαλής της δημόσιας αρχής ή υπηρεσίας ή οργανισμού αν ασκεί και ουσιαστικά τη διοίκηση ή διεύθυνση αυτών
10. Για τα εγκλήματα του παρόντος άρθρου ο Πρόεδρος και τα μέλη της Αρχής καθώς και οι προς τούτο ειδικά εντεταλμένοι υπάλληλοι του τμήματος ελεγκτών της Γραμματείας, είναι ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι και έχουν όλα τα δικαιώματα που προβλέπει σχετικά ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Μπορούν να διενεργούν προανάκριση και χωρίς εισαγγελική παραγγελία, όταν πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα ή υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή
11. Για τα εγκλήματα της παρ. 5 του παρόντος άρθρου καθώς επίσης και σε κάθε άλλη περίπτωση όπου προηγήθηκε διοικητικός έλεγχος από την Αρχή, ο Πρόεδρος αυτής ανακοινώνει γραπτώς στον αρμόδιο εισαγγελέα οτιδήποτε αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας από την Αρχή και διαβιβάζει σε αυτόν όλα τα στοιχεία και τις αποδείξεις
12. Η προανάκριση για τα εγκλήματα του παρόντος άρθρου περατώνεται μέσα σε δύο (2) το πολύ μήνες από την άσκηση της ποινικής δίωξης και εφόσον υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου σε δίκη, η δικάσιμος ορίζεται σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) μήνες από το πέρας της προανάκρισης ή αν η παραπομπή έγινε με βούλευμα δύο (2) μήνες από τότε που αυτό έγινε αμετάκλητο. Σε περίπτωση εισαγωγής της υπόθεσης με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο δεν επιτρέπεται η προσφυγή κατά του κλητήριου θεσπίσματος
13. Δεν επιτρέπεται αναβολή της δίκης για τα εγκλήματα του παρόντος άρθρου παρά μόνον μία φορά για εξαιρετικά σοβαρό λόγο. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται ρητή δικάσιμος, που δεν απέχει περισσότερο από δύο (2) μήνες και η υπόθεση εκδικάζεται κατ' εξαίρεση πρώτη

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

14. Τα κακουργήματα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο υπάγονται στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου των εφετών

Ε) ΆΡΘΡΟ 23: ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

1. Φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, που κατά παράβαση του παρόντος νόμου, προκαλεί περιουσιακή βλάβη, υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση. Αν προκάλεσε ηθική βλάβη, υποχρεούται σε χρηματική ικανοποίηση. Η ευθύνη υπάρχει και όταν ο υπόχρεος όφειλε να γνωρίζει την πιθανότητα να επέλθει βλάβη σε άλλον
2. Η κατά το άρθρο 932 ΑΚ χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης για παράβαση του παρόντος νόμου ορίζεται κατ' ελάχιστο στο ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών, εκτός αν ζητήθηκε από τον ενάγοντα μικρότερο ποσό ή η παράβαση οφείλεται σε αμέλεια. Η χρηματική αυτή ικανοποίηση επιδικάζεται ανεξαρτήτως από την αιτούμενη αποζημίωση για περιουσιακή βλάβη
3. Οι απαιτήσεις του παρόντος άρθρου εκδικάζονται κατά τα άρθρα 664 - 676 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ανεξάρτητα από την τυχόν έκδοση ή μη απόφασης της Αρχής ή την τυχόν άσκηση ποινικής δίωξης, καθώς και από την αναστολή ή αναβολή της για οποιοδήποτε λόγο. Η απόφαση του δικαστηρίου εκδίδεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Το Εποπτικό Όργανο Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ διευκρινίζει πως η αναφορά του ονόματος οποιουδήποτε συναδέλφου που διδάσκει σε δημοσιογραφική σχολή είναι επιτρεπτή και εντάσσεται στο πλαίσιο της ενημέρωσης. Επισημαίνει, όμως, ότι οι αρχές δημοσιογραφικής δεοντολογίας ρητά απαγορεύουν τη διαφημιστική χρήση του ονόματος, της φωνής και της εικόνας του δημοσιογράφου, εκτός αν πρόκειται για κοινωφελείς σκοπούς. Η ιδιότητα του μέλους της ΕΣΗΕΑ δεν είναι συμβατή με την παραβατική αυτή συμπεριφορά, που ευτελίζει την δημοσιογραφία. Τα Πειθαρχικά Όργανα της ΕΣΗΕΑ, θα πρέπει να παρακολουθούν ιδιαίτερα την τήρηση των σχετικών διατάξεων του Καταστατικού και του Κώδικα Αρχών Δεοντολογίας και να παρεμβαίνουν αυτεπάγγελα σε ανάλογα κρούσματα...

Η **«κοινή γνώμη»**, η οποία εκφράζει το σύνολο των απόψεων των μελών μιας ομάδας (διασπαρμένο σύνολο ατόμων ασχέτων μεταξύ τους) επάνω σε ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος. Στις περιπτώσεις της πολιτικής που αναφέρουν τα ΜΜΕ, το «κοινό» είναι θεωρητικά όλος ο λαός και η κοινή γνώμη θεωρείται ότι εκφράζει τη φωνή όλου του λαού και όχι μιας περιορισμένης ομάδας. Όπως είναι φυσικό, δεν υπάρχει ποιοτική αξιολόγηση των διάφορων γνώμων. Στην έρευνα της κοινής γνώμης όλες οι απόψεις αξίζουν το ίδιο (όπως και οι ψήφοι). Η κοινή γνώμη στις ημέρες μας είναι αρκετά διαφορετική από εκείνη πριν από την εφεύρεση των ΜΜΕ. Για παράδειγμα, στην αρχαία ελληνική δημοκρατία η γνώμη αυτή εξέφραζε τη γνώμη μιας σταθερής και συγκροτημένης κοινωνικής ομάδας. Ο ρόλος που παίζει η κοινή γνώμη στη σύγχρονη δημοκρατία είναι ζωτικός. Για τον λόγο αυτόν η εξάσκησή του πρέπει να προέρχεται από ένα κοινό το οποίο να αποτελούν άτομα με κρίση και συναίσθημα ευθύνης. Μπορεί άραγε το κοινό της δημοκρατίας να ξεφύγει από την επίδραση των παραγόντων που το μεταβάλλουν σε ένα εξωκατευθυνόμενο σύνολο; Μπορεί να φιλτραρισθεί η συλλογική σκέψη από τις αδυναμίες της ώστε να μεταβληθεί σε σκέψη ατόμων; Μπορεί η κοινή γνώμη να γίνει από κατευθυνόμενη κατευθύνουσα; Για την έκφραση γνώμης επάνω σε ένα θέμα το άτομο χρειάζεται παιδεία, ενημέρωση και ισχυρή πίστη σε ένα σύστημα αξιών. Η παιδεία διαπλάθει άτομα με κριτική σκέψη, υπευθυνότητα και τα προσανατολίζει προς ένα σύστημα αξιών. Η σωστή και αντικειμενική ενημέρωση τούς δίνει τα απαραίτητα στοιχεία για να κρίνουν και ένα σύστημα αξιών τα θωρακίζει από επικίνδυνες επιρροές. Η κυρίαρχη αξία είναι η αλήθεια και ο εραστής της δεν είναι ο άνθρωπος των έτοιμων λύσεων, των ιδεολογιών και των δογμάτων, αλλά ο άνθρωπος με έντονη την κριτική διάθεση. Η ποιότητα της δημοκρατίας χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα της κοινής γνώμης να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της. Είναι γεγονός ότι οι πολιτικοί ηγέτες σε μια σύγχρονη δημοκρατία είναι δέσμιοι της κοινής γνώμης (φιλτραρισμένης ή μη). Από αυτήν εξαρτώνται, αυτήν υπολογίζουν στις πολιτικές τους αποφάσεις, με βάση αυτή σχεδιάζουν τις επόμενες κινήσεις τους και τελικά σ' αυτή δίνουν απολογισμό των πράξεών τους. Είναι υποχρέωση του πολιτικού μας συστήματος να δημιουργήσει εκείνο το περιβάλλον που θα απαλλάσσει τον λαό μας από

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

στρεβλώσεις στην ενημέρωση και μαζί να παραμερίζει το συναισθηματικό στοιχείο στην κρίση του. Ο κυρίαρχος ρόλος σε μια τέτοια προοπτική ανήκει στα ΜΜΕ. Η πολυδιάστατη ενημέρωση, ο τονισμός των θετικών και των αρνητικών στοιχείων των πολιτικών πράξεων και πρακτικών και οι πιθανές επιπτώσεις τους στην πορεία της χώρας πρέπει να είναι διαθέσιμα στον πολίτη για να έχουμε «κοινή γνώμη» με κατευθύνοντα ρόλο. Η κοινή γνώμη περιέχει ουσιαστικές αρχές της δικαιοσύνης, αλλά και άγνοια και συναισθηματισμό... Η ερμηνεία της ως κυριαρχούσα γνώμη της πλειοψηφίας επηρεάζει το πολιτικό περιβάλλον και γενναίες αποφάσεις είναι δύσκολο να παρθούν. Η αλήθεια είναι ότι η φωτισμένη κοινή γνώμη μπορεί να βοηθήσει στη λειτουργία της δημοκρατίας. Μια τέτοια προοπτική θα προέλθει από το ενημερωμένο κοινό και όχι από ευκολοσυγκίνητες και εύπλαστες μάζες. Το ενημερωμένο άτομο μέσα στο κοινό διατηρεί την προσωπικότητά του και, όσο και αν επηρεάζεται από την παρουσία των άλλων, παραμένει τελικός κριτής της σκέψης και της πράξης του.

Συμπέρασμα: Για να μπορέσει η κοινή γνώμη να ανταποκριθεί στη θεμελιακή της αποστολή, πρέπει η Παιδεία και η ενημέρωση να παίξουν σωστά τον ρόλο τους. Οι ενημερωμένοι πολίτες είναι η βάση της αποτελεσματικής δημοκρατίας.

A) Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΧΗ

Η προσβολή του ιδιωτικού βίου από τα ΜΜΕ και η απαξίωση της δημοσιογραφικής δεοντολογίας αποτελούν στην Ελλάδα σχεδόν ενδημικό φαινόμενο. Παρά την ύπαρξη επαρκούς νομοθετικού πλαισίου, τα ολοένα και πιο αδιάκριτα έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ έχουν καταστεί ένα αχανές πεδίο έκθεσης του ιδιωτικού. Ο αδυσώπητος ανταγωνισμός των ιδιωτικών μέσων ενημέρωσης σε μια περιορισμένη και παρατεταμένα στρεβλή επικοινωνιακή αγορά έχει αναδείξει ένα είδος δημοσιογραφίας το οποίο, υποβοηθούμενο από την τεχνολογική εξέλιξη, χρησιμοποιεί ολοένα και πιο αμφιλεγόμενες πρακτικές δημοσιογραφικής έρευνας. Έτσι, στο αδιάκοπο κυνήγι της αποκλειστικότητας, της ανακάλυψης ενός σκανδάλου συμπαρασύρονται συχνά και θεσμικά κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα.

Επιπρόσθετα, λόγω και της έλλειψης ουσιαστικού πλουραλισμού στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των ΜΜΕ στη χώρα, παρατηρούνται η έντονη αλληλοτροφοδότηση και η τυποποίηση σε επίπεδο περιεχομένου. Οι δημοσιογράφοι, λειτουργώντας υπό την πίεση των αυξημένων απαιτήσεων κερδοφορίας που υπαγορεύει η λογική της ιδιοκτησίας, επιδίδονται στην αναζήτηση με κάθε τρόπο του δυνάμει πιο εντυπωσιακού και ελκυστικού θεάματος. Αξιοσημείωτη είναι, κυρίως από μια αδιάστακτη μορφή της λεγόμενης 'ερευνητικής' δημοσιογραφίας, η απόπειρα εμπέδωσης της αντίληψης ότι οι παρεμβάσεις στον ιδιωτικό βίο --όταν, για παράδειγμα, αποκαλύπτονται σκανδαλώδεις συμπεριφορές--πρέπει να θεωρούνται από το κοινό δικαιολογημένες ή έστω ανεκτές ακόμη και όταν γίνονται με αθέμιτα μέσα. Στις περιπτώσεις αυτές, με όχημα την αίσθηση μιας ευρύτερης δυνητικής

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

οικειότητας, προσφέρεται στο κοινό-καταναλωτή αυτό που είναι πιθανότερο να τροφοδοτήσει την περιέργειά του, η δυνατότητα, δηλαδή, μιας οιονεί πρόσβασης στο παρασκήνιο του 'ηρονομιακού' κόσμου των ισχυρών, η οποία συνοδεύεται συχνά και από τον ελκυστικό ρόλο του κριτή ή και τιμωρού. Η λαϊκιστική-καταγγελτική δημοσιογραφία, επικαλούμενη την κακώς νοούμενη αρχή της διαφάνειας, αυτοπροσδιορίζεται ως ο μοναδικός πια αξιόπιστος εκφραστής του δημοσίου συμφέροντος, προτάσσοντας, συγχρόνως, την αξία της «τηλεοπτικής κυρίως» απόδοσης δικαιοσύνης και έχοντας την προσδοκία το ίδιο το κοινό να 'ανταποκρίνεται' σε αυτή την ηθικιστική αλλά καταρχήν εμπορική λογική των ΜΜΕ. Η πρώτη περίπτωση (Δεκέμβριος 1999-Ιανουάριος 2000) κατάφωρης προσβολής της ιδιωτικής ζωής διασημοτήτων κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας αφορά τον δημοφιλή τραγουδιστή-συνθέτη Σ. Κορκολή και τον γνωστό σχεδιαστή μόδας Μ. Ασλάνη. Το ζήτημα που τέθηκε από κάποιους «ουσιαστικά υπό μορφή ψευδοδιλήμματος» ήταν το εάν ο δημοσιογράφος και πρωτοπόρος της ταμπλόιντ-καταγγελτικής δημοσιογραφίας στην Ελλάδα, Μ. Τριανταφυλλόπουλος, έπρεπε να καταφύγει στην τηλεοπτική διαπόμπευση καταλύοντας τον στενό πυρήνα της ιδιωτικής σφαίρας (ερωτική ζωή) των εν λόγω δημόσιων προσώπων, προτάσσοντας την κοινωνική αποστολή της ενημέρωσης του κοινού, υποβαθμίζοντας, παράλληλα, την εμπορευματοποίηση του σκανδάλου και ενοχοποιώντας με τη λαϊκιστική ρητορική του κάθε απόπειρα θεσμικής παρέμβασης.

Επιβεβαιώθηκε για πολλοστή φορά ότι στο συγκεκριμένο επικοινωνιακό πεδίο, υπό την πίεση των δυνάμεων της άναρχης αγοράς, η ισοπεδωτική λογική της ιδιωτικής τηλεόρασης αξιοποιεί στο έπακρο τις εμπορικές δυνατότητες που 'προσφέρουν' οι διασημότητες ως προϊόντα της. Αλλιώς ειπωμένο: η ταμπλόιντ δημοσιογραφία με τη διαπόμπευση επιχειρεί την αντίστροφη διαδικασία εμπορικής αποδόμησης του 'συμβολικού κεφαλαίου' των διασημοτήτων από τη βιομηχανία του θεάματος. Εξάλλου δεν διαπιστώθηκε ότι εξυπηρετείται η αντικειμενική ανάγκη ενημέρωσης αλλά ότι, πρωτίστως, κεντρίζεται η περιέργεια του κοινού με σκοπό την αύξηση της τηλεθέασης. Ο δημοσιογράφος-κριτής, δηλαδή, προσφέρει τη δυνατότητα στον τηλεθεατή να αισθανθεί ότι βιώνει μια διαδικασία αποκάλυψης 'παραβατικών' συμπεριφορών στο περίγραμμα ερωτικών σκανδάλων όπου κρίνονται δύο διασημότητες και έτσι, σε συμβολικό επίπεδο, η 'απόσταση' του κοινού από τον αστέρα μειώνεται. Η δυσκολία στη στάθμιση των συγκρουόμενων δικαιωμάτων αποτυπώθηκε στις προσεγγίσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) και της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (εφεξής Αρχή) που επέβαλαν μεν διοικητικές κυρώσεις αλλά θεμελίωσαν διαφορετικό σκεπτικό. Το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής σφαίρας ιεραρχών κρίθηκε τόσο ως «ακλόνητη σταθερά» (ΕΣΡ) όσο και ότι, υπό προϋποθέσεις, «υποχωρεί ενώπιον της προστασίας του ευρύτερου δημοσίου συμφέροντος» με το σκεπτικό ότι «ο ιδιωτικός τους βίος έχει συρρικνωθεί» (Αρχή). Το ΕΣΡ (αποφάσεις 73, 113 και 114/2005) απεφάνθη ότι το δικαίωμα πληροφόρησης της κοινής γνώμης μπορούσε να εξυπηρετηθεί με έκθεση των γεγονότων, χωρίς δραματοποίηση, επανάληψη και αναπαράσταση, ενώ η Αρχή (απόφαση 25/2005) έκρινε για τον μητροπολίτη, ότι η προβολή είναι

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

δικαιολογημένη --η επανειλημμένη, ωστόσο, επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας. Όπως καταδεικνύεται, στις μέρες μας οι δημοσιογράφοι θεωρούνται, σε μεγάλο βαθμό, το καταφύγιο για τους «αδύναμους» οι οποίοι όταν, λόγου χάρη, θίγονται, προστρέχουν σε αυτούς αναζητώντας «δικαίωση» διαμέσου μιας διαδικασίας δημοσιοποίησης με χαρακτήρα παγίδευσης-διαπόμπευσης. Συχνά, λοιπόν, «απλοί άνθρωποι», χωρίς να συνυπολογίσουν το κόστος της έκθεσης, απευθύνονται πρώτα στα τηλεοπτικά κανάλια με την προσδοκία να εισακουστούν και να ευαισθητοποιήσουν τις Αρχές, ασκώντας έτσι «πίεση» με όρους θεαματοποίησης και συχνά κατασκευής. Είναι μια ανερχόμενη τάση η οποία, στην Ελλάδα, φαίνεται ότι συνδέεται άρρηκτα με τα λαϊκιστικά χαρακτηριστικά του διαμεσολαβημένου από τα ΜΜΕ κοινωνικοπολιτικού γίγνεσθαι και καταδεικνύει, μεταξύ άλλων, την έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς και την απαξίωσή τους, την παντοδυναμία του τηλεοπτικού μέσου, ενδεχομένως δε και κάποια υπολανθάνοντα στοιχεία «μετα-δημοκρατίας».

Η δημοσιογραφία στον Ιστό, η δημοσιογραφία δηλαδή που υπάρχει μόνο στο Ίντερνέτ αναπτύχθηκε ραγδαία από την δεκαετία του '90 μέχρι σήμερα. Οι πιο γνωστές μορφές δημοσιογραφίας στον ιστό είναι:

1. Οι ιστότοποι ειδησεογραφικών εταιρειών εκτός δικτύου με υλικό προσαρμοσμένο απλά μορφολογικά για τον ιστό
2. Οι ιστότοποι ειδησεογραφικών εταιρειών εκτός δικτύου με παραγωγή ειδήσεων αποκλειστικά για τον ιστό
3. Οι ιστότοποι περιεχομένου και κατηγοριών - ανεύρεσης πληροφοριών
4. Οι ιστότοποι μετα-δημοσιογραφίας και σχολιασμού
5. Οι ιστότοποι μοιράσματος και συζήτησης

Η δημοσιογραφία στο διαδίκτυο ενώ μοιράζεται τους ίδιους στόχους με την παραδοσιακή δημοσιογραφία (π.χ. ενημέρωση του πολίτη), διαφέρει από αυτήν σε ορισμένα καίρια σημεία. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω των χαρακτηριστικών του νέου μέσου: τη διαδραστικότητα, την πολυμεσικότητα και την υπερκειμενικότητα.

Συγκεκριμένα, το διαδραστικό περιεχόμενο των δημοσιογραφικών ιστοτόπων μετακινεί τους πολίτες από την θέση του καταναλωτή στη θέση του υψηλού τελικού χρήστη, αυτό εξαρτάται βέβαια και από άλλους τέσσερις παράγοντες: περιπλοκότητα της διαθέσιμης επιλογής, ανταπόκριση στον χρήστη, διευκόλυνση διαπροσωπικής επικοινωνίας και ευκολία προσθήκης πληροφοριών. Ταυτόχρονα, με την πολυμεσικότητα δίνεται η δυνατότητα στους on-line δημοσιογράφους να χρησιμοποιήσουν διάφορων μορφών υλικό πέρα από κείμενο, όπως ψηφιακές φωτογραφίες, video και ήχο. Όσον αφορά στην υπερκειμενικότητα, συνδέει το δημοσιογραφικό υλικό με υλικό που βρίσκεται εσωτερικά ή εξωτερικά του συγκεκριμένου ιστοτόπου, π.χ. με κείμενα άλλων συντακτών, με παλαιότερες

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

καταχωρίσεις για ένα θέμα, με σκοπό να προσφέρει πληθώρα πληροφοριών και διαφορετικών πηγών πάνω σε ένα θέμα .

Καθίσταται σαφές, λοιπόν, ότι η διαδραστικότητα, η υπερκειμενικότητα και η πολυμεσικότητα είναι κύρια χαρακτηριστικά της on-line δημοσιογραφίας, τα οποία τη διαφοροποιούν ουσιαστικά από την παραδοσιακή. Αυτά τα τρία μοναδικά χαρακτηριστικά που προσφέρονται από το νέο μέσο χρησιμοποιούνται προκειμένου να επιτευχθούν επιτυχώς οι στόχοι της δημοσιογραφίας στον διαδίκτυο.

Β) Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ INTERNET

Το μοντέλο της παραδοσιακής δημοσιογραφίας έχει αλλάξει σημαντικά με την ανάπτυξη του Internet. Από τη μια μεριά, το Internet είναι μια νέα, τεράστια πηγή πληροφόρησης και έρευνας για τους δημοσιογράφους, αλλά από την άλλη αποτελεί αυτόνομο μέσο πληροφόρησης, που αποκτά όλο και μεγαλύτερο κοινό σύμφωνα με έρευνες

Με αυτά τα νέα δεδομένα στη δημοσιογραφία υπάρχει η άποψη ότι το παραδοσιακό δημοσιογραφικό επάγγελμα, και κυρίως αυτό του αρθρογράφου, απειλείται από την ύπαρξη του Διαδικτύου. Ως αποτέλεσμα της επιρροής αυτής του Internet στη παραγωγή ειδήσεων και των δυνατοτήτων που παρέχουν τα νέα μέσα επικοινωνίας (blogs, σχολιασμός κ.α.), τα όρια μεταξύ ενός απλού χρήστη του διαδικτύου και ενός επαγγελματία δημοσιογράφου γίνονται περισσότερο δυσδιάκριτα. Αυτό με τη σειρά του οδηγεί στην ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της έννοιας της δημοσιογραφίας, καθώς η εκπαίδευση των δημοσιογράφων στη νέα πραγματικότητα ή η πρόσληψη ειδικών που θα ασχοληθούν με την μεταφορά του δημοσιογραφικού προϊόντος από το χαρτί στο διαδίκτυο κρίνονται ως απαραίτητες ενέργειες.

Βέβαια, υπάρχει και η άποψη ότι οι δημοσιογράφοι δεν απειλούνται από την έλευση και την εξάπλωση του Internet και ότι η έντυπη δημοσιογραφία, κινούμενη και προς ψηφιακές μορφές, έχει μέλλον. Κύριο επιχείρημα των υποστηρικτών της συγκεκριμένης άποψης είναι ότι η πληθώρα πληροφοριών που προσφέρει το Internet δε προϋποθέτει σωστή πληροφόρηση και ενημέρωση. Ο ρόλος του επαγγελματία δημοσιογράφου θα παραμείνει ουσιώδης, καθώς προσφέρει στο άρθρο του άρτια γραφή, επιμέλεια, πολλές φορές στοιχεία από δημοσιογραφική, ουσιαστική έρευνα και υπάρχει η δυνατότητα τα άρθρα να πλαισιωθούν από σκίτσα και επαγγελματική φωτογραφία.

Σκοποί της ΕΣΗΕΑ, όπως αναφέρονται στο καταστατικό του 1979 που ισχύει μέχρι σήμερα, είναι, μεταξύ άλλων:

1. Η αποφασιστική και με όλα τα νόμιμα αγωνιστικά μέσα, προσπάθεια της ελευθεροτυπίας από κάθε επιβουλή, απ όπου και αν προέρχεται, με σκοπό να διασφαλισθεί η πλήρης ενημέρωση των πολιτών με τον Τύπο, το

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Ραδιόφωνο, την Τηλεόραση, με τη δημοσίευση και αναμετάδοση όλων των ειδήσεων, με τον παραμερισμό κάθε σκοπιμότητας και ιδιοτέλειας.

2. Η προστασία, η προαγωγή και η διασφάλιση των ηθικών, οικονομικών, επαγγελματικών και ασφαλιστικών συμφερόντων των μελών της.
3. Ο έλεγχος των απολύσεων και η παρακολούθηση των προσλήψεων για την εφαρμογή των συλλογικών συμβάσεων, ιδιωτικών συμφωνιών και διατάξεων των νόμων.
4. Η σταθερή μέριμνα για τη βελτίωση και εξύψωση του μορφωτικού και επαγγελματικού επιπέδου των μελών της.
5. Η καλλιέργεια πνεύματος συναδελφικής αλληλεγγύης.

Γ) ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ (ΕΣΡ)

Το **Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ)**, μία από τις πρώτες ανεξάρτητες αρχές στην Ελλάδα, ιδρύθηκε με το Ν. 1866/1989 που θέσπισε τη λειτουργία ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών και η πρώτη του συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 1989. Ειδικοί νόμοι και Προεδρικά Διατάγματα ρυθμίζουν τις βασικότερες αρμοδιότητές του, ενώ το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ανεξαρτησία του Συμβουλίου έναντι της εκτελεστικής εξουσίας και την άμεση σύνδεσή του με το Κοινοβούλιο, το οποίο ασκεί έλεγχο στην εν γένει δραστηριότητά του. Εξάλλου οι πράξεις του Συμβουλίου προσβάλλονται δικαστικά ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος, ο έλεγχος της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης της νομοθεσίας «υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ». Καθιερώνεται έτσι ένα *τεκμήριο αρμοδιότητας* υπέρ του ΕΣΡ για κάθε θέμα που αφορά τη λειτουργία των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. Στο πλαίσιο των ελεγκτικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων του, το ΕΣΡ μπορεί να απευθύνει οδηγίες ή συστάσεις προς δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων των οικείων νόμων και κανονιστικών πράξεων. Μπορεί επίσης να ζητά την γνώμη ευρύτερων κοινωνικών ή επαγγελματικών ομάδων όταν εξετάζει ζητήματα που τις ενδιαφέρουν.

Στόχος του Συμβουλίου είναι η διασφάλιση της νόμιμης λειτουργίας των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών, της τηρήσεως των συνταγματικών αρχών, της πολυφωνίας, της ποιότητας και της προστασίας της παιδικής ηλικίας και της νεότητας ως προς το περιεχόμενο των προγραμμάτων και της διαφάνειας των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο τομέα των μέσων ενημέρωσης.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Στο ΕΣΡ λειτουργούν τα εξής **τμήματα**: Νομιμότητας και Αδειών, Ελέγχου Διαφάνειας και Ανταγωνισμού, Ποιότητας Προγραμμάτων και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Επικοινωνίας, Τεχνικών Θεμάτων και Διοικητικής Μέριμνας και Τεχνικής Υποστήριξης. Επίσης, η Γραμματεία Ολομελείας, λειτουργεί ως αυτοτελής μονάδα υποστηρίζοντας το έργο της Ολομελείας.

Το ΕΣΡ είναι επταμελές όργανο και το απαρτίζουν ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και πέντε μέλη. Με τη συνταγματική διάταξη του άρθρου 101Α κατοχυρώνεται η προσωπική και η λειτουργική ανεξαρτησία των μελών του, ενώ ο νόμος καθιερώνει μια σειρά ασυμβίβαστων ιδιοτήτων με άλλα δημόσια αξιώματα και επαγγελματικές δραστηριότητες, προκειμένου να αποφεύγεται η άσκηση κάθε μορφής πίεσης. Στις παραπάνω θέσεις ορίζονται πρόσωπα τα οποία διακρίνονται για την επιστημονική κατάρτισή τους ή την επαγγελματική εμπειρία τους ή την προσφορά τους στο δημόσιο βίο, ιδίως σε τομείς που έχουν σχέση, άμεση ή έμμεση, με την αποστολή και το περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων του. Η διάρκεια της θητείας των μελών είναι τετραετής και ανανεώσιμη άπαξ.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

«ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΜΜΕ»

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΆΡΘΡΟ 14 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Κάθε ένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του κράτους.(παρ. 1).

Αποτελεί εξειδίκευση του άρθρου 5 παρ. 1 για ελεύθερη ανάπτυξη προσωπικότητας και συμμετοχή στην κοινωνική οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας. **Ο Τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέσο απαγορεύονται. (παρ.2)**

Βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 η ελευθεροτυπία καθιερώνεται ως θεσμός, όπου προστατεύονται όχι μόνο οι συγκεκριμένοι φορείς αλλά και ο σκοπός της ελεύθερης πληροφόρησης ως συνταγματικός θεσμός.

Αποτελέσματα:

1. Απαγορεύονται οι κρατικές επεμβάσεις (κυρίως η λογοκρισία).
2. Θετική υποχρέωση για παροχή υλικών προϋποθέσεων για ελεύθερη δημοσίευση και διάθεση εντύπων, αλλά και μη υλικών προϋποθέσεων (πχ. Δυνατότητα πρόσβασης στις πηγές πληροφόρησης και την παροχή πληροφοριών από το κράτος.)

Ελευθερία τύπου σημαίνει:

- Ελευθερία συλλογής, επιλογής, επεξεργασίας πληροφοριών- στοιχείων.
- Ελευθερία συντάξεως, εκτυπώσεως, κυκλοφορίας, διανομής εντύπων στο εξωτερικό- εσωτερικό.
- Ελευθερία δημοσίευσης σχολίων , πληροφοριών, διαφημίσεων

Φορείς ελευθερίας τύπου είναι Φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητα ή έργο σχετική ή συναρτούμενη με τον τύπο.

Περιορισμοί:

- ΓΕΝΙΚΟΙ : η επιφύλαξη του νόμου με βάση την αρχή της αναλογικότητας.
- ΕΙΔΙΚΟΙ: βάσει ειδικών νόμων

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΆΡΘΡΟ 15 Σ Παρ. 1

Οι προστατευτικές διατάξεις περί τύπου δεν εφαρμόζονται στην ραδιοφωνία και τηλεόραση, αφού η **ραδιοφωνία και τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του κράτους** με σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών, την ποιοτική στάθμη των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου, η προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας.

Όμως η παθητική πλευρά της Ρ/Τα (δικαίωμα πληροφόρησης) κατοχυρώνεται στο νέο άρθρο 5Α του συντάγματος και άρθρο 10 παρ. 1 Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1950/2.

Στο πλαίσιο κρατικού ελέγχου επί της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης συνεστήθη το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, προκειμένου να εξασφαλίσει την τήρηση αρχών του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος από κρατικούς και ιδιωτικούς σταθμούς. Με την αναθεώρηση του 2001 το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης αναγνωρίστηκε ως ανεξάρτητη αρχή που πλέον έχει στην αποκλειστική αρμοδιότητά του τον έλεγχο και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων.

Ελεύθερη ανάπτυξη προσωπικότητας – Ελεύθερα ΜΜΕ στο πεδίο του Αστικού Δικαίου.

Η προστασία των αγαθών της προσωπικότητας άρθρα 57, 58 ΑΚ που βεβαίως είναι σεβαστή, όμως μέσω του άρθρου 367 ΠΚ και της έννοιας της ενασχέσεως δικαιολογημένου ενδιαφέροντος ή εκπλήρωσης καθήκοντος που επιβάλλεται από τον νόμο (25 ΠΚ) θεμελιώνεται λόγος αποκλεισμού του παράνομου χαρακτήρα της προσβολής της προσωπικότητας.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΙΣΧΥΟΝ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΔΙΚΑΙΟ

Σήμερα ισχύει ο νόμος 2243/94 (ΦΕΚ Α' 162/3-10-1994). Καταργήθηκαν οι ποινικές περί τύπου διατάξεις (ουσιαστικές και δικονομικές). Καταργήθηκαν οι διατάξεις του νόμου 5060/31 περί τύπου των προσβολών τιμής - συναφών αδικημάτων πλην διατάξεων 20- 30 που αφορούν άσεμνα και οι ποινικές διατάξεις νόμου 1092/38.

Οι ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ρυθμίζουν το ζήτημα της προστασίας της προσωπικότητας από τις μέσω τύπου προσβολές.

Το άρθρο 1 του νόμου 1092/38 ορίζει ότι στην έννοια τύπου υπάγεται ό,τι εκ τυπογραφίας ή οιοδήποτε μηχανικού ή χημικού μέσου παράγεται σε όμοια αντίτυπα και χρησιμεύει εις πολλαπλασιασμό ή διάδοση χειρογράφων, εικόνων, παραστάσεων μετά ή άνευ σημειώσεων ή μουσικών έργων μετά κειμένου ή επεξηγήσεων ή φωτογραφικών πλακών.

Διευκολύνσεις – ατέλειες:

1. Τηλεφωνικά τέλη 583/77 (ΦΕΚ Α' 122)
2. Ταχυδρομικά τέλη
3. Ατέλεια χάρτου
4. Επιχορηγήσεις από το Υπουργείο Τύπου

Το περιεχόμενο της ελευθερίας τύπου

1. Ελευθερία Εκδόσεως
2. Ελευθερία Πληροφόρησης
3. Ελευθερία Συντάξεως
4. Ελευθερία Εκτύπωσης

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Η αναγνώριση του τύπου ως πηγή ενδεχόμενου κινδύνου για την προσωπικότητα δικαιολογεί και επιβάλλει την καθιέρωση συναλλακτικών υποχρεώσεων προστασίας του προσώπου. Γενικότερα, κρίνεται επιτακτική η **καθιέρωση συναλλακτικών υποχρεώσεων ασφαλείας** σε περιπτώσεις όπου συγκεκριμένες κοινωνικοηθικές επιταγές, όπως αυτές εκφράζονται στην ισχύουσα έννομη τάξη ή συνάγονται από τις διατάξεις του ισχύοντος δικαίου, **επιβάλλουν τη λήψη ειδικών μέτρων επιμέλειας χάριν των τρίτων**.

Προϋποθέσεις των συναλλακτικών υποχρεώσεων ασφαλείας αποτελούν οι εξής πραγματικές καταστάσεις:

- Η κυριαρχία ενός συγκεκριμένου πεδίου δράσεως από το οποίο ενδέχεται να προέλθουν κίνδυνοι για τρίτα πρόσωπα,
- Η θέση σε κυκλοφορία προϊόντων που ενδέχεται να εγκυμονούν κινδύνους για τους τρίτους,
- Η δημιουργία ή κατοχή μιας πηγής ιδιαίτερου κινδύνου,
- Η άσκηση επαγγέλματος ή λειτουργήματος ή η κατοχή θέσεως που εγκυμονεί συγκεκριμένους κινδύνους για το κοινωνικό σύνολο.

Οι δραστηριότητες του τύπου συνεπάγονται αναμφισβήτητα την **άσκηση κυριαρχίας ενός πεδίου δράσεως, συγκεκριμένα του πεδίου της δημοσιότητας**.

Ανάλογα με το σκοπό, τον τρόπο και την έκταση με την οποία γίνεται η προβολή ενός προσώπου, η δημοσιότητα μπορεί να έχει ευνοϊκές ή αντίθετα καταστροφικές συνέπειες για την κοινωνική, ηθική και επαγγελματική εικόνα του. Ο ενυπάρχων, συνεπώς, στη δημοσιογραφική δραστηριότητα αυξημένος κίνδυνος προσβολής του έννομου αγαθού της προσωπικότητας, συνεπάγεται την εκ μέρους του **τύπου ανάγκη λήψεως μέτρων με τα οποία θα περιορίζονται οι πιθανότητες επελεύσεως των κινδύνων**. Από το βαθμό της επικινδυνότητας των σχολίων ή ειδήσεων που περιλαμβάνει το προς δημοσίευση κείμενο, εξαρτάται και ο βαθμός επιμέλειας που υποχρεούνται να καταβάλλουν οι υπεύθυνοι για την τήρηση των συναλλακτικών υποχρεώσεων του τύπου.

Οι συναλλακτικές υποχρεώσεις του τύπου συνιστούν τα όρια της ελευθεροτυπίας, τα οποία είτε προέρχονται από το ίδιο το Σύνταγμα είτε εκφράζονται από τον συνταγματικό νομοθέτη στην επιφύλαξη «τηρώντας τους νόμους του Κράτους».

Εξάλλου, στο **άρθρο 10 εδ. 2 Συμβάσεως της Ρώμης**, ορίζεται ότι η ελευθερία εκφράσεως «συνεπαγόμενη καθήκοντα και ευθύνες, δύναται να υπαχθή σε

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ορισμένες διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις, προβλεπόμενους υπό του νόμου και αποτελούντας αναγκαία μέτρα εν δημοκρατία δια την εθνικήν ασφάλειαν, την εδαφικήν ακεραιότητα ή δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, την προστασίαν της υπολήψεως ή των δικαιωμάτων τρίτων, την παρεμπόδισιν της κοινολογήσεως εμπιστευτικών πληροφοριών ή την διασφάλισιν του κύρους και αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας».

Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης κατοχυρώνεται επίσης και στο άρθρο **19 παρ.2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, το οποίο κυρώθηκε με το ν. 2462/1997**. Η άσκηση όμως του ως άνω δικαιώματος συνεπάγεται, σύμφωνα με την παρ. 3 του ίδιου άρθρου, «ειδικά καθήκοντα και ευθύνες. Μπορεί επομένως να υπόκειται σε **ορισμένους περιορισμούς**, οι οποίοι όμως πρέπει να προβλέπονται με σαφήνεια από το νόμο και να είναι απαραίτητοι:

- για το σεβασμό των δικαιωμάτων ή της υπόληψης των άλλων,
- για την προστασία της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της δημόσιας υγείας ή των χρηστών ηθών».

Ο καθορισμός των υποχρεώσεων του τύπου γίνεται με **κριτήριο αντικειμενικό**, λαμβανομένου υπόψη του μέσου, ανώνυμου μέλους του κοινωνικού συνόλου. **Υποκειμενική είναι, αντίθετα, η εφαρμογή στην πράξη των αρχών αυτών καθώς ενδέχεται η θέση του συγκεκριμένου προσώπου στην επικαιρότητα ή αυτοπροσδιορισμός του ίδιου του θιγέντος** να δικαιολογούν την παρέκκλιση από τις υποχρεώσεις του τύπου και να αίρουν τον κατ' αρχήν παράνομο χαρακτήρα της δημοσιογραφικής ενέργειας.

Οι αρχές ορίζονται ή συνάγονται από το σύνολο της έννομης τάξης, και ειδικότερα από:

1. τις συνταγματικές, ποινικές και ιδιωτικού δικαίου διατάξεις που αναφέρονται άμεσα στον τύπο
2. τις συνταγματικές, ποινικές και ιδιωτικού δικαίου διατάξεις που σε συγκεκριμένη περίπτωση εφαρμόζονται και στον τύπο
3. τις γενικές ρήτρες και αρχές του δικαίου, όπως η αρχή της καλής πίστεως, των χρηστών ηθών, τα συναλλακτικά ήθη, η αρχή της υπέρμετρης βλάβης, η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως

Η άποψη αυτή αντανakλάται στη απόφαση του Εφετείου Αθηνών, σύμφωνα με την οποία προκειμένου περί προσώπων του δημοσίου βίου δικαιολογείται άσκηση οξείας κριτικής του τύπου και αίρεται εν προκειμένω ο παράνομος χαρακτήρας της πράξεως. Μη αρκούμενη όμως στην ύπαρξη λόγου αίροντος τον παράνομο χαρακτήρα της προσβολής, η απόφαση ελέγχει περαιτέρω εάν και κατά πόσο το δημοσίευμα εμπίπτει στο πραγματικό της ΑΚ 281. **Κρίνοντας ότι η άσκηση του**

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

δημοσιογραφικού επαγγέλματος δεν πρέπει να υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός σκοπός της ελεύθερης πληροφόρησης του κοινού, η παραπάνω απόφαση του Εφετείου Αθηνών εισάγει εμμέσως την υποχρέωση τηρήσεως των συναλλακτικών υποχρεώσεων του τύπου. Στις ίδιες παραδοχές καταλήγει και η ΠΠρωτΑΘ 2364/2002, στην οποία το δικαστήριο κρίνει ότι και το συνταγματικό δικαίωμα της ελευθεροτυπίας, όπως και της ελεύθερης δημοσιογραφίας, μπορεί να ασκείται καταχρηστικά και να προσκρούει στις διατάξεις του 25 § 3 του Συντάγματος και 281 Α.Κ. Σύμφωνα με την ως άνω απόφαση όσο και αν τα όρια μεταξύ της ελεύθερης και της καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος της ελευθεροτυπίας παραμένουν δυσδιάκριτα, ως προς την προστασία της τιμής και της υπόληψης τρίτων και συνακόλουθα της προσβολής της προσωπικότητας τους **προσδιορίζονται σε ικανοποιητικό βαθμό από τις διατάξεις των άρθρων 361-369 ΠΚ**, «χωρίς ωστόσο ν' αποκλείεται σε ακραίες περιπτώσεις και η εφαρμογή του άρθρου 281 ΑΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 3 Σ, κατά τα οποία κανένα δικαίωμα δεν μπορεί ν' ασκείται κατά τρόπον που προφανώς υπερβαίνει τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη, τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή ο οικονομικός σκοπός του δικαιώματος». Τέλος στην ΕφΑΘ 1740/2001 γίνεται ρητά αναφορά στις συναλλακτικές υποχρεώσεις του τύπου και ειδικότερα αναφέρεται «...από τις διατάξεις του Συντάγματος και των κοινών νόμων, συνάγεται ότι από τον ενυπάρχοντα στη δημοσιογραφική δραστηριότητα αυξημένο κίνδυνο προσβολής της προσωπικότητας λόγω της δημοσιότητας που αποτελεί το πεδίο δράσεως του τύπου, απορρέουν οι λεγόμενες συναλλακτικές υποχρεώσεις του τύπου, από τις οποίες ενδιαφέρουν εδώ αφ' ενός η υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας και αφ' ετέρου το καθήκον αληθείας που επιβάλλει να προηγηθεί του δημοσιεύματος ο έλεγχος της αληθείας των πληροφοριών και των ειδήσεων, ώστε το περιεχόμενο του να συμπίπτει με την πραγματικότητα.».

Η μη τήρηση των αρχών που μετουσιώνονται σε συναλλακτικές υποχρεώσεις του τύπου χάριν προστασίας της προσωπικότητας, συνιστά παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας και θεμελιώνει το παράνομο της συμπεριφοράς υπό την έννοια της ΑΚ 914.

Η παράλειψη τηρήσεως των συναλλακτικών υποχρεώσεων του τύπου συνιστά, εκτός του παράνομου, και, κατ' αρχήν, υπαίτια (αμελή) συμπεριφορά των προσώπων, τα οποία βαρύνονται με την επιμέλεια τηρήσεως των υποχρεώσεων αυτών.

Οι συναλλακτικές υποχρεώσεις του τύπου προσδιορίζουν τη συμπεριφορά την οποία οφείλει να δείξει ένας μέσος, συνετός δημοσιογράφος, ο μέσος δηλαδή τυπικός εκπρόσωπος του κύκλου του, και η παραβίαση τους συνιστά αμέλεια σύμφωνα με την ΑΚ 330 εδ. 2 («η εν ταις συναλλαγαίς απαιτούμενη επιμέλεια»).

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Το ότι ο δημοσιογράφος όφειλε να τηρήσει τις συναλλακτικές υποχρεώσεις και να αποφύγει την προσβολή της προσωπικότητας, σημαίνει ότι η **συμπεριφορά του είναι παράνομη**. Το ότι μπορούσε να αποφύγει και να προβλέψει την προσβολή της προσωπικότητας, τηρώντας και πάλι τις συναλλακτικές υποχρεώσεις του (σύμφωνα με τα μέτρα ενός συνετού εκπροσώπου του επαγγέλματος), σημαίνει ότι η συμπεριφορά του δικαιολογεί την προσωπική μομφή, ότι **υπάρχει υπαιτιότητα**. Η ίδια συμπεριφορά (η αμελής συναλλακτική συμπεριφορά) πληροί και το στοιχείο του παρανόμου και της υπαιτιότητας. Ο προσβληθείς θα φέρει το βάρος της αποδείξεως της αντισυναλλακτικής συμπεριφοράς του εκπροσώπου του τύπου, αποδεικνύοντας απλώς τα πραγματικά περιστατικά βάσει των οποίων προκύπτει η παράλειψη τηρήσεως οφειλόμενων υποχρεώσεων του τύπου και συνεπώς ο παράνομος και κατ' αρχήν υπαίτιος χαρακτήρας της συμπεριφοράς.

α) ΠΟΙΟΙ ΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ

Υπεύθυνος έναντι των τρίτων για την τήρηση των συναλλακτικών υποχρεώσεων του τύπου είναι, κατά πρώτο λόγο:

- ❖ Ο ιδιοκτήτης του εντύπου, ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο μόνον του νόμου 1178/1981, υπέχει αδικοπρακτική ευθύνη έστω και αν δεν τον βαρύνει υπαιτιότητα (πρόθεση σύμφωνα με την ΑΚ 919 ή γνώση κατά την ΑΚ 920). Ως προς την ευθύνη του ιδιοκτήτη, ο νόμος 1178/1081 διέυρυνε, σε σχέση με το νόμο 1092/1938, την αστική ευθύνη, καθιστώντας υπεύθυνο, παράλληλα με τον εκδότη και τον διευθυντή, και τον ιδιοκτήτη του εντύπου. Η ευθύνη του ιδιοκτήτη θεμελιώνεται στη δικαιοπολιτική αρχή βάσει της οποίας ο ιδιοκτήτης οφείλει να ορίσει έναν υπεύθυνο για τον έλεγχο της εναρμονίσεως ή όχι των προς δημοσίευση κειμένων με τις αρχές που διέπουν τις συναλλακτικές υποχρεώσεις του τύπου. Σύμφωνα με το νόμο 1178, ο ιδιοκτήτης ευθύνεται **ανεξαρτήτως πταίσματος, το οποίο όμως απαιτείται να συντρέχει στο πρόσωπο του εκδότη ή του διευθυντή του εντύπου**. Σημειωτέον ότι, η κατά τον ως άνω νόμο αντικειμενική ευθύνη του ιδιοκτήτη του εντύπου δημοσιεύματος, δεν διαπλάθεται με βάση τις αρχές της προστήσεως (βλ. ΑΚ 922), καίτοι βέβαια σχετίζεται με την ευθύνη του προστήσαντος από παράνομη και υπαίτια πράξη του προστηθέντος κατά την τέλεση της υπηρεσίας του ή εξ αφορμής αυτής.
- ❖ Ευθύνη για την τήρηση των συναλλακτικών υποχρεώσεων του τύπου υπέχουν επίσης ο εκδότης και ο διευθυντής του εντύπου, οι οποίοι ευθύνονται και αυτοί για τον έλεγχο του «θεμιτού» των δημοσιεύσεων που υπάγονται στον κύκλο της αρμοδιότητάς τους.
- ❖ Η υποχρέωση τηρήσεως των συναλλακτικών υποχρεώσεων βαρύνει τον ίδιο τον συντάκτη του άρθρου που εγκυμονεί κινδύνους για την προσωπικότητα τρίτων. Θα πρέπει να σημειωθεί όμως ότι η ευθύνη των παραπάνω προσώπων παραμένει πταισματική, αφού η καθιέρωση αντικειμενικής ευθύνης με το νόμο

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

1178/1981 αφορά μόνον το πρόσωπο του ιδιοκτήτη, ενώ τα υπόλοιπα πρόσωπα εξακολουθούν να ευθύνονται με βάση τις διατάξεις του Α.Κ.. **Όλοι δε ιδιοκτήτης, εκδότης-διευθυντής και συντάκτης, ευθύνονται εις ολόκληρον κατά το άρθρο 926 ΑΚ, το οποίο έχει εφαρμογή και στις δια του τύπου τελούμενες αδικοπραξίες.**

β) ΕΝΔΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1. Αγωγή άρσεως προσβολής/ παραλείψεως στο μέλλον.
2. Ασφαλιστικά μέτρα.
3. Αγωγή αποζημιώσεως περιουσιακής ζημίας.
4. (παραγράφεται 18 μήνες μετά από την τέλεση της πράξης).
5. Ποινική Διαδικασία 361 επόμενα Π.Κ.

Οι Συναλλακτικές Υποχρεώσεις του Τύπου που προκύπτουν από τις διατάξεις του θετικού δικαίου και συμπίπτουν σε γενικές γραμμές με τους δεοντολογικούς κανόνες που εκφράζονται στις διακηρύξεις και στους κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας των περισσότερων δημοκρατικών χωρών, είναι οι εξής:

1. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον σεβασμού της προσωπικότητας και της ιδιωτικής σφαίρας

Η υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας και της ιδιωτικής σφαίρας, θεμελιώνεται κυρίως: α) στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 7 παρ. 2, 9, 19, και 93 παρ. 2 του Συντάγματος που τριτενεργούν στις ακόλουθες διατάξεις: β) ΑΚ 57, 58, 59, 60, 914, 919, 920. γ) ΚΠΔ 241, 329 παρ. 1 και 330 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 νόμου 1419/1984. δ) ΠΚ 361-367, 369, 370 και 370Α. ε) Σύμβαση της Ρώμης άρθρα 8, 10 (ιδίως παρ. 2). στ) άρθρο 19 παρ.2-3 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (άρθρο 7 ν. 2462/1997 περί κυρώσεως του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα), ζ) ΑΚ 281 και 288, η) άρθρο 7 ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Για την υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου, ισχύουν όσα ελέγχθησαν παραπάνω για τον παράνομο χαρακτήρα των επεμβάσεων του τύπου στα έννομα αυτά αγαθά.

Χαρακτηριστική είναι η απόφαση του Εφετείου Αθηνών 8908/1988 (ΝοΒ 36, σελ. 1665), σύμφωνα με την οποία υπάρχει προσβολή της προσωπικότητας «όταν το φωτογραφιζόμενο (στην εφημερίδα) άτομο εμφανίζει στην επίμαχη φωτογραφία κάποια σωματική του μειονεξία (αναπηρία, παχυσαρκία, δυσμορφία), απεικονίζεται γυμνό ή ημίγυμνο ή η φωτογραφία του συνοδεύει δημοσίευμα στο οποίο τονίζονται σωματικές μειονεξίες, άμεσα σχετιζόμενες με τη δική του σωματική μειονεξία».

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

2. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον αλήθειας

Η αλήθεια αποτελεί το θεμελιώδες μέλημα του τύπου. Η αρχή αυτή επιβάλλει τον πριν από τη δημοσίευση **έλεγχο** της αλήθειας των πληροφοριών και των ειδήσεων. Το καθήκον αλήθειας δεν σημαίνει πάντοτε ότι οι ισχυρισμοί είναι αντικειμενικά ακριβείς και ανταποκρίνονται στην αντικειμενική αλήθεια. Η υποχρέωση συνίσταται στο καθήκον τηρήσεως της **καλής πίστωσης** ως προς την ακρίβεια της ειδήσεως και στην επίδειξη της απαιτούμενης κατά τις περιστάσεις επιμέλειας. Το καθήκον του τύπου συνίσταται στη φιλαλήθεια και ειλικρίνεια κατά την μετάδοση της ειδήσεως, με άλλα λόγια στην **υποκειμενική αλήθεια**. Ο τύπος οφείλει να απέχει από διαστρεβλώσεις και παραποιήσεις. Φήμες και υποθέσεις δεν πρέπει να παρουσιάζονται ως γεγονότα.

Στον τομέα της γραπτής πληροφόρησης, η οποία στο ισχύον Σύνταγμα απολαμβάνει **αυξημένης προστασίας** εν σχέσει προς τη ραδιοτηλεοπτική πληροφόρηση, **η παράβαση του καθήκοντος αληθείας δε συνεπάγεται κυρώσεις σε κάθε περίπτωση, παρά μόνον όταν βλάπτονται ταυτοχρόνως άλλα έννομα αγαθά - όρια** της ελευθερίας της δημοσιογραφικής πληροφόρησης, όπως **ιδίως το δικαίωμα της προσωπικότητας** ή, στο επίπεδο των συλλογικών αγαθών, **η δημόσια τάξη**.

Συνεπώς στο επίπεδο της αστικής ή ποινικής ευθύνης δεν μπορεί να γίνει λόγος για μια γενική νομική υποχρέωση αντικειμενικότητας του τύπου έναντι των αναγνωστών του. **Ωστόσο, η παράβαση του καθήκοντος αληθείας** και στις περιπτώσεις όπου δεν προσβάλλονται ταυτόχρονα άλλα έννομα αγαθά, οπότε να μπορεί να γίνει λόγος για ποινική ή αστική ευθύνη, **μπορεί να έχει πειθαρχικές συνέπειες για το δημοσιογράφο, με βάση τους κώδικες δεοντολογίας από τους οποίους δεσμεύεται**.

Το καθήκον αλήθειας θεμελιώνεται κυρίως στις ακόλουθες διατάξεις:

- ❖ Άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος για την προστασία της αξίας του ανθρώπου και αρθρ. 25 παρ. 3 του Συντάγματος περί καταχρήσεως δικαιώματος (με έμμεση τριτενέργεια).
- ❖ ΑΚ 920 περί ευθύνης του υποστηρίζοντος ή διαδίδοντος αναληθείς ειδήσεις που θέτουν σε κίνδυνο την πίστη, το επάγγελμα ή το μέλλον άλλου. ΑΚ 57 και 59 περί προστασίας της προσωπικότητας. ΑΚ 288 περί υποχρεώσεων τηρήσεως της καλής πίστωσης και των συναλλακτικών ηθών. ΑΚ 281 περί καταχρήσεως δικαιώματος οσάκις η άσκηση προσκρούει στα χρηστά ήθη, την καλή πίστη ή στον κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος. ΑΚ 914 περί αδιοπρακτικής ευθύνης. ΑΚ 919 περί εκ προθέσεως προσβολής των χρηστών ηθών και ΑΚ 932 περί ικανοποίησεως της ηθικής βλάβης σε περιπτώσεις αδιοπρακτικής προσβολής της τιμής κ.τ.λ. γ) ΠΚ άρθρο 363: «Αν στην περίπτωση του άρθρου 362 ΠΚ (περί

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

δυσφημίσσεως), το γεγονός είναι ψευδές και ο υπαίτιος γνώριζε ότι είναι ψευδές τιμωρείται με φυλάκιση κ.τ.λ.». Άρθρο 365 ΠΚ περί προσβολής της μνήμης νεκρού.

Χαρακτηριστική για το καθήκον αλήθειας είναι η απόφαση του ΑΠ 1156/1985 (ΝοΒ 33, σελ. 1462), που έκρινε ότι η ανακρίβεια στην παρουσίαση της ειδήσεως είναι δυνατόν να συνίσταται στη μη πληρότητα, υπό την έννοια ότι παραλείπονται ουσιώδη στοιχεία και αποδίδεται παραποιημένη η εικόνα της πραγματικότητας. Η φράση «η χούντα του παραχώρησε δάσος 14 στρεμμάτων» δεν υποδηλώνει απλώς τη χρονική περίοδο, αλλά αφήνει να εννοηθεί ότι η χούντα ήταν εκείνη που παραχώρησε το ακίνητο στον θιγέντα, με συνέπεια να προσβάλλεται η τιμή του. Επίσης με την ΕφΑΘ 4054/92 (ΠοινΧρ 42, σελ. 302) κρίθηκε ότι δημοσιεύματα που περιέχουν αναληθείς ισχυρισμούς που δεν συνδέονται με μια αληθινή πραγματική κατάσταση και για τα οποία ο συντάκτης δεν τήρησε τις συναλλακτικές υποχρεώσεις θεμελιώνουν χωρίς άλλο τον παράνομο χαρακτήρα της προσβολής της προσωπικότητας και δεν τίθεται θέμα δικαιολογημένου ενδιαφέροντος και σταθμίσεως συμφερόντων.

A. Διάκριση δημοσιευμάτων

Στο ευρύτερο καθήκον αλήθειας εντάσσεται η υποχρέωση του τύπου να μην παραποιεί ή αποσιωπά το είδος του δημοσιεύματος, ώστε η είδηση να μπορεί να διακριθεί τόσο από τα σχόλια όσο και από τις επ' αμοιβή καταχωρήσεις. Το θέμα αυτό έχει έλθει στην επικαιρότητα με τις δημοσιεύσεις που αφορούν στη λειτουργία στη χώρα μας παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων, έναν τομέα ιδιαίτερα ευαίσθητο, που ενδιαφέρει άμεσα την κοινή γνώμη.

• Ειδήσεις

Το καθήκον αλήθειας όσον αφορά στην παρουσίαση ειδήσεων δεν πρέπει να φτάνει μέχρι σημείου παραλύσεως και ακινητοποιήσεως του τύπου λαμβανομένων υπόψη και των ειδικών συνθηκών υπό τις οποίες ενεργούν συνήθως οι εκπρόσωποι του, που είναι η πίεση του χρόνου, το πλήθος των πληροφοριών και η εξάρτηση από ξένες πηγές. Ο τύπος οφείλει να εξαντλεί όλα τα μέσα που έχει στη διάθεση του προκειμένου να ελέγξει το περιεχόμενο, την αλήθεια και την προέλευση των ειδήσεων που πρόκειται να δουν το φως της δημοσιότητας. Κατά την αναζήτηση του βαθμού της επιμέλειας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι ο τύπος δεν διαθέτει εκτεταμένες δυνατότητες και εξειδικευμένα μέσα αναζητήσεως της αλήθειας, όπως η δικαιοσύνη ή οι αστυνομικές αρχές. Εκείνο που απαιτείται είναι η αντικειμενική και σοβαρή προσπάθεια για τη σύμφωνη προς την αλήθεια παρουσίαση. Για τον καθορισμό του καθήκοντος αλήθειας δεν υπάρχει αμετάβλητος και σταθερός, αλλά εύκαμπτος κανόνας επιμέλειας προσαρμοζόμενος στις περιστάσεις. **Όσο σοβαρότερη είναι η επέμβαση σε ξένα έννομα αγαθά, τόσο αυξημένο είναι το καθήκον αλήθειας με το οποίο είναι επιφορτισμένος ο τύπος.**

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Ως θεμελιώδης υποχρέωση του τύπου, το καθήκον αλήθειας συνίσταται στη σύμπτωση του περιεχομένου ενός δημοσιεύματος με την πραγματικότητα. Ειδικότερα, όσον αφορά στο περιεχόμενο και την έκταση του καθήκοντος αλήθειας, η υποχρέωση του τύπου συνίσταται, κατά βάση, στον έλεγχο της αλήθειας όλων των ειδήσεων προ της δημοσίευσής. Η δημοσίευση ανακριβών ειδήσεων κρίνεται πάντοτε παράνομη. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η επαλήθευση και διασταύρωση αμφισβητούμενων πραγματικών περιστατικών και ο ιδιαίτερος έλεγχος των επισφαλών πηγών πληροφόρησης. Εκείνο που βαρύνει ιδιαίτερα είναι η ακρίβεια του πυρήνα της ειδήσεως, ενώ η ανακρίβεια ορισμένων ασήμαντων λεπτομερειών δεν παραβιάζει το καθήκον αλήθειας. Η ανακρίβεια στην παρουσίαση της ειδήσεως είναι δυνατόν να συνίσταται στη μη πληρότητα, υπό την έννοια ότι παραλείπονται ουσιώδη στοιχεία και αποδίδεται παραποιημένη εικόνα της πραγματικότητας. Το καθήκον αλήθειας δεν συνεπάγεται χωρίς άλλο υποχρέωση του τύπου να γνωστοποιεί τα πραγματικά γεγονότα στα οποία στηρίξε τις κρίσεις του. Υποχρέωση πλήρους αποκαλύψεως των γεγονότων υπάρχει μόνο αν υφίσταται δικαιολογημένο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης. Ως παραβίαση του καθήκοντος αλήθειας θεωρείται και η μονομερής παρουσίαση της. Έτσι από τα πορίσματα μιας δημοσιογραφικής έρευνας ή από το περιεχόμενο μιας ειδήσεως δεν πρέπει να παρουσιάζεται η αρνητική μόνο πλευρά αλλά και τα θετικά στοιχεία. Αποφασιστικό κριτήριο για την ακρίβεια μιας ειδήσεως είναι όχι η υποκειμενική γνώμη του δημοσιογράφου αλλά η αντικειμενική εντύπωση του μέσου αμερόληπτου αναγνώστη. Κατ' αρχήν είναι θεμιτό, ο τύπος να βασίζεται σε αστυνομικές ανακοινώσεις ή σε γνωστά πρακτορεία ειδήσεων εφ' όσον η ανακοίνωση δεν περιέχει προφανείς αντιφάσεις. Η αναδημοσίευση ανακριβών ειδήσεων και κρίσεων προσβλητικών για την προσωπικότητα τρίτων, εφ' όσον υφίσταται ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και εφ' όσον ο αναδημοσιεύων καθιστά σαφές ότι δεν συμμερίζεται τις απόψεις αυτές, δεν συνιστά παραβίαση του καθήκοντος αλήθειας. Η απόσταση αυτή των εκπροσώπων του τύπου πρέπει να τηρείται και κατά τη δημοσίευση συνεντεύξεων.

- **Κρίσεις και σχόλια**

Οσάκις αφορμή μιας κρίσεως ή ενός σχολίου είναι ένα πραγματικό γεγονός, όπως συμβαίνει συχνά, το καθήκον αλήθειας επεκτείνεται και σε αυτά

B. Υποχρέωση επανορθώσεως

Απόρροια του καθήκοντος αλήθειας είναι η υποχρέωση επανορθώσεως αναληθούς ή ανακριβούς δημοσιεύματος. Το καθήκον αυτό θεμελιώνεται στη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 5 του Συντάγματος (έμμεση τριτενέργεια), η οποία καθιερώνει γενική υποχρέωση επανορθώσεως στην οποία περιλαμβάνεται και ειδική υποχρέωση επανορθώσεως υπέρ των δημοσίων υπαλλήλων και των δημοσίων υπηρεσιών του άρθρου 37 του νόμου περί τύπου. Εάν τα αναληθή ή ανακριβή στοιχεία του δημοσιεύματος στοιχειοθετούν προσβολή της προσωπικότητας, η επανόρθωση τους επιβάλλεται από τις ΑΚ 57 και 59. Η αξίωση επανορθώσεως ικανοποιείται και μέσω των διατάξεων του ΚΠολΔ για την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως και ειδικότερα

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

μέσω του άρθρου 732. Η επανόρθωση είναι δυνατή, στο πλαίσιο της παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, με καταδίκη του προσβάλλοντος σε αυτοπρόσωπη θετική ενέργεια. Με το νόμο 1730/87 (άρθρο 3 παρ. 12-14) θεσπίστηκε το δικαίωμα επανορθώσεως το οποίο εν συνεχεία, με το νόμο 1866/89 (άρθρο 6 παρ. 8), επεκτάθηκε και στην ιδιωτική τηλεόραση. Οι διατάξεις των άρθρων αυτών αντικαταστάθηκαν αρχικά με το νόμο 2328/95 (άρθρο 3 παρ. 11 και 12), ο οποίος ρύθμιζε κατά τρόπο ενιαίο το δικαίωμα επανορθώσεως στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης (κρατικά και ιδιωτικά). Η ρύθμιση αυτή καταργήθηκε με το άρθρο 11 παρ. 4 Π.Δ. 100/2000 και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του ιδίου Προεδρικού Διατάγματος. Το Π.Δ. 100/2000 εναρμόνισε την ελληνική ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία στις διατάξεις της Οδηγίας 97/36/EK, με την οποία τροποποιείται ουσιαστικά η Οδηγία 89/552/ΕΟΚ, και ορίζει για το δικαίωμα επανόρθωσης, και πάλι κατά τρόπο ενιαίο για όλα τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, ότι *«Κάθε πρόσωπο, ανεξαρτήτως ιθαγενείας, του οποίου προσβάλλονται από το περιεχόμενο τηλεοπτικής ή ραδιοφωνικής εκπομπής δικαιώματα, όπως ιδίως η προσωπικότητα, η τιμή ή η υπόληψη ή ο ιδιωτικός και οικογενειακός βίος ή η επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφής δραστηριότητα, ο σύζυγος και οι συγγενείς μέχρι τετάρτου βαθμού νεκρού, η μνήμη του οποίου προσβάλλεται κατά τον αυτό τρόπο, καθώς και ο νόμιμος εκπρόσωπος νομικού προσώπου, του οποίου προσβάλλεται κατά τα ανωτέρω η φήμη ή το επιχειρηματικό συμφέρον, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση από το σταθμό που μετέδωσε την επίμαχη εκπομπή, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από τη μετάδοση ή αναμετάδοση της εκπομπής. Δικαίωμα επανόρθωσης έχει και κάθε πολιτικό κόμμα, συνδικαλιστικός, κοινωνικός ή άλλος συλλογικός φορέας, καθώς και τα στελέχη τους, όταν οι απόψεις τους για ένα ζήτημα που άπτεται των δραστηριοτήτων τους, παραποιούνται ή αποσιωπούνται κατά τρόπο που αλλοιώνεται η εντύπωση του ακροατή ή τηλεθεατή για το πραγματικό περιεχόμενο των απόψεων αυτών. Αν ο θιγόμενος κατοικεί ή είναι εγκατεστημένος στο εξωτερικό, η προθεσμία αυτή παρεκτείνεται για άλλες είκοσι (20) ημέρες. Η προθεσμία αυτή αναβιώνει μετά από επανάληψη της εκπομπής ή των επίμαχων σημείων της.*

3. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον σεβασμού απόψεων

Τόσο η αρχή της πολυφωνίας του τύπου όσο και ο σεβασμός της διαφοράς απόψεων θεμελιώνονται στις συνταγματικές διατάξεις των άρθρων 14 παρ. 1, 5 παρ. 1 και 13 παρ. 1. Η ίδια αρχή εκφράζεται, υπό περιορισμένη μορφή, και στην αναγνώριση του δικαιώματος απαντήσεως του άρθρου 38 του α.ν. 1092/1938 περί τύπου, καθώς και στο άρθρο 3 παρ. 11 και 12 του νόμου 2328/95. Η αρχή του σεβασμού των απόψεων βρίσκει τη συνταγματική της απήχηση στην αρχή της προηγούμενης ακροάσεως (άρθρο 20 παρ. 2). Εκφράζεται σε διάφορες διατάξεις μεταξύ των οποίων η ΑΚ 57 και η γενική ρήτρα της καλής πίστεως των ΑΚ 281 και 288 (έμμεση τριτενέργεια). Το καθήκον σεβασμού των απόψεων επιβάλλει: α) την καλόπιστη κριτική σκέψεων και γνώμων που διατυπώθηκαν είτε στον τύπο είτε με άλλο μέσον και β) την καταχώρηση δημοσιευμάτων, ακόμα και αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις ασκήσεως του

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

δικαιώματος απαντήσεως, με τα οποία παρέχεται στο κοινό μια άλλη εκδοχή ενός θέματος που αποτέλεσε αντικείμενο προηγούμενου δημοσιεύματος.

Η αρχή του σεβασμού των απόψεων δεν προϋποθέτει ανακριβή δημοσίευση, όπως συμβαίνει με την επανόρθωση αναληθών ειδήσεων, αρκεί το γεγονός ότι υφίσταται μια διαφορετική άποψη επί ενός συγκεκριμένου θέματος. Χαρακτηριστικά, το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό δικαστήριο της Γερμανίας δέχεται ότι το δικαίωμα απαντήσεως αποβλέπει στην προστασία της εξουσίας του αυτοπροσδιορισμού του ατόμου η οποία αποτελεί έκφραση του γενικού δικαιώματος της προσωπικότητας.

4. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον διαμορφώσεως της κοινής γνώμης

Η ευθύνη του τύπου ως παράγοντος διαμορφώσεως της κοινής γνώμης δεν περιορίζεται στο καθήκον αλήθειας ούτε στη συμβολή για το σχηματισμό της πολιτικής βουλήσεως του αναγνωστικού κοινού. Από την επίδραση την οποία ασκεί στην πολιτική, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ή ηθική ζωή της χώρας, πηγάζουν και οι αυξημένες ευθύνες του τύπου όσον αφορά στην παροχή πληροφοριών και γνώσεων, καθώς και στην επίδραση και απήχηση των κάθε είδους δημοσιευμάτων στο αναγνωστικό κοινό. Οι υποχρεώσεις αυτές πηγάζουν από το χαρακτήρα της ελευθερίας του τύπου ως πολιτικού δικαιώματος, το οποίο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, προστατεύεται, εκτός από τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 και από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 2 και 3, 5 παρ. 1 και 29 παρ. 1 του Συντάγματος, που αφορούν στη λαϊκή κυριαρχία, τη συμμετοχή των πολιτών στο δημόσιο βίο και την κοινωνική ζωή και τη λειτουργία των κομμάτων. Το καθήκον διαμορφώσεως της κοινής γνώμης εισχωρεί στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου μέσω της έννοιας του δικαιολογημένου συμφέροντος (367 παρ. 1 ΠΚ).

Η αποχή από παρουσίαση σκηνών βίας, η απαγόρευση εξυμνήσεως τρομοκρατικών ενεργειών, εγκλημάτων ή επιτευγμάτων εγκληματιών ή της λεπτομερούς περιγραφής αυτοκτονιών, που επέτασσε το άρθρο 40 του α.ν. 1092/1938 (καταργήθηκε με το άρθρο μόνο του νόμου 2243/94), ή υπερβολικής εξύμνησης επιτευγμάτων της ιατρικής με συνέπεια τη δημιουργία αβάσιμων ελπίδων (αρ.14 του γερμανικού δεοντολογικού κώδικα), αποτελούν στην πραγματικότητα συναλλακτικές υποχρεώσεις του τύπου και γενικότερα των μέσων μαζικής επικοινωνίας ως παραγόντων σχηματισμού της κοινής γνώμης. Όσον αφορά ειδικότερα ειδήσεις και σχόλια που αφορούν τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας και την εν γένει λειτουργία των κρατικών θεσμών, εφόσον δεν εμπίπτουν στη διάταξη του άρθρου 146 ΠΚ περί παραβιάσεων μυστικών της Πολιτείας, η παρουσίαση τους πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να μην ενσπείρει πανικό στο αναγνωστικό κοινό.

Στις διατάξεις που απαγορεύουν δημοσιεύσεις προκειμένου να εξασφαλισθεί η ομαλή απονομή της δικαιοσύνης ενέπιπτε και το καταργηθέν άρθρο 39 παρ. 3 του α.ν.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

1092/1938, σύμφωνα με το οποίο παρέχεται η δυνατότητα στον εισαγγελέα να απαγορεύσει δημοσίευμα σχετικό με διενεργούμενη ανάκριση. Η συνταγματικότητα της διατάξεως αυτής κρίθηκε από την Ολομέλεια του Αρείου Πάγου στην απόφαση 794/1976, με την οποία έγινε δεκτό ότι το δικαίωμα ελεύθερης εκφράσεως και η μέσω του τύπου διάδοση των στοχασμών δεν είναι απεριορίστη. Είναι θεμιτή η θέσπιση, περιοριστικών νομοθετικών ρυθμίσεων εφ' όσον αυτές υπαγορεύονται από κοινωνικό ή δημόσιο συμφέρον και δεν αποσκοπούν στο να πλήξουν την εκδήλωση ορισμένης γνώμης ούτε ανατρέπουν τη βάση του σχετικού δικαιώματος και δυσχεραίνουν υπέρμετρα την άσκηση του.

Πάγια είναι η θέση της ελληνικής νομολογίας ότι το δικαιολογημένο ενδιαφέρον ή συμφέρον συνιστά ταυτόχρονα την ελευθερία αλλά και την υποχρέωση ή καθήκον του τύπου διαμορφώσεως της κοινής γνώμης (ενδεικτικά, ΑΠ 60/79 ΝοΒ 27, σελ 842, ΑΠ 1653/83 ΝοΒ 32, σελ. 453, ΑΠ 137/1985, ΝοΒ 33 σελ. 510, ΕφΑΘ 9975/86, ΕΛΛΔ 28 σελ. 299 επ. ΕφΑΘ 10745/1991, ΝοΒ 40, σελ 290 επ.)

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΜΕ

Η καθιέρωση συναλλακτικών υποχρεώσεων κρίνεται ως επιτακτική σε περιπτώσεις όπου συγκεκριμένες κοινωνικοηθικές επιταγές, όπως αυτές εκφράζονται ή συνάγονται από την ισχύουσα έννομη τάξη, επιβάλλουν τη λήψη ειδικών μέτρων επιμέλειας χάριν των τρίτων κοινωνούντων του δικαίου.

Όπως συμβαίνει και με τον τύπο, οι δραστηριότητες των ηλεκτρονικών μέσων ιδίως της τηλεόρασης, συνεπάγονται αναμφισβήτητα την άσκηση κυριαρχίας στο πεδίο δράσεως της δημοσιότητας που, ανάλογα με το σκοπό, τον τρόπο και την έκταση με την οποία γίνεται η προβολή ενός προσώπου, η δημοσιότητα μπορεί να έχει ευνοϊκές ή καταστροφικές συνέπειες για την κοινωνική, ηθική και επαγγελματική εικόνα του.

Ο αυξημένος κίνδυνος προσβολής του έννομου αγαθού της προσωπικότητας επιβάλλει την ανάγκη λήψεως από τα ΜΜΕ μέτρων με τα οποία θα περιορίζονται οι πιθανότητες επελεύσεως των κινδύνων. Από το βαθμό της επικινδυνότητας επικείμενης εκπομπής εξαρτάται και ο βαθμός επιμέλειας που υποχρεούνται να καταβάλλουν οι υπεύθυνοι για την τήρηση των συναλλακτικών υποχρεώσεων των ηλεκτρονικών ΜΜΕ.

1. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον σεβασμού της προσωπικότητας και της ιδιωτικής σφαίρας

Η υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας και της ιδιωτικής σφαίρας θεμελιώνεται κυρίως: α) Στις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, παρ. 5, 5Α, 7 παρ. 2, 9, 9Α, 15 παρ. 2, 19 και 93 παρ. 2 του Συντάγματος που τριτενεργούν στις ακόλουθες διατάξεις, β) ΑΚ 57, 58, 59, 60, 914, 919, 920, γ) ΚΠΔ 329 παρ. 1 και 330, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του νόμου 1419/1984, δ) ΠΚ 361-367, 369, 370 και 370Α, ε) Σύμβαση της Ρώμης άρθρα 8, 10 (ιδίως παρ. 2), στ) ΑΚ 281 και 288, ζ) Άρθρο 3 παρ. 16, ν. 2328/95, η) Ν. 2172/93 (άρθρο 35 παρ. 4α), αρθρ. μόνο ν. 1178/81 (που εφαρμόζεται αναλόγως) ν. 1730/87 (άρθρο 3 παρ. 2ε), ζ) π.δ. 77/2003 (Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών).

Ειδικότερα, στο άρθρο 4 του π.δ. 1112001) ορίζεται ότι: «1. Δεν επιτρέπεται η παρουσίαση προσώπων με τρόπο ο οποίος, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί να ενθαρρύνει τον εξευτελισμό, την κοινωνική απομόνωση ή τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους από μέρος του κοινού βάσει ιδίως του φύλου, της φυλής, της εθνικότητας, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιδεολογίας, της ηλικίας, της ασθένειας ή αναπηρίας, του γενετήσιου προσανατολισμού ή του επαγγέλματος, 2.

Δεν επιτρέπεται η προβολή μειωτικών, ρατσιστικών, ξενοφοβικών ή σεξιστικών μηνυμάτων και χαρακτηρισμών καθώς και μισαλλόδοξων θέσεων και γενικά δεν

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

πρέπει να θίγονται εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες και άλλες ευάλωτες ή ανίσχυρες πληθυσμιακές ομάδες». Επίσης το άρθρο 6 του διατάγματος ορίζει ότι: «1.

Η ιδιωτική ζωή όλων, συμπεριλαμβανομένων και των δημοσίων προσώπων και των προσώπων της επικαιρότητας, είναι σεβαστή και απαραβίαστη, 2. Δεν επιτρέπεται να καταγράφονται, να απεικονίζονται και να δημοσιοποιούνται ιδιωτικές στιγμές ή συνομιλίες πολιτών χωρίς την άδεια τους, 3. Δεν επιτρέπεται η μετάδοση εικόνων οι οποίες έχουν ληφθεί χωρίς προειδοποίηση, με χρήση κάμερας ή μαγνητοταινίας για την καταγραφή, απεικόνιση ή δημοσιοποίηση μαρτυρίας ή συνεντεύξεως ή των κινήσεων οποιουδήποτε προσώπου. Ορίζεται επιπλέον (άρθρο 7) ότι πρέπει να αποφεύγεται κάθε αδιάκριτη παρέμβαση σε προσωπικό πόνο ή πένθος και ιδίως να αποφεύγεται η παρουσίαση σκηνών ή ατόμων σε στιγμές πένθους, οδύνης, απόγνωσης ή αγανάκτησης. Δεν επιτρέπεται να προβάλλονται, χωρίς σπουδαίο λόγο, εικόνες ή ήχοι που επιτείνουν ή προκαλούν πόνο στους εικονιζόμενους ή σε πρόσωπα του άμεσου περιβάλλοντος τους. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 11 του διατάγματος, ο κατηγορούμενος τεκμαίρεται αθώος μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη του.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 17115/1985 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (ΝοΒ 37, σελ. 270), η οποία δέχτηκε ότι υπάρχει προσβολή του θρησκευτικού συναισθήματος, ως ειδικότερης έκφανσης του δικαιώματος στην προσωπικότητα, σε περίπτωση προβολής κινηματογραφικής ταινίας που επιχειρεί την αναπαράσταση της ζωής του Χριστού διακωμωδώντας και χλευάζοντας το πρόσωπο του. Κρίθηκε, ότι τα διάφορα γεγονότα, διανθισμένα και ενισχυμένα με τη δύναμη της κινηματογραφικής τέχνης ως προς την κίνηση, την έκφραση και την εν γένει φωτογραφική αναπαράσταση και σκηνοθεσία, παρουσιάζονται στο κοινό σαν άλλη πραγματικότητα. Ενόψει του ότι τα ανωτέρω ισχύουν *mutatis mutandis* και για την τηλεόραση, που αποτελεί μέσον ενημέρωσης κατ' εξοχήν προσιτό στο κοινό και στο οποίο έχει πρόσβαση η πλειονότητα των ατόμων, καθίσταται προφανής η σημασία της ανωτέρω αποφάσεως για τις περιπτώσεις προσβολών της προσωπικότητας μέσω των ηλεκτρονικών ΜΜΕ.

2. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον αλήθειας

Η αλήθεια αποτελεί το θεμελιώδες μέλημα των ΜΜΕ. Η αρχή αυτή επιβάλλει τον πριν από την ανακοίνωση έλεγχο της αλήθειας των πληροφοριών και των ειδήσεων. Το καθήκον αλήθειας δεν σημαίνει πάντοτε ότι οι ισχυρισμοί είναι αντικειμενικά ακριβείς και ανταποκρίνονται στην αντικειμενική αλήθεια. Η υποχρέωση συνίσταται στο καθήκον τηρήσεως της καλής πίστεως ως προς την ακρίβεια της ειδήσεως και την επίδειξη της απαιτούμενης κατά τις περιστάσεις επιμέλειας. Το καθήκον των ΜΜΕ συνίσταται στην φιλαλήθεια και ειλικρίνεια κατά τη μετάδοση της ειδήσεως, με άλλα λόγια στην υποκειμενική αλήθεια. Τα ΜΜΕ οφείλουν να απέχουν από διαστρεβλώσεις και παραποιήσεις. Φήμες και υποθέσεις δεν πρέπει να παρουσιάζονται ως γεγονότα.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών στην υπ' αριθμ. 2114/1996 απόφαση του (Αρμ. 1997, σελ. 1441) έκανε δεκτό ότι η παράλειψη ουσιωδών στοιχείων μιας είδησης και η επιλεκτική ανάγνωση σε τηλεοπτική εκπομπή συγκεκριμένου αποσπάσματος κειμένου όπου το κατονομαζόμενο πολιτικό πρόσωπο φαίνεται να τήρησε στάση συμβιβασμού απέναντι στο στρατιωτικό καθεστώς της περιόδου 1967-1974, ενώ από την ανάγνωση ολόκληρου του εγγράφου προκύπτει σαφώς το αντίθετο συμπέρασμα, συνιστά παράβαση του καθήκοντος αλήθειας που βαρύνει τα ΜΜΕ και φανερώνει την προσπάθεια του συγκεκριμένου δημοσιογράφου να εμφανίσει το πρόσωπο αυτό ως συμπεριφερόμενο ιδιοτελώς με ευτελή και ταπεινά κίνητρα, με αποτέλεσμα να θίγει την τιμή, την υπόληψη, το πολιτικό του κύρος και την αξιοπιστία του. Το Γερμανικό Ακυρωτικό σε πρόσφατη απόφαση του, που αφορούσε στην προσβολή της τιμής ιατρού από συναδέλφους του με ισχυρισμούς τους που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια τηλεοπτικής εκπομπής, έκρινε ότι ο τηλεοπτικός σταθμός υπέχει ευθύνη, επειδή ο δημοσιογράφος που επιμελήθηκε την εκπομπή παρουσίασε τις απόψεις μόνο της μίας πλευράς χωρίς να κρατήσει τη δέουσα απόσταση απ' αυτές και χωρίς να παρουσιάσει γεγονότα που τις διαψεύδουν, με αποτέλεσμα να φανεί ότι τις υιοθετεί.

Το καθήκον της αλήθειας θεμελιώνεται κυρίως στις ακόλουθες διατάξεις: Άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος για την προστασία της αξίας του ανθρώπου 5 παρ. 1, 5Α (με έμμεση τριτενέργεια), ΑΚ 920 περί ευθύνης του υποστηρίζοντος ή διαδίδοντος αναληθείς ειδήσεις που θέτουν σε κίνδυνο την πίστη, το επάγγελμα ή το μέλλον άλλου, ΑΚ 57 και 59 περί προστασίας της προσωπικότητας, ΑΚ 288 περί υποχρεώσεων τηρήσεως της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, ΑΚ 281 περί καταχρήσεως δικαιώματος οσάκις η άσκηση προσκρούει στα χρηστά ήθη, στην καλή πίστη ή στον κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος, ΑΚ 914 περί αδικοπρακτικής ευθύνης, ΑΚ 919 περί της εκ προθέσεως προσβολής των χρηστών ηθών, ΑΚ 932 περί ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης σε περιπτώσεις αδικοπρακτικής προσβολής της τιμής κ.τ.λ., ΠΚ άρθρο 363: «Αν στην περίπτωση του άρθρου 362 (περί δυσφημήσεως), το γεγονός είναι ψευδές και ο υπαίτιος γνώριζε ότι είναι ψευδές τιμωρείται με φυλάκιση... κ.τ.λ.», Άρθρο 365 ΠΚ προσβολή της μνήμης νεκρού, π.δ. 77/2003 (Κώδικας Δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών).

3. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον σεβασμού των απόψεων

Τόσο η αρχή της πολυφωνίας των ΜΜΕ όσο και ο σεβασμός της διαφοράς απόψεων θεμελιώνονται στις συνταγματικές διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1, 5Α, 10, 14 παρ. 1, παρ. 5 σε συνδυασμό με εκείνη των άρθρων 15 παρ. 2, 5 παρ. 1. Η ίδια αρχή εκφράζεται και στην αναγνώριση στον τηλεθεατή ή ακροατή του δικαιώματος επανορθώσεως, που ρυθμίζεται ενιαία για τα κρατικά και ιδιωτικά ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 11-13 του νόμου 2328/95. Η αρχή του σεβασμού των απόψεων είναι συνυφασμένη με τη γενική δικαιοκή αρχή *audiatur et altera pars*, η οποία βρίσκει τη συνταγματική της απήχηση στην αρχή της προηγούμενης ακρόασεως (άρθρο 20 παρ. 2). Εκφράζεται με έμμεση τριτενέργεια

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

σε διάφορες διατάξεις μεταξύ των οποίων η ΑΚ 57 και η γενική ρήτρα της καλής πίστωσης των ΑΚ 281 και 288 όπως επίσης και στο π.δ. 77/2003 (Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών).

Το καθήκον σεβασμού των απόψεων επιβάλλει: α) την καλόπιστη κριτική απόψεων και γνώμων που διατυπώθηκαν μέσω των ΜΜΕ, και β) τη μετάδοση ανακοινώσεων ακόμα και αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις ασκήσεως του δικαιώματος επανορθώσεως με τις οποίες παρέχεται στο κοινό, μια άλλη εκδοχή ενός θέματος που αποτέλεσε αντικείμενο προηγούμενης ανακοινώσεως. Η αρχή του σεβασμού των απόψεων δεν προϋποθέτει ανακριβή ανακοίνωση όπως συμβαίνει με την επανόρθωση αναληθών ειδήσεων, αρκεί το γεγονός ότι υφίσταται μια διαφορετική άποψη επί ενός συγκεκριμένου θέματος.

4. Υποχρεώσεις που απορρέουν από το καθήκον διαμορφώσεως της κοινής γνώμης

Η ευθύνη των ΜΜΕ ως παραγόντων διαμορφώσεως της κοινής γνώμης, δεν περιορίζεται στο καθήκον αλήθειας ούτε στη συμβολή για το σχηματισμό της πολιτικής βουλήσεως των τηλεθεατών ή ακροατών. Από την επίδραση την οποία ασκεί στην πολιτική, οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ή ηθική ζωή της χώρας, πηγάζουν και οι αυξημένες ευθύνες των ΜΜΕ όσον αφορά στην παροχή πληροφοριών και γνώσεων, καθώς και στην επίδραση και απήχηση των κάθε είδους δημοσιευμάτων στο κοινό.

Οι υποχρεώσεις αυτές πηγάζουν από το χαρακτήρα της συνταγματικώς κατοχυρωμένης αρχής της ελευθερίας εκφράσεως μέσω των ΜΜΕ ως πολιτικού δικαιώματος, το οποίο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, προστατεύεται, εκτός από τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 15 παρ. 2, και από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 2 και 3, άρθρο 5 παρ. 1, 5Α και 29 παρ. 1 του Συντάγματος, που αφορούν στη λαϊκή κυριαρχία, τη συμμετοχή των πολιτών στο δημόσιο βίο και την κοινωνική ζωή και τη λειτουργία των κομμάτων. Η ανωτέρω αρχή εκφράζεται και στο π.δ. 77/2003 (Κώδικας Δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών). Το καθήκον διαμορφώσεως της κοινής γνώμης εισχωρεί στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου μέσω της έννοιας του δικαιολογημένου συμφέροντος (367 ΠΚ).

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Α) Προσβολή της τιμής

Όσον αφορά την προσβολή της τιμής θα πρέπει να δοθεί απάντηση σε μια σειρά από ερωτήματα που αφορούν:

1. Το είδος και το περιεχόμενο της προσβολής (πραγματικός ισχυρισμός ή αξιολογική κρίση, άποψη του συντάκτη του δημοσιεύματος ή μεταφορά απόψεων τρίτων).
2. Την ποιοτική επίδραση της προσβλητικής ενέργειας (έκταση και ένταση της «επιθέσεως», συνέπειες για τον θιγέντα κ.ο.κ.).
3. Την ποσοτική επίδραση της προσβλητικής ενέργειας (τίνος η τιμή εθίγη; ενός ατόμου ή πολλών;).
4. Το μέσον με το οποίο πραγματοποιήθηκε η προσβλητική ενέργεια (έκφραση απόψεως σε επιστημονικό περιοδικό; σε έντυπο ευρείας κυκλοφορίας; σε τηλεοπτική ή ραδιοφωνική εκπομπή;).
5. Την αφορμή της προσβλητικής ενέργειας (προηγούμενη πολιτική ή οικονομική συμπεριφορά ή προηγούμενο δημοσίευμα του θιγέντος; επικαιρότητα του αντικειμένου; προσωπικές σχέσεις επιτιθέμενου και θιγέντος).
6. Τα κίνητρα της προσβλητικής ενέργειας (ικανοποίηση δικαιολογημένου ενδιαφέροντος, ενημέρωση για συγκεκριμένο τρόπο πολιτικής, οικονομικής ή κοινωνικής συμπεριφοράς; πρόθεση προκλήσεως ζημίας, ανταγωνισμός;).

Η θέση των παραπάνω ερωτημάτων βοηθά στο σχηματισμό κριτηρίων βάσει των οποίων θα γίνει, σε επόμενο στάδιο, η στάθμιση των συγκρουόμενων συμφερόντων: του σεβασμού της τιμής αφ'ενός και της ελευθερίας των ΜΜΕ αφ'ετέρου.

Η ένταση της προσβολής έχει σημασία υπό την έννοια ότι η επέμβαση στον εσωτερικό πυρήνα της προσωπικότητας, που στηρίζεται στην ανθρώπινη αξία, δεν είναι δεκτική σταθμίσεως με την ελευθερία των ΜΜΕ. Τα όρια της ελευθερίας των ΜΜΕ σταματούν εκεί όπου π.χ. η κριτική αποσκοπεί στην καταβάρθρωση της τιμής ή στην ενσυνείδητη έκφραση περιφρόνησης.

Ο υπερθετικός τόνος κριτικής δεν οδηγεί χωρίς άλλο σε προσβολή της τιμής. Ενόψει της πληθώρας ερεθισμάτων ανεβαίνει συχνά ο τόνος της κριτικής προκειμένου να επιτευχθεί διέγερση του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι ο σκοπός αφυπνίσεως του ενδιαφέροντος νομιμοποιεί και εκφράσεις με χαρακτήρα προσβλητικό της τιμής.

β. Αξιολογικές κρίσεις και πραγματικά περιστατικά

Κατά κανόνα προσβολή της τιμής επιφέρουν δημοσιεύματα ή ανακοινώσεις που περιλαμβάνουν μειωτικές κρίσεις ή αναφέρονται σε πραγματικά περιστατικά γύρω από

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

την προσωπική, επαγγελματική ή κοινωνική ζωή ενός ατόμου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η υπ' αριθμ. 5497/2003 απόφαση του έκρινε ότι ο τρόπος κατά τον οποίο παρουσιάστηκε στο κοινό το άτομο αυτό από την πλευρά του δημοσιογράφου και ειδικότερα η μορφή και το είδος των ερωτήσεων που είχε επιλέξει ο δημοσιογράφος ήταν εξυβριστικός και δυσφημιστικός για το πρόσωπο του ατόμου αυτού, ως προς τον οποίο ο δημοσιογράφος όφειλε να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός, διακριτικός και ανεκτικός και συνιστούσε παράνομη και υπαίτια προσβολή της προσωπικότητας του.

γ. Άσκηση κριτικής

Κατά τη διατύπωση του άρθρου 367 ΠΚ «δεν συνιστούν άδικον πράξιν δυσμενείς κρίσεις περί επιστημονικών, καλλιτεχνικών ή επαγγελματικών εργασιών». Ως προϋπόθεση εφαρμογής της διατάξεως θεωρείται η τήρηση εκ μέρους του συντάκτη της αρχής της αναλογικότητας, που επιβάλλει οι δυσμενείς κρίσεις να είναι ανάλογες προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, η μη τήρηση της αρχής ισοδυναμεί με κατάχρηση της ελευθερίας του τύπου και των ΜΜΕ και το περιεχόμενο του δημοσιεύματος της ανακοίνωσης ενδέχεται να επιφέρει προσβολή της προσωπικότητας του θιγομένου.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

Αντίθετα από την τιμή, ο ιδιωτικός βίος είναι από τα αγαθά της προσωπικότητας που προσβάλλονται τόσο κατά το στάδιο της δημοσιογραφικής έρευνας όσο και κατά τη δημοσίευση ανακοίνωσης. Χαρακτηριστικό επίσης του δικαιώματος είναι ότι, ενώ πηγάζει από το δικαίωμα πλαίσιο της προσωπικότητας, περιλαμβάνει και αυτό μια σειρά από επιμέρους έννομα αγαθά, τα οποία, σε άλλες έννομες τάξεις, τείνουν ή έχουν ήδη αναχθεί σε αυτοτελή δικαιώματα, όπως το δικαίωμα της ανωνυμίας ή το δικαίωμα της εξωτερικής εικόνας ζωής⁶³. Ως προσβολή θεωρήθηκαν οι αναφορές ότι: *«ο πρώην σύζυγος της είχε «βεβαρημένο ψυχικό μητρώο», «ο αδελφός του είχε νοσηλευθεί στην ψυχιατρική κλινική επί τρεις μήνες και είχε υποστεί έξι ηλεκτροσόκ», «ο ενάγων είχε άλλους δύο συγγενείς πρώτου βαθμού, οι οποίοι έχουν πρόβλημα σχιζοφρένειας. Ο σύζυγος της εμφάνιζε μία σεξουαλική επιθετικότητα, που την ανάγκαζε να εξαγοράζει την ήρεμη συμπεριφορά του απέναντι της, αφού ενέδιδε στις σεξουαλικές του ορέξεις, οι οποίες ήταν παράταιρες και ανεξέλεγκτες, υφιστάμενη έτσι ένα «βιασμό ψυχικό, ηθικό και σωματικό».*

Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 7036/2002 απόφαση του έκρινε ότι τα παραπάνω περιστατικά ήταν δυνατόν να βλάψουν την τιμή και την υπόληψη του ενάγοντος ως επαγγελματία, ανθρώπου, συζύγου και πατέρα, επειδή αφορούσαν τον έντονα ιδιωτικό του βίο και την εν γένει προσωπικότητα του, καθώς τόσο ο στενός επαγγελματικός και κοινωνικός του κύκλος, όσο και το πανελλήνιο μάθαινε λεπτομέρειες της ιδιωτικής του ζωής, τις οποίες είχε κάθε λόγο να μη θέλει να καταστήσει ευρύτερα γνωστές. Η μη αναφορά του ονόματος του δεν αρκούσε για την προστασία του, γιατί η πρώτη εναγομένη είχε επιτρέψει την προβολή της εικόνας και του ονόματος της, το οποίο χρησιμοποιούσε και στο διάστημα του γάμου της.

Επίσης, ο δημοσιογράφος γνώριζε καθαρά ποια γεγονότα άπτονταν ή μη του προσωπικού βίου των αναφερομένων στις εκπομπές του προσώπων, γνώριζε την αντίθεση του ενάγοντος στη δημόσια προβολή των επίδικων περιστατικών, τα οποία καθαρά δεν αποτελούσαν αντικείμενο κοινωνικού ενδιαφέροντος, αλλά παρ' αυτά επέτρεψε στην εναγομένη να τα εκθέσει δημοσίως. Το δικαστήριο έκρινε ότι τόσο η πρώτη όσο και ο τρίτος εναγόμενος προέβησαν σε προσβολή της προσωπικότητας του ενάγοντος και ειδικότερα της τιμής και της υπόληψης του, διότι η δημόσια έκθεση των παραπάνω περιστατικών δεν μπορούσε να προσφέρει παρά μόνον τη δυνατότητα δημόσιας αμφισβήτησης της ηθικής και κοινωνικής αξίας του ενάγοντος.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

- **Δικαιολογητικοί λόγοι ή λόγοι αίροντες τον παράνομο χαρακτήρα της επεμβάσεως**

Δικαιολογητικοί λόγοι είναι τα περιστατικά που σε συγκεκριμένη περίπτωση επιτρέπουν σε ένα υποκείμενο του δικαίου να επέμβει στην προσωπικότητα άλλου. Νόμιμη είναι η επέμβαση σε ξένο έννομο αγαθό μόνον όταν αποτελεί το πρόσφορο μέσο για τη διατήρηση ενός υπό τις περιστάσεις τουλάχιστον ανάλογης αξίας έννομου αγαθού. Η άποψη αυτή θεμελιώνεται στις αρχές της άμυνας και της καταστάσεως ανάγκης με τις οποίες διευρύνονται οι λόγοι άρσεως του παράνομου χαρακτήρα της πράξεως.

Οι δικαιολογητικοί λόγοι είναι δυνατόν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες: α. Σε αυτούς που θεμελιώνονται σε ειδική διάταξη του νόμου (π.χ. ΑΚ 282, 985, 1518), β. Σε αυτούς που θεμελιώνονται στη συναίνεση του θύματος, και γ. Στους λόγους που θεμελιώνονται στην ανάγκη προστασίας δικαιολογημένου συμφέροντος (αρθρ. 367 ΠΚ).

Οι λόγοι που δικαιολογούν την επέμβαση στην προσωπικότητα είναι δυνατόν να διακριθούν σε απόλυτους και σχετικούς. Απόλυτοι λόγοι είναι εκείνοι που επιτρέπουν στο δράστη να ενεργήσει όπως ενήργησε, χωρίς να χρειάζεται να προβεί σε προηγούμενη αξιολόγηση ή στάθμιση των αγαθών που συγκρούονται. Οι λόγοι αυτή αναγνωρίζονται συνήθως ρητώς από το νόμο, όπως η συναίνεση του θύματος, η ιδιότητα του ως προσώπου του δημοσίου βίου κ.ο.κ. Σχετικός είναι ο λόγος που απαιτεί στάθμιση των συμφερόντων προκειμένου να κριθεί αν υπάρχει ή όχι δικαίωμα επεμβάσεως (π.χ. φωτογράφιση ατόμου που δεν ανήκει στην κατηγορία των προσώπων της επικαιρότητας).

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΣΤΑΘΜΙΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Η εφαρμογή ή όχι των διατάξεων περί προστασίας της προσωπικότητας από επεμβάσεις των ΜΜΕ κρίνεται βάσει του αποτελέσματος της σταθμίσεως των δύο αντιτιθέμενων έννομων αγαθών ή συμφερόντων: της προστασίας της προσωπικότητας και της ελευθερίας του τύπου και των ΜΜΕ.

Το θέμα όμως είναι με ποιο τρόπο θα πραγματοποιηθεί η στάθμιση. Αφετηρία της σταθμίσεως μπορούν να αποτελέσουν οι συγκρουόμενες ατομικές ελευθερίες, η ελευθερία αναπτύξεως της προσωπικότητας και η ελευθερία εκφράσεως

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

• Μέσα προστασίας της προσωπικότητας

Στα μέσα προστασίας της προσωπικότητας έναντι επεμβάσεων του τύπου ανήκουν: α) Το δικαίωμα απαντήσεως και η συναφής αγωγή προς εκτέλεση του δικαιώματος απαντήσεως, β) η αγωγή για άρση της προσβολής και παράλειψη στο μέλλον και η προληπτική αγωγή για παράλειψη, οι οποίες συνιστούν αμυντικά μέσα προστασίας του προσώπου, και γ) οι αγωγές αποζημιώσεως, ικανοποιήσεως της μη περιουσιακής ζημιάς και αποδόσεως του κέρδους, που αποτελούν τα αποκαταστατικά ένδικα μέσα.

A. Δικαίωμα απαντήσεως

Δικαίωμα απαντήσεως είναι η δυνατότητα που παρέχεται από το νόμο σε κάθε πρόσωπο, το οποίο θίγεται από δημοσίευμα περιεχόμενο στον περιοδικό τύπο, να εκθέσει εγγράφως την επί του θέματος άποψη του στην ίδια εφημερίδα ή περιοδικό. Άσκηση δικαιώματος απαντήσεως του θιγομένου δεν προβλέπεται προκειμένου περί προσβολών που προκλήθηκαν από ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά ΜΜΕ. Στις περιπτώσεις αυτές ο θιγείς δικαιούται να αξιώσει την επανόρθωση των ανακριβών, ελλιπών ή προσβλητικών για την προσωπικότητα των στοιχείων, η οποία διενεργείται από το ίδιο το ΜΜΕ.

Το δικαίωμα απαντήσεως περιλαμβάνεται στις περισσότερες ευρωπαϊκές νομοθεσίες στους ειδικούς περί τύπου νόμους ή, σπανιότερα, στους αστικούς κώδικες.

Στην ελληνική έννομη τάξη, η αναθεωρημένη πλέον διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 14 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα απάντησης καθενός ο οποίος θίγεται από ανακριβές δημοσίευμα ή εκπομπή και την αντίστοιχη υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης του μέσου ενημέρωσης και κατά πόσο νομίμως έχει αποκτήσει ο κάτοχος το σχετικό (ενώ η ευδοκίμηση της αγωγής ή αίτησης κατά του ΙΠ-ΙΤΕ αρκεί για την ικανοποίηση της αξίωσης και την άρση της προσβολής, χωρίς να απαιτείται να εναχθεί και ο φορέας παροχής υπηρεσιών πρόσβασης. Εντούτοις στη γερμανική θεωρία γίνεται δεκτό ότι δεν αποκλείεται η ευθύνη των φορέων αυτών, όταν συνδράμουν ενεργά στην κατοχύρωση της διαδικτυακής διεύθυνσης και συνακόλουθα στην προσβολή αυτής, θέση που επικυρώθηκε και από τη γερμανική νομολογία, ή στην περίπτωση που η κατοχύρωση του domain name γίνεται αποκλειστικώς για τους φορείς παροχής υπηρεσιών της πρόσβασης.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Η ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΙΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 1 Σ οι προστατευτικές για τον τύπο διατάξεις του άρθρου 14 δεν εφαρμόζονται επί του κινηματογράφου, της φωνογραφίας, της ραδιοφωνίας, της τηλεόρασης και παντός άλλου παρεμφερούς μέσου μετάδοσης λόγου ή παράστασης. Τίθεται λοιπόν το ζήτημα, αν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, που είναι συνδεδεμένοι με το Διαδίκτυο, αποτελούν μέσο μετάδοσης λόγου ή παράστασης παρεμφερές με τα αναφερόμενα στο άρθρο 15 παρ. 1 Σ οπτικοακουστικά μέσα.

Μια προσεκτική παρατήρηση σχετικά με τη φύση του Διαδικτύου θα μας πείσει ότι αυτό (ως προς ένα μεγάλο μέρος του) πρέπει να περιβληθεί με την προστασία του τύπου. Η υπαγωγή του στο άρθρο 14 παρ. 2 Σ και όχι στο 15 παρ. 1 Σ θα πρέπει να θεωρηθεί επιβεβλημένη, τουλάχιστον ως προς ένα μέρος του υλικού που μεταδίδεται μέσω του Διαδικτύου. Άλλωστε, ο υπ'αριθμ. 3021/2002 εκτελεστικός νόμος της διάταξης 14 παρ. 8 του Συντάγματος, στο άρθρο 1 παρ. 1 δε περιλαμβάνει στην έννοια του ΜΜΕ και όποιον παρέχει «μέσω του Διαδικτύου υπηρεσίες οπτικοακουστικού περιεχομένου - ενημερωτικού χαρακτήρα - κατά το πρότυπο των εφημερίδων - ειδήσεις για πολιτικά ή κοινωνικά ή οικονομικά ή πολιτιστικά ή αθλητικά γεγονότα και εκδηλώσεις, καθώς και άρθρα, σχόλια, συνεντεύξεις ή συζητήσεις ...», χωρίς να μπορεί ο νόμος να κατίσχυσαι του Συντάγματος.

α) ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Συνεστήθη με το νόμο 1866/89 ως ανεξάρτητη αρχή μη υποκείμενη σε ιεραρχικό έλεγχο ή διοικητική εποπτεία.

Οι ανεξάρτητες αρχές είναι:

1. Η αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, 9 Α Συντάγματος.
2. Η Αρχή Προστασίας Απορρήτου Επικοινωνιών, 19 Συντάγματος.
3. Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, 15 Συντάγματος.
4. Η ανώτατη Αρχή Ελέγχου Διαδικασιών Πρόσληψης Υπαλλήλων στο Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα, 103,118 παρ. 6 Συντάγματος.
5. Συνήγορος του Πολίτη.

Τα μέλη της υπόκεινται σε προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία που σημαίνει ότι δεν υπάγονται σε ιεραρχικό έλεγχο μορφής/ έλεγχο νομιμότητας. Η επιλογή της γίνεται με διάσκεψη του Προέδρου της Βουλής και με εκλογή που γίνεται με ομοφωνία από την Βουλή ή με την πλειοψηφία των 4/5 των μελών της.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

• Συγκρότηση των μελών του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης

Συγκροτείται από επτά μέλη με θητεία τεσσάρων χρόνων.

- ο **ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ**: Δεν μπορεί να είναι μέλος Υπουργικού Συμβουλίου, Υφυπουργός, Βουλευτής, Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας Υπουργείου ή αυτοτελούς Γραμματείας, Στρατιωτικός εν ενεργεία, δημόσιος υπάλληλος, μέλος κόμματος με αξίωμα ή θέση. Δεν μπορεί κατά τη θητεία του ή τρεις μήνες μετά να είναι εταίρος/ μέτοχος/ μέλος Δ.Σ σε εταιρεία – επιχείρηση που υπόκειται έμμεσα ή άμεσα σε εποπτεία του ΕΡΣ.
- ο **ΚΩΛΥΜΑΤΑ** : Δεν μπορεί να διορισθεί κάποιος μέλος ο οποίος έχει καταδικασθεί για τα αδικήματα κλοπής, υπεξαίρεσης, πλαστογραφίας, δωροδοκίας, δωροληψίας, διασποράς ψευδών ειδήσεων, συκοφαντικής δυσφήμισης, κακούργημα.

• Αρμοδιότητες

1. Χορήγηση, τροποποίηση, ανανέωση- ανάκληση άδειας ή έγκριση δικαιοπραξιών στον τομέα της παροχής ραδιοφωνικών/ τηλεοπτικών εκπομπών.
2. Ελεγκτικές αρμοδιότητες (τήρηση όρων/ προϋποθέσεων/ αρχών)
3. Αρμοδιότητες επιβολής κυρώσεων (συστάσεις/ προειδοποιήσεις/ πρόστιμα/ αναστολή λειτουργίας/ανάκληση αδείας)
4. Αρμοδιότητες κατάρτισης πράξεων κανονιστικού περιεχομένου.
5. Αρμοδιότητες άσκησης δικαιώματος επανόρθωσης
6. Αρμοδιότητες διορισμού Προέδρου, αντιπροέδρου, μελών διοικητικών συμβουλίων της ΕΡΤ Α.Ε.

Περαιτέρω το ΕΣΡ έχει Γενική Αρμοδιότητα ελέγχου διαφάνειας/ πολυφωνίας, που μπορεί να επιβάλλει πρόστιμα από 10.000.000 δρχ. έως 1 δις δρχ. στον ευρύτερο τομέα των ΜΜΕ και επικοινωνίας.(με πλειοψηφία 2/3 μελών του), ενώ για την ΕΡΤ Α.Ε μπορεί να επιβάλλει πρόστιμο από 100.000 έως 50.000.000 δρχ.

• Ευθύνη μελών

Τα μέλη του ΕΣΡ ευθύνονται με αστική/ ποινική και πειθαρχική ευθύνη και οι πράξεις του ελέγχονται με αίτηση ακυρώσεως και αίτηση αναστολής εκτελέσεως από το ΣτΕ.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

A. ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Το 1989 με τον νόμο 1866/89 (ΦΕΚ Α' 145) καταργήθηκε το κρατικό μονοπώλιο και επετράπη η ίδρυση ιδιωτικών σταθμών.

Με τον νόμο 2328/95 η άδεια χορηγείται όταν υπάρχει ποιότητα στα προγράμματα, προάγεται ο πολιτισμός και εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον.

Τρόποι μετάδοσης σήματος είναι

- ο η ασύρματη μετάδοση,
- ο η δορυφορική μετάδοση.

Το καταβεβλημένο κεφάλαιο για άδεια θα πρέπει να είναι 2.934.703,00 ευρώ.

B. ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Το ραδιόφωνο με πρωτοβουλία των ΟΤΑ το 1987 απελευθερώθηκε (νόμος 1730/87).

Ποινική ευθύνη

Η ποινική ευθύνη για την μετάδοση ή αναμετάδοση τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σήματος χωρίς άδεια ρυθμίζεται χωρίς διάκριση με το άρθρο 16 παρ. 2 ν. 1730/1987, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 παρ. 7 ν. 2328/1995.

Συνεπώς και στο πεδίο των συνδρομητικών υπηρεσιών ισχύουν όσα εκτέθηκαν για την μετάδοση σήματος κοινής λήψης χωρίς άδεια.

Έργο 1.4.β/13: «Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Το παρόν αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού υλικού που αναπτύχθηκε και εκτυπώθηκε για τις ανάγκες του Προγράμματος εκπαίδευσης Εκπροσώπων Μεταναστευτικών Κοινοτήτων σε θέματα ραδιοφωνίας και σε πολυπολιτισμικά μέσα ενημέρωσης (community media)

Προτεραιότητα 1:

«Υλοποίηση Δράσεων που εφαρμόζουν τις «Κοινές Βασικές αρχές της πολιτικής ένταξης μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

Δράση: 1.4/13:

«Προαγωγή της διαπολιτισμικότητας ως θεμελιώδους μηχανισμού ένταξης των νομίμως διαμενόντων π.τ.χ. στην κοινωνία υποδοχής».

Έργο 1.4.β/13:

«Ραδιοφωνικές εκπομπές για θέματα που αφορούν στους μετανάστες, αναπαραγωγή και ευρεία διανομή δομημένου έντυπου, ηχητικού και οπτικοακουστικού υλικού»

Ανάπτυξη- Παραγωγή

Χρηματοδότηση

Η Δράση 1.4/13 «Προαγωγή της διαπολιτισμικότητας ως θεμελιώδους μηχανισμού ένταξης των νομίμως διαμενόντων π.τ.χ. στην κοινωνία υποδοχής» συνολικού προϋπολογισμού 289.772,50€, συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης κατά 95% από Κοινοτικούς Πόρους και κατά 5% από Εθνικούς Πόρους.